

การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเห็ดของเกษตรกร
ในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

นางสาวพีรดา แซ่เตี้ยว

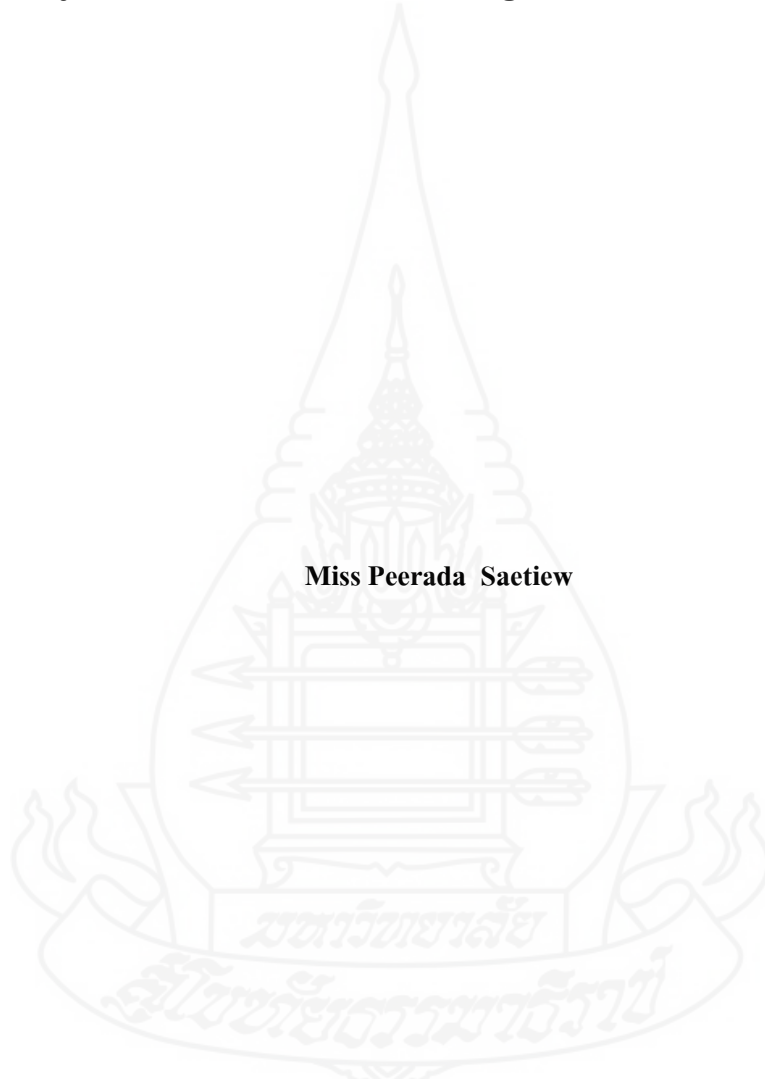

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Application of Good Agricultural Practice in Melinjo Production of Farmers
in Raj Grood Sub - District of Mueang District in Ranong Province**

Miss Peerada Saetiew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรในตำบลราชครูด
อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
ชื่อและนามสกุล นางสาวพีรดา แซ่เตี๋ย
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ
2. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

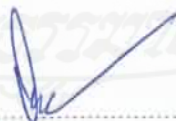
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. สุพหเทพ พงศ์สร้อยเพชร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ ศรีพหล)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี นิลวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณาจารย์สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาให้แนวคิด ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่เริ่มต้น จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณ อ.ดร. ชูพหเทพ พงศ์สร้อยเพชร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะที่มีประโยชน์ยิ่ง อันทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายประโชติ นิลรัตน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ และขอขอบคุณ นายสรรเสริญ บุญสุนทิ เกษตรอำเภอเมืองระนอง และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองระนองทุกคน ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์เกษตรกรและขอขอบคุณเกษตรกรในโครงการทุกท่านที่ให้ข้อมูล สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจซึ่งเป็นแรงผลักดันให้สำเร็จ จากคุณพ่อ สันติ แซ่เตี๋ย รวมทั้งครอบครัวแซ่เตี๋ยทุกท่าน เพื่อนร่วมงานและเพื่อนนักศึกษา ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้ความหวังใจ และให้กำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง จนทำให้การวิจัยครั้งนี้นำไปสู่ความสำเร็จ

ประโยชน์และคุณค่า อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะยังประโยชน์ต่อการศึกษาและการส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเกษตรกร คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

พีรดา แซ่เตี๋ย

มิถุนายน 2556

ชื่อวิทยานิพนธ์ การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกรในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง
จังหวัดระนอง

ผู้วิจัย นางสาวพิรดา แซ่เตียว รหัสนักศึกษา 2549000798

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ (2) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เทียวหวาน

ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกษตรกรผู้ผลิตผักเหลียงในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ดังนี้ (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักเหลียงในตำบลราชกรูดอำเภอเมือง จังหวัดระนอง (2) สภาพการผลิตและการตลาดผักเหลียงของเกษตรกร (3) ความคิดเห็นและการปฏิบัติตามเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกร

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกผักเหลียงในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวน 105 ราย ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ (1) เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 60.79 ปี และเกือบครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 มีประสบการณ์ในการการผลิตผักเหลียง เฉลี่ย 17.97 ปี ได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ในภาพรวมระดับปานกลาง และได้รับระดับมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและการอบรม เกษตรกรสองในสามประกอบอาชีพหลักทำสวนปาล์มน้ำมัน และเกือบทั้งหมดมีอาชีพรองปลูกผักเหลียง มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหลียงเฉลี่ย 1.09 ไร่ มีรายได้และรายจ่ายเฉลี่ย 9,237.40 และ 1,294.59 บาท ตามลำดับ (2) เกษตรกรทั้งหมดปลูกผักเหลียงพันธุ์ยอดนิมชนิดใบกว้าง/ใบใหญ่ ใช้ต้นอ่อนที่งอกจากรากมาเป็นต้นพันธุ์ กำจัดวัชพืชก่อนปลูกในดินร่วน ไม่มีการใส่ปุ๋ยและให้น้ำ ใช้วิธีการเก็บเกี่ยวโดยการใช้มือเด็ดชิดข้อเพื่อจำหน่ายทุก 7 วัน ปริมาณผลผลิตผักเหลียงเฉลี่ย 57.76 กิโลกรัมต่อไร่ จำหน่ายในท้องถิ่นให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิต โดยพ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขาย (3) เกษตรกรมีความเห็นด้วยระดับมากในภาพรวมของเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียง รวมทั้งการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม การคัดเลือกพันธุ์ และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว แต่เห็นด้วยอย่างยิ่งในการเก็บเกี่ยวและการบันทึกข้อมูล ขณะที่เกษตรกรสองในสามมีการนำการจัดการดินและปุ๋ย และการบันทึกข้อมูลไปปฏิบัติ ส่วนประเด็นอื่นเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการนำไปปฏิบัติ (4) เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในการจัดการดินและปุ๋ย และการเก็บเกี่ยว จึงเสนอให้มีการแนะนำส่งเสริมการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในด้านที่ยังปฏิบัติไม่เหมาะสม

คำสำคัญ การใช้เกษตรดีที่เหมาะสม การผลิตผักเหลียง จังหวัดระนอง

Thesis title: Application of Good Agricultural Practice in Melinjo Production of Farmers in Raj Grood Sub - District of Mueang District in Ranong Province

Researcher: Miss Peerada Saetiew; **ID:** 2549000798;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Pornchulee Nilvises, Associate Professor;
(2) Bumpen Keowan, Associate Professor ; **Academic year:** 2012

Abstract

The purposes of this research were to study melinjo production of farmers in Raj Grood Sub - district, Mueang District, Ranong Province as follows ; (1) socio-economic circumstance of melinjo production farmers , (2) production and marketing condition of farmers, (3) opinions and application of good agricultural practice in melinjo production, and (4) problems and suggestions for application of good agricultural practice in melinjo production of farmers.

The studied population was a number of 105 melinjo production farmers in Raj Grood Sub – District, Muang District of Ranong Province without random sampling. Data were collected by structured interview and analyzed by computer programs to find frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean and standard deviation.

The research results were concluded that (1) More than half of the farmers were female with the average age at 60.79 years. Almost half of them were educated at lower or higher primary school. Their average experience in melinjo production was 17.97 years. By overall, they received updated information from various sources at medium level. They received information at the highest level from agricultural extension officers and from training participation. Two-thirds of the farmers' main occupation was oil palm plantation while melinjo production was the subordination occupation of almost all of them. Their average growing area of melinjo was 1.09 rai. Their average income and expense was 9,237.40 baht and 1,294.59 baht respectively. (2) All of the farmers grew the most popular variety of melinjo with wide leaves/big leaves using seedling from its roots as the variety plant. Prior to growing in loam, they would eradicate weed flora without application of fertilizer and watering. Harvest was done by picking every 7 days for sale. The average quantity of melinjo production was 57.76 kg/rai which would be sold out to visiting merchants and price was set by middlemen. (3) They agreed with the overall application of good agricultural practice in melinjo production at high level including choosing suitable growing area, selection of variety and management of post harvest. Anyway, they agreed at the highest level in harvest and data recording. Meanwhile two-thirds of them followed the method of soil and fertilizer management as well as data recording while other issues practiced by almost all of them. (4) Their problems at high level were soil and fertilizer management and harvest. They therefore suggested promoting application of good agricultural practice in the practice which is currently still improper.

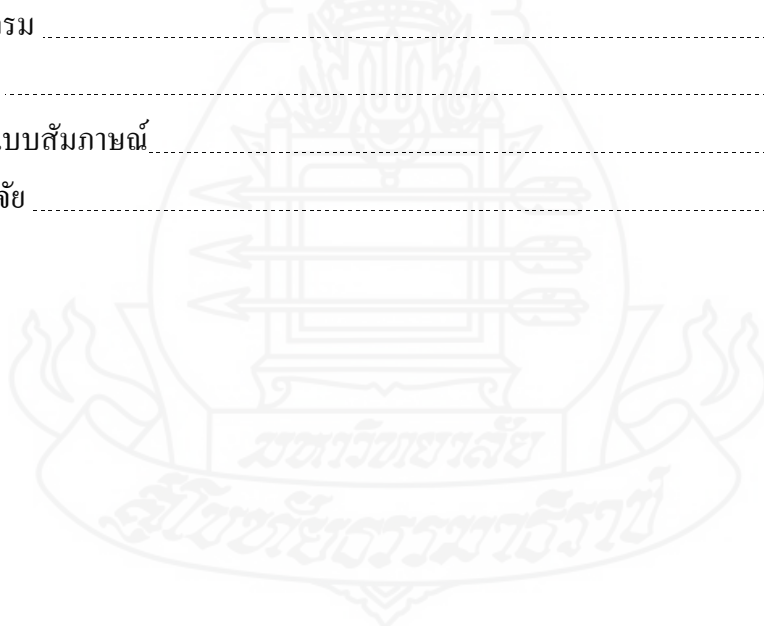
Keywords: Good Agricultural Practice, Melinjo production, Ranong Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
สภาพทั่วไปและสภาพการเกษตรของตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง.....	7
การผลิตผักเหียง.....	19
การใช้เกษตรดีที่เหมาะสม.....	34
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักเมือง	63
ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดผักเหลียงของเกษตรกร	76
ตอนที่ 3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกร	81
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียง ของเกษตรกร	97
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปการวิจัย	102
อภิปรายผล	106
ข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	118
แบบสัมภาษณ์	119
ประวัติผู้วิจัย	130

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเป็นรายเดือน 10 ปี ย้อนหลังในตำบลราชกรูด	9
ตารางที่ 2.2 การปกครองในรูปแบบองค์การเทศบาลตำบลราชกรูดของทั้ง 8 หมู่บ้าน	10
ตารางที่ 2.3 การปลูกพืชในตำบลราชกรูด ปี 2555	12
ตารางที่ 2.4 สภาพการผลิตยางพาราของตำบลราชกรูด ปี 2555	12
ตารางที่ 2.5 สภาพการผลิตปาล์มน้ำมันของตำบลราชกรูด ปี 2555	13
ตารางที่ 2.6 สภาพการผลิตมะม่วงหิมพานต์ของตำบลราชกรูด ปี 2555	13
ตารางที่ 2.7 สภาพการผลิตผักเหียงของตำบลราชกรูด ปี 2555	14
ตารางที่ 2.8 การถือครองพื้นที่ตำบลราชกรูด แยกเป็นรายหมู่บ้าน	15
ตารางที่ 2.9 พันธุ์ที่ปลูกของพืชเศรษฐกิจในตำบลราชกรูด	16
ตารางที่ 2.10 การผลิตพืชในตำบลราชกรูด	21
ตารางที่ 2.11 ผลการวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารของผักเหียง (ส่วนที่รับประทานได้ 100 กรัม)	24
ตารางที่ 2.12 ผลการเปรียบเทียบคุณค่าทางอาหารระหว่างใบอ่อนผักเหียงกับผักทั่วไป	
ในท้องตลาด	24
ตารางที่ 2.13 ผลการเปรียบเทียบคุณค่าทางอาหารระหว่างใบอ่อนผักเหียงกับผักทั่วไป	
ในท้องตลาด	25
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร	63
ตารางที่ 4.2 แหล่งและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร	67
ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	70
ตารางที่ 4.4 สภาพการผลิตผักเหียงของเกษตรกร	76
ตารางที่ 4.5 สภาพการผลิตที่เกี่ยวข้องกับตลาดผักเหียงของเกษตรกร	80
ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นต่อการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร	81
ตารางที่ 4.7 การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง ไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการ	
คัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม	87
ตารางที่ 4.8 การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง ไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการ	
คัดเลือกพันธุ์	80
ตารางที่ 4.9 การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง ไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการจัด	
การดินและปุ๋ย	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.10 การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการ เก็บเกี่ยว.....	89
ตารางที่ 4.11 การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการ จัดการหลังการเก็บเกี่ยวของเกษตรกร	90
ตารางที่ 4.12 การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการ บันทึกข้อมูล.....	91
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิง ความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม.....	92
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิง ความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ.....	93
ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิง ความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการจัดการดินและปุ๋ย.....	93
ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิง ความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการเก็บเกี่ยว.....	94
ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิง ความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว.....	95
ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิง ความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการบันทึกข้อมูล	96
ตารางที่ 4.19 ปัญหาในการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร	97

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 ปฏิทินกิจกรรมในการผลิตพืชจำหน่าย	17

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผักเหลียงพบขึ้นอยู่ทั่วไปตามเนินเขาและที่ราบในภาคใต้ฝั่งตะวันตก เช่น จังหวัด ระนอง พังงา ภูเก็ต และภาคใต้ฝั่งตะวันออก เช่น ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ซึ่งสภาพ ดั้งเดิมของจังหวัดแถบนี้เป็นป่าธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ ความชื้นสูง ต้นผักเหลียงจึง เจริญเติบโตได้เป็นอย่างดีในสภาพป่าธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังพบผักเหลียงในแถบประเทศมาเลเซีย และหมู่เกาะบอเนียวอีกด้วย ในประเทศไทยนั้น ชาวบ้านนิยมนำส่วนของใบ ยอดอ่อน และเมล็ดมา ประกอบอาหาร ประกอบกับสภาพป่าไม้ที่ถูกโค่นทำลายลงไป ทำให้ชาวบ้านนำต้นผักเหลียงจาก ป่ามาปลูกในบริเวณสวนหรือบริเวณข้างบ้าน ภายใต้ร่มเงาของยางพารา หรือไม้ผล ไม้ยืนต้นอื่น ๆ ผักเหลียงจึงเป็นผักพื้นเมืองชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านมีความคุ้นเคยและนิยมบริโภค

ปัจจุบันผักเหลียงมีการปลูกอย่างแพร่หลายมากขึ้นในหลายท้องที่และมีชื่อเรียกขานต่าง ๆ กันไป เช่น จังหวัดชุมพร ระนอง ประจวบคีรีขันธ์ เรียก “ผักเหลียง” จังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ เรียก “ผักเหมียง” จังหวัดสุราษฎร์ธานี เรียก “ผักเขรียง” จังหวัดนครศรีธรรมราช เรียก “ผักเขรียง” และ “ผักเปรียง” เป็นต้น (บำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ 2542:6)

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตอาหารที่สำคัญแหล่งหนึ่งของโลกที่ผลิตอาหารเลี้ยงประชากร ภายในประเทศและประชากรของโลกเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตร และอาหารในระดับต้นของโลก ด้วย แต่ที่ผ่านมามีผลผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร โดยเฉพาะสินค้าเกษตรด้านพืชยังไม่ค่อยปลอดภัย ต่อผู้บริโภค มีสารเคมีตกค้าง มีศัตรูพืช และจุลินทรีย์ปนเปื้อน คุณภาพความปลอดภัยของผลผลิต ยังไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานสากล เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตยังขาดความรู้ทักษะ และความชำนาญในการผลิตให้ได้มาตรฐาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเกษตรกร ให้สามารถพัฒนาสินค้าเกษตร ให้ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เช่น ส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืชตามระบบการจัดการ คุณภาพ ส่งเสริมให้เกษตรกรปฏิบัติตามหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ก็จะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักที่มี ภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้พึ่งตนเอง สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ และ ประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2549: 2) จึงต้องดำเนินการ

ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศโดยเร็ว ภายใต้ยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์เพื่อผลักดันให้ประเทศไทย เป็นครัวของโลกตามนโยบายของรัฐบาล ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาในขั้นตอนการผลิตและการ จัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวสินค้าเกษตร เพื่อสร้างความมั่นใจด้านมาตรฐานและความปลอดภัย ให้แก่ผู้บริโภคและผู้บริโภคทุกระดับ ทั้งนี้ โดยดำเนินการสำรวจและจำแนกพื้นที่การผลิตสินค้า เกษตรตามระดับความปลอดภัย และดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่เพื่อยกระดับ ความปลอดภัย โดยนำมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมหรือมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ มาปรับใช้เพื่อควบคุมความปลอดภัยในการผลิตสินค้าเกษตรตามความต้องการของ เกษตรกรแต่ละกลุ่ม ตั้งแต่การควบคุมปัจจัยการผลิต การพัฒนากระบวนการผลิต การจัดการ ผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสมตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร รวมทั้งมี การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกษตรกรมีความมุ่งมั่นที่จะผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย โดยการเชื่อมโยงการผลิต การตลาด สนับสนุนการทำสัญญา และข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้า (contract farming) ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายเพื่อประสานประโยชน์ของทุกฝ่ายร่วมกัน

ผักเหียงเป็นพืชอีกทางเลือกหนึ่ง ที่น่าจะมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก เพราะ ดูแลรักษาได้ง่าย ไม่ค่อยมีโรค และแมลงรบกวน และปลอดภัยจากสารเคมี ผักเหียงเป็นไม้ป่าชนิด หนึ่ง เป็นพืชที่ไม่ชอบแสงแดดและความร้อนสูงจากอากาศ มีอายุหลายปี เมื่อนำไปปลูกไม่ ต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนปลูกใหม่ทุกปี เจริญเติบโตได้ดีในสภาพร่มเงา ผักเหียงพบ ทั่วไปตามเนินเขาและที่ราบ ตั้งแต่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 5 เมตร ถึง 200 เมตร ที่มีฝนตกชุก ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 2,000 มิลลิเมตร ต่อปี ช่วงเวลาฝนตกไม่ต่ำกว่า 150 วัน ต่อปี ฝนตก ติดต่อกันไม่เกิน 45 วัน ซึ่งสถานที่ดังกล่าวนี้จะอยู่ในจังหวัดระนอง พังงา ชุมพร สุราษฎร์ธานี กระบี่ และตรัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดระนองและพังงา ซึ่งมีพื้นที่ป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์ มี ปริมาณน้ำฝนสูง ความชื้นสูง จึงเหมาะสมที่ต้นผักเหียงจะงอกงามเจริญเติบโตได้ดีและขยายพันธุ์ ได้เองตามธรรมชาติ (<http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=1576.0>)

ปัจจุบันการขยายตัวของประชากรที่มีมากขึ้น และกระแสการรักสุขภาพก็มีเพิ่ม มากขึ้นเนื่องจากกระบวนการผลิตของเกษตรกรในปัจจุบันที่มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากเพื่อให้ ได้ผลผลิตมากพอในเชิงการค้า และให้เพียงพอต่อการบริโภคของประชากร การส่งเสริมให้มีการ ปลูกผักเหียงร่วมกับพืชเศรษฐกิจ เช่น ปลูกแซมกับปาล์มน้ำมัน ยางพารา สวนไม้ผลต่าง ๆ ที่มี สภาพร่มเงาเหมาะสมกับการปลูกผักเหียง โดยเฉพาะการปลูกผักเหียงร่วมกับสวนไม้ผล ทำให้ กระบวนการผลิตผักเหียงมีความเสี่ยงสูงที่ผักเหียงจะได้รับสารเคมีที่ใช้ในการผลิตไม้ผล อีกทั้ง ข้อมูลการปลูกผักเหียงของจังหวัดระนองและในประเทศไทยยังมีน้อยมากจึงเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง เพื่อให้เกษตรกร ตระหนักว่า

การผลิตพืชอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภค และผลิตให้ปลอดภัยต่อตนเอง ผู้บริโภค และปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อม ยังเป็นแนวทางในการลดรายจ่ายภายในครัวเรือน อีกทั้งยังเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ได้มั่นใจว่าผลผลิตผักเหียงที่ผลิตโดยเกษตรกรนั้น มีความปลอดภัย สามารถนำมาบริโภคได้ด้วยคามมั่นใจ

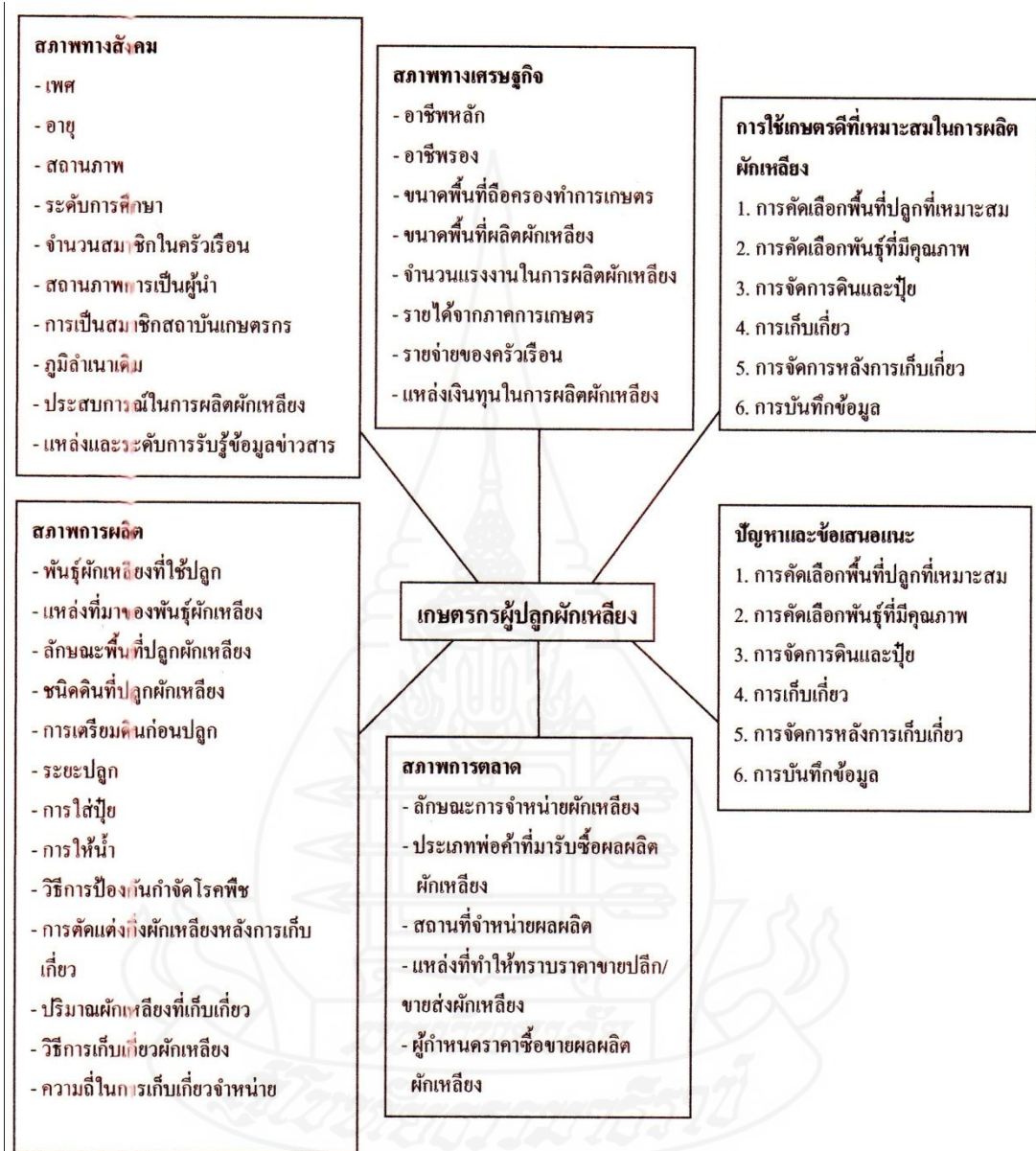
สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาจังหวัดระนอง (2555-2557: 1-2) ซึ่งกำหนดแนวคิดใหม่ของพื้นที่จังหวัดระนอง คือ ปลูกผักเหียงปลอดสารพิษ เกษตรกรปลูกผักเหียงไว้เพื่อบริโภค เหลือจากบริโภคยังสามารถนำไปขายเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกในการบริโภคผักปลอดจากสารพิษ เมื่อปลูกผักเหียงแล้วจะสามารถเก็บหรือเด็ดขอดใบอ่อนเพื่อบริโภคหรือจำหน่ายได้นาน โดยเฉลี่ยจะเก็บขอดอ่อนผักเหียงสัปดาห์ละ 3 วัน เก็บได้วันละ 100 กำต่อไร่ ขายกำละ 10-15 บาท เท่ากับมีรายได้สัปดาห์ละ 3,000 – 4,500บาท

ในการวิจัยเรื่องนี้ ต้องการศึกษ การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง สภาพการผลิตและการตลาดผัก เหียงของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุง และพัฒนาแนวทางส่งเสริมการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมกับเกษตรกรในจังหวัดระนองต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักเหียงในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิต และการตลาดผักเหียงของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร
- 2.4 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกผักเหียงในตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ที่ปฏิบัติตามหลักการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ที่ได้จดทะเบียนตาม โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร GAP พืช ปี 2555 โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด จำนวน 105 ราย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 คำจำกัดความเชิงทฤษฎี

5.1.1 เกษตรดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice) หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน และกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร และไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

5.1.2 เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง (Good Agricultural Practice in Melinjo Production) หมายถึง แนวทางในการผลิตพืชผักเหียงให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน กระบวนการผลิตเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับในความปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม 2) การคัดเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ 3) การจัดการดินและปุ๋ย 4) การเก็บเกี่ยว 5) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 6) การบันทึกข้อมูล

5.1.3 ผักเหียง หมายถึง ผักพื้นบ้านประเภทไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีมากบริเวณจังหวัดระนอง ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ โดยเฉพาะจังหวัดระนอง ถือเป็นผักประจำถิ่น รสชาติจืด ๆ มัน ๆ ขึ้นในที่ร่ม นิยมรับประทานเป็นผักเคียง และนำไปประกอบอาหารต่าง ๆ รับประทานในช่วงใบเป็นใบเพสลาด คือ ไม่อ่อนหรือไม่แก่จนเกินไป

5.1.4 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกผักเหียงในตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ที่ได้จดทะเบียนตามโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

GAP พืชปี 2555 (แบบ F-1) ตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช หรือ สืบค้นได้จากออนไลน์ที่เรียกว่า GAP Online

5.2. คำจำกัดความเชิงปฏิบัติการ

5.2.1 ระดับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม หมายถึง ระดับการปฏิบัติตามหลักการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม 2) การคัดเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ 3) การจัดการดินและปุ๋ย 4) การเก็บเกี่ยว 5) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 6) การบันทึกข้อมูลโดยมีเกณฑ์ประเมินระดับการนำเทคโนโลยีการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมไปปฏิบัติสำหรับการผลิตผักเหลียงของเกษตรกร ดังนี้

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม 5 ระดับ ได้แก่

5 คะแนน	มีค่าเท่ากับ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4 คะแนน	มีค่าเท่ากับ	เห็นด้วยมาก
3 คะแนน	มีค่าเท่ากับ	ไม่แน่ใจ
2 คะแนน	มีค่าเท่ากับ	เห็นด้วยน้อย
1 คะแนน	มีค่าเท่ากับ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับการปฏิบัติ 2 ระดับ ได้แก่

0 คะแนน	มีค่าเท่ากับ	ไม่ปฏิบัติ
1 คะแนน	มีค่าเท่ากับ	ปฏิบัติ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลการวิจัย สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานส่งเสริมการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผักเหลียงของเกษตรกรในตำบลราชกรูด อำเภอเมืองจังหวัดระนอง และพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผักเหลียง ให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง และพื้นที่อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกรในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่บันทึกไว้จากหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนทรัพยากรสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต โดยกำหนดหัวข้อเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพทั่วไปและสภาพการเกษตรของตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
2. การผลิตผักเหลียง
3. การใช้เกษตรดีที่เหมาะสม
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพทั่วไปและสภาพการเกษตรของตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลราชกรูด (2555: 36) ให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทางกายภาพ ชีวภาพ สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมชุมชน

1.1 ข้อมูลทางกายภาพ

1.1.1 ที่ตั้งและขนาด

ตำบลราชกรูด ตั้งอยู่ทิศทางใต้ของอำเภอเมืองระนอง ห่างจากอำเภอเมืองระนอง 27 กิโลเมตร และอยู่ห่างกรุงเทพมหานคร 595 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 103,147.25 ไร่

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหงาว อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลม่วงกลาง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดระนอง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

1.1.2 สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่ตำบลราชกรูดมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเชิงเขาลาดชันลงมาสู่ด้านตะวันตกจดทะเลอันดามัน มีพื้นที่ฝั่งตะวันออกจะเป็นพื้นที่ติดเขตป่าสงวนเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่เป็นเนินเชิงเขาประมาณ ร้อยละ 55 ส่วนที่ราบมีพื้นที่ประมาณ ร้อยละ 15 นอกนั้นเป็นพื้นที่ป่าชายเลน ร้อยละ 30

1.1.3 พื้นที่ป่า

ตำบลราชกรูดมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด 82,590 ไร่ และจำแนกเป็นพื้นที่เชิงเขา 45,424 ไร่ พื้นที่ราบ 12,388.5 ไร่ และพื้นที่ป่าชายเลน 24,777.5 ไร่

1.1.4 แหล่งน้ำและปริมาณในรอบปี

ทรัพยากรน้ำของตำบลราชกรูดได้มาจากน้ำตกไหลผ่านหลายเส้นทาง มีคุณภาพของน้ำดีไม่ปนเปื้อน โลหะชนิดต่างๆ และวัตถุมีพิษ ได้แก่ คลองราชกรูด คลองคลองของ คลองร้อน คลองนกงาง คลองรวานอน

ระดับน้ำซึมในพื้นที่ตำบลราชกรูดมีน้ำซึมอยู่หลายแห่ง ซึ่งจะอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขาและป่าชายเลน

ระดับน้ำใต้ดิน ในพื้นที่ตำบลราชกรูดมีระดับน้ำใต้ดินพื้นบริเวณที่ราบทางฝั่งตะวันตก ส่วนที่ราบเชิงเขาฝั่งตะวันออกระดับน้ำใต้ดินประมาณ 10 - 15 เมตร

การชลประทานและการพัฒนาแหล่งน้ำ ในพื้นที่ตำบลราชกรูดมีแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งเกิดจากป่าต้นน้ำที่แบ่งเขตแดนระหว่างจังหวัดชุมพร - ระนอง เป็นลำห้วยสายสั้นไหลลงสู่ทะเล ได้แก่

1) ห้วยบางหนาง	ใกล้บ้าน หมู่ที่ 1
2) ห้วยน้ำใส	ใกล้บ้าน หมู่ที่ 3,4
3) ห้วยนกงางน้อย	ใกล้บ้าน หมู่ที่ 5
4) ห้วยรากลอย	ใกล้บ้าน หมู่ที่ 5,7
5) ห้วยช้างแหก	ใกล้บ้าน หมู่ที่ 7
6) ห้วยคลองร้อน	ใกล้บ้าน หมู่ที่ 6

น้ำตก จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ น้ำตกโดนทอง หมู่ที่ 1 น้ำตกโดนเพชร หมู่ที่ 4 น้ำตกรากลอย หมู่ที่ 5

การพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ ที่กล่าวมา เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภค ได้แก่

1) ฝายน้ำล้น	หมู่ที่ 1 ตำบลราชกรูด

2) ฝายน้ำล้น	หมู่ที่ 6 ตำบลราชกรูด
3) สระเก็บน้ำ	จำนวน 2 สระ
4) บ่อบาดาล	จำนวน 8 บ่อ
5) ประปาหมู่บ้าน	จำนวน 8 หมู่บ้าน

ตารางที่ 2.1 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเป็นรายเดือน 10 ปี ย้อนหลังในตำบลราชกรูด

เดือน/ปริมาณ น้ำฝนรายเดือน/ปี พ.ศ. (มิลลิเมตร)	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
มกราคม	0.0	4.0	8.8	0.0	16.3	0.2	1.2	10.4	30.7	46.2
กุมภาพันธ์	0.9	4.6	18.4	0.0	29.6	4.0	33.3	0.1	10.2	39.9
มีนาคม	15.9	63.0	51.2	18.9	43.5	91.0	64.9	141.3	46.2	393.3
เมษายน	146.9	46.4	46.5	86.9	148.3	80.2	201.9	305.4	29.7	75.0
พฤษภาคม	558.3	534.0	567.1	398.2	654.0	566.8	1043.1	586.4	307.1	546.3
มิถุนายน	525.2	266.7	820.4	771.4	429.9	598.3	621.1	777.6	453.6	421.4
กรกฎาคม	512.4	574.8	624.5	704.4	763.2	698.3	374.8	809.2	614.5	887.4
สิงหาคม	755.6	681.6	847.8	474.3	989.3	697.3	284.9	683.9	614.9	561.0
กันยายน	629.6	675.2	359.4	575.2	658.1	665.3	729.0	641.3	296.0	911.5
ตุลาคม	199.4	456.8	225.6	416.3	720.6	666.3	296.2	360.2	539.5	221.3
พฤศจิกายน	111.7	64.3	28.3	117.1	39.5	117.1	137.2	74.3	210.7	27.2
ธันวาคม	119.5	63.6	0.0	164.2	53.2	5.5	0.0	14.8	162.1	21.0
รวม	3575.4	3435.0	3598.0	3726.9	4572.5	4190.3	3787.6	4404.9	3315.2	4,151.5
เฉลี่ยทั้งปี	297.95	286.25	299.83	310.58	381.04	349.19	315.63	367.08	276.27	157.1

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาระนอง อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ปี 2554

1.1.5 เส้นทางคมนาคม

ตำบลราชกรูดมีเส้นทางคมนาคม โดยมีถนนเพชรเกษมตัดผ่าน หมู่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 เชื่อมอำเภอเมืองระนองกับอำเภอกะเปอร์ และมีเส้นทางต่อเชื่อมชุมชนหลายเส้น, ถนนคสล, ลาดยางมะตอยและถนนลูกรัง ซึ่งในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานเทศบาลตำบลราชกรูด โยธาธิการจังหวัด สำนักงานทางหลวงชนบท และทางแยก (สามแยกราชกรูด) หมู่ที่ 3 ตัดผ่านไปยังอำเภอ พะโต๊ะเชื่อมต่อไปยังถนนสายเอเชียที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

เส้นทางคมนาคมทางน้ำของตำบลราชกรูดฝั่งตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน เชื่อมไปถึงเขตจังหวัดพังงาและภูเก็ต แต่เส้นทางคมนาคมทางน้ำไม่เป็นที่นิยม นอกจากการคมนาคมช่องสั้น ๆ ระหว่างหมู่บ้านหรือตำบล

เส้นทางคมนาคมทางอากาศ สนามบินพาณิชย์ 1 แห่ง หมู่ที่ 1 ตำบลราชกรูด
ซึ่งใช้ขึ้นระหว่าง ระนอง – กรุงเทพฯ

1.1.6 ข้อมูลกลุ่มชุดดิน ความเหมาะสมของดินและคุณภาพดิน

สภาพภาพของดินของตำบลราชกรูด เพื่อใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งมี
สภาพพื้นที่เป็นที่ลาดเขา หน้าดินจะถูกน้ำชะล้างไหลสู่ทะเลทำให้ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่
ซึ่งต้องการความอุดมสมบูรณ์ของหน้าดิน แต่ก็เหมาะสำหรับปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา
ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลต่าง ๆ แบ่งชุดดินออกได้ 14 ชุดดิน ได้แก่

กลุ่มชุดดินที่ 13	กลุ่มชุดดินที่ 17
กลุ่มชุดดินที่ 26	กลุ่มชุดดินที่ 26 B
กลุ่มชุดดินที่ 26 C	กลุ่มชุดดินที่ 26 C/53 C
กลุ่มชุดดินที่ 26 D	กลุ่มชุดดินที่ 26 D/53 D
กลุ่มชุดดินที่ 26 E	กลุ่มชุดดินที่ 26 E/53 E
กลุ่มชุดดินที่ 32 B	กลุ่มชุดดินที่ 34
กลุ่มชุดดินที่ 34 B	กลุ่มชุดดินที่ 62

1.1.7 การปกครองและประชากร

โครงสร้างการปกครองและประชากร

ตารางที่ 2.2 การปกครองในรูปแบบองค์การเทศบาลตำบลราชกรูดของทั้ง 8 หมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	ครัวเรือน
1	ละออง	1,857	522
2	บ้านล่าง	643	187
3	เขาหยวก	1,088	568
4	ห้วยน้ำใส	718	235
5	นกงาง	1,058	313
6	คลองของ	1,152	298
7	ห้วยปลิง	2,304	489
8	ขจัดภัย	934	218
รวม	8 หมู่บ้าน	9,754	2,830

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง
จังหวัดระนอง ปี 2555

1.1.8 ภัยธรรมชาติ

ตำบลราชกรูดเป็นตำบลที่ประสบภัยธรรมชาติบ้างเพียงเล็กน้อยโดยเฉพาะ ภัยแล้ง วัตภัย ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและเกิดภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิที่เกิดขึ้นเมื่อปลายปี 47 ที่ผ่านมามีกระทบกับเกษตรกรที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเล แต่ตำบลราชกรูดมีป่าชายเลนอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดความเสียหายน้อยเพราะป่าชายเลนเป็นเกาะกำบังอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

- 1) ภัยแล้ง เริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม - เมษายน ซึ่งบางแห่งทำให้ขาดน้ำในการอุปโภค และบริโภครวมทั้งการใช้น้ำในการเกษตร
 - 2) อุทกภัย เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน - กันยายน ฝนจะตกหนักในช่วงเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม เป็นช่วงที่มีผลกระทบต่อไร่นาของเกษตรกร เนื่องจากน้ำป่าไหลหลากและท่วมขัง ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเกิดความเสียหายได้
 - 3) อัคคีภัย เกิดจากการเผาป่าในหน้าแล้งแล้วเกิดลุกลามไหม้พื้นที่ป่าได้
 - 4) วัตภัย ส่วนใหญ่เกิดในช่วงฤดูฝน ทำให้เกิดผลกระทบต่อชาวประมงเป็นส่วน
- ใหญ่

1.2 ข้อมูลทางการเกษตร

ตำบลราชกรูด	มีพื้นที่ทั้งหมด	103,147.25	ไร่
	พื้นที่ทำการเกษตร	16,928	ไร่
	พื้นที่นอกภาคการเกษตร	82,590	ไร่
	- พื้นที่ดินเชิงเขา	45,424	ไร่
	- พื้นที่ราบ	12,388.5	ไร่
	- พื้นที่ป่าชายเลน	24,777.5	ไร่

ตารางที่ 2.3 การปลูกพืชในตำบลราชกรูด ปี 2555

หมู่ที่	ชนิดของพืชที่ปลูก (ไร่)						
	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะม่วงหิมพานต์	มังคุด	สะตอ	หมาก	อื่นๆ
1	670	468	28	19	40	25	540
2	40	250	120	9	50	42	97
3	45	1,071	230	37	110	84	898
4	274	392	100	52	150	102	435
5	98	826	490	184	210	140	933
6	259	304	304	20	300	70	510
7	184	21	200	38	120	55	564
8	125	350	210	9	130	30	387
รวม	1,730	4,337	1,682	368	1,110	548	4,364

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัด
ระนอง ปี 2555

ตารางที่ 2.4 สภาพการผลิตยางพาราของตำบลราชกรูด ปี 2555

หมู่ที่	พื้นที่ปลูก (ไร่)		พื้นที่ให้ ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย กิโลกรัม / ไร่	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
	ราย	ไร่				
1	23	670	378	240.60	90.35	9.09
2	3	40	25	240.60	6.01	0.60
3	2	45	28	240.60	6.74	0.67
4	22	274	131	240.60	31.52	3.15
5	13	133	20	240.60	4.81	0.48
6	19	259	135	240.60	32.48	3.24
7	12	184	103	240.60	24.78	2.47
8	8	125	7	240.60	1.68	0.26
รวม	102	1,730	827	240.60	198.97	19.96

หมายเหตุ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 100 บาท

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัด
ระนอง ปี 2555

ตารางที่ 2.5 สภาพการผลิตปาล์มน้ำมันของตำบลราชกรูด ปี 2555

หมู่ ที่	พื้นที่ปลูก (ไร่)		พื้นที่ให้ ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย กิโลกรัม / ไร่	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
	ราย	ไร่				
1	43	468	416	2,757.32	1,147.04	5.50
2	23	250	183	2,757.32	504.58	2.42
3	26	1,071	840	2,757.32	2,316.14	11.11
4	27	392	251	2,757.32	692.08	3.32
5	28	826	785	2,757.32	2,164.49	10.38
6	15	304	154	2,757.32	424.62	2.03
7	25	721	492	2,757.32	1,356.60	6.51
8	15	305	249	2,757.32	686.57	3.29
รวม	202	4,337	3,370	2,757.32	9,292.12	44.56

หมายเหตุ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.80 บาท

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัด
ระนอง ปี 2555

ตารางที่ 2.6 สภาพการผลิตมะม่วงหิมพานต์ของตำบลราชกรูด ปี 2555

หมู่ที่	พื้นที่ปลูก (ไร่)		พื้นที่ให้ ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย กิโลกรัม / ไร่	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
	ราย	ไร่				
1	14	28	28	236.50	6.62	0.29
2	39	120	120	236.50	28.38	1.24
3	33	230	230	236.50	54.39	2.39
4	29	100	100	236.50	23.65	1.04
5	42	490	490	236.50	115.88	5.09
6	27	304	304	236.50	71.89	3.16
7	65	200	200	236.50	47.30	2.08
8	36	210	210	236.50	49.66	2.18
รวม	285	1,682	1,682	236.50	397.77	17.47

หมายเหตุ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 44 บาท

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัด
ระนอง ปี 2555

ตารางที่ 2.7 สภาพการผลิตผักเห็ดขิงของตำบลราชกรูด ปี 2555

หมู่ที่	พื้นที่ปลูก (ไร่)		พื้นที่ให้ ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย กิโลกรัม / ไร่	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
	ราย	ไร่				
1	1	2	2	57.76	0.11	0.002
2	6	12	12	57.76	0.69	0.017
3	2	7	7	57.76	0.40	0.010
4	47	102	102	57.76	5.89	0.147
5	44	83	83	57.76	4.79	0.119
6	4	4	4	57.76	0.23	0.005
7	1	7	7	57.76	0.40	0.010
8	-	-	-	-	-	-
รวม	105	215	215	57.76	12.51	0.39

หมายเหตุ เห็ดขิง กิโลกรัมละ 25 บาท

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัด
ระนอง ปี 2555

1.3 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ

1.3.1 ขนาดและการถือครองที่ดิน

ตำบลราชกรูดมีพื้นที่ทั้งหมด 103,147.25 ไร่ แบ่งออกเป็นพื้นที่ทำ
การเกษตร 16,928 ไร่ นอกจากนั้นเป็นพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ป่าชายเลน

ตารางที่ 2.8 การถือครองพื้นที่ตำบลราชกรูด แยกเป็นรายหมู่บ้าน ปี 2555

หมู่ที่	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)
1	14,577	1,562
2	6,183.25	1,075
3	8,231	2,401
4	16,754	2,112
5	21,017	3,686
6	15,150	3,733
7	13,164	2,100
8	8,071	1,406
รวม	103,147.25	17,075

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ปี 2555

1.3.2 ความหนาแน่นของประชากร

ตำบลราชกรูดมีพื้นที่จำนวน 165 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากร 9,775 คนเฉลี่ยความหนาแน่น 592 คน/ตารางกิโลเมตร

1.3.3 สิทธิในที่ดินทำกิน

พื้นที่ทำกินของเกษตรกรในตำบลราชกรูด หมู่ที่ 1-8 อยู่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาล เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีสิทธิในที่ดินทำกินเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเกษตรกรที่อาศัยอยู่บริเวณเป็นควนเขาและบริเวณป่าโกงกางและที่ดินที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วจะเป็นดินทรายและแอ่งน้ำขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก ซึ่งโดยที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นของอุทยานแห่งชาติ ป่าชายเลนและที่ดินที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ทำกินน้อย ส่วนใหญ่ก็อาศัยบุกรุกที่ดินทำกินซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้

1.3.4 จำนวนแรงงาน

ในพื้นที่ตำบลราชกรูดมีจำนวนแรงงานเพื่อการเกษตรน้อยอาศัยแรงงานในครัวเรือน หรือเกษตรกรที่มีพื้นที่มากก็จ้างแรงงานต่างชาติชาวพม่าเพื่อทำสวนยาง , สวนปาล์ม และทำการเกษตรอื่น ๆ

1.3.5 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือน

ประชากรในพื้นที่ตำบลราชกรูด ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำการเกษตร ร้อยละ 75 นอกจากนั้นจะประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่ว ๆ ไป รายได้เฉลี่ย/ปี/ครัวเรือน ประมาณ 58,875 บาท

1.3.6 ระบบการผลิต

จากอดีตเกษตรกรในพื้นที่ตำบลราชกรูดบางส่วนมีอาชีพรับจ้างทำเหมืองแร่ ร่อนแร่ แต่พอแร่ดิบหมดไปเกษตรกรจึงหันมาหาที่ทำกินปลูกมะม่วงหิมพานต์ ยางพารา ไม้ผล ไม้ยืนต้นแบบสวนหลังบ้าน ซึ่งทำให้ผลผลิตไม่แน่นอนราคาตกต่ำ ปลูกพืชไร่โดยเฉพาะแดงโม พื้นที่ทำการปลูกก็หมดไป ประกอบกับโรคแมลงทำลาย และกระแสราคายางพารา, ปาล์มน้ำมัน ราคาดีเกษตรกรจึงหันมาปลูกยางพารากับปาล์มน้ำมันกันมากเพราะมีโรงงานอยู่ในตำบล จึงทำให้มีการโค่นล้มไม้ผล มะม่วงหิมพานต์ มาปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันกันมากขึ้น ซึ่งตอนนี้ผลผลิตก็เริ่มเก็บเกี่ยวได้โดยเฉพาะปาล์มน้ำมัน

1.3.7 สินค้าเกษตรที่มีความโดดเด่น

สินค้าแบบที่มีความโดดเด่น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น ได้แก่ สะตอ ซึ่งเป็นพืชที่ทำรายได้เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาก็เป็นมะม่วงหิมพานต์กับทุเรียนพื้นเมือง แต่ในอนาคตต่อไปพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพาราและปาล์มน้ำมัน

1.3.8 การจัดการผลผลิตและการตลาด

หลังรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรจำพวกไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยมีพ่อค้าในพื้นที่ ไปรับซื้อและมีพ่อค้าตั้งจุดรับซื้อในพื้นที่เพื่อนำผลผลิตไปส่งที่ตลาดกลางไม้ผลที่อำเภอหลังสวน และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 2.9 พันธุ์ที่ปลูกของพืชเศรษฐกิจในตำบลราชกรูด

ลำดับที่	พืช	พันธุ์ที่นิยมปลูก
1	มะม่วงหิมพานต์	พื้นเมือง
2	ปาล์มน้ำมัน	เทนอร์ร่า
3	ยางพารา	BPM 24, RRIT 251
4	มังคุด	พื้นเมือง
5	สะตอ	พื้นเมือง

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัด ระนอง ปี 2555

ชื่อพืช	ช่วงการผลิตและจำหน่าย												หมายเหตุ
	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค	
มะม่วงหิมพานต์	▲	▲	▲	☀	○	▲							○ ตัดแต่งกิ่ง
ปาล์มน้ำมัน	☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀	☀	□ ใส่ปุ๋ย
ยางพารา	▲				▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲ เก็บเกี่ยว
มังคุด						▲	▲	▲	○				☀ จำหน่าย
สะตอ				▲	▲	▲	▲						— ดูแลรักษาทั่วไป

ภาพที่ 2.1 ปฏิทินกิจกรรมในการผลิตพืชและจำหน่าย

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัด
ระนอง ปี 2555

ตารางที่ 2.10 การผลิตพืชในตำบลราชกรูด

ชื่อพืช	พื้นที่ปลูก	ผลผลิตเฉลี่ย	ต้นทุนการผลิต	ลักษณะการผลิต
		กก./ไร่	บาท/ไร่	
มะม่วงหิมพานต์	1,682	236.50	1,000	ขาย
ปาล์มน้ำมัน	4,337	2,757.32	3,000	ขาย
ยางพารา	1,730	240.60	2,200	ขาย
มังคุด	368	607.03	1,800	ขายและบริโภค
สะตอ	1,110	530.15	1,200	ขายและบริโภค

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัด
ระนอง ปี 2555

1.3.9 เทคโนโลยีการผลิต (การใช้ปุ๋ย สารเคมี)

เนื่องจากสภาพดินของตำบลราชกรูดมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ-ปานกลาง สาเหตุมาจากดินถูกการชะล้างจากน้ำและสภาพดินที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว สภาพดินจึงขาด

อินทรีย์วัตถุที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชทุกชนิด จึงต้องมีการใส่ปุ๋ยเพื่อการเจริญเติบโตและสร้างผลผลิต

- การใส่ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดินซึ่งเสื่อมโทรมให้กลับสภาพให้มีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและสร้างผลผลิต

- การใส่ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพเกิดจากภูมิปัญญาของเกษตรกรเพื่อใช้ในการลดต้นทุนในการผลิตและรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนสารเคมีเกษตรกรส่วนใหญ่หยุดใช้กันบ้างแล้ว โดยหันมาใช้เครื่องจักรในการทำลายวัชพืช โดยการตัดหญ้าเพื่อลดการใช้สารเคมีฉีดทำลายวัชพืชที่ถูกตัดทำลายก็จะพองน้ำเปื่อยเป็นปุ๋ยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดินและลดการทำลายแมลงที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

- ปุ๋ยเคมีก็มีการใช้กันบ้างเพื่อเป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดินพืชบางชนิดที่ต้องการธาตุสารอาหารที่ไม่มีในปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยชีวภาพ ส่วนสารเคมีก็ลดการใช้กันมากเพราะมีราคาแพงโดยหันมาผลิตสารสกัดจากธรรมชาติ ได้แก่ ตะไคร้หอม, ข่า, สารสะเดา, มากำจัดแมลงและไล่แมลงทดแทนการใช้สารเคมีจากต่างประเทศซึ่งมีราคาแพง

1.3.10 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระนอง สำนักงานจังหวัดระนอง (2555-2557)

: 1) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระนอง รอบปีงบประมาณ 2555-2557 ไว้ว่า

1) วิสัยทัศน์ (vision) “เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชั้นนำ การเกษตรสร้างสรรค์ เมืองที่น่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิต และประตูการค้าฝั่งอันดามันสู่อาเซียน”

2) พันธกิจ (missions)

(1) พัฒนาและยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่เมืองท่องเที่ยวชั้นนำของอาเซียน

(2) เสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยหลักการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

(3) สร้างความมั่นคงทางสังคม ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(4) ฟื้นฟู รักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สู่ความสมดุลของระบบนิเวศที่เกิดมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์แก่ระบบเศรษฐกิจ และการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

(5) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพให้จังหวัดระนองเป็นประตูสู่การค้าชายแดนฝั่งอันดามันสู่ประชาคมอาเซียน

3) เป้าประสงค์ร่วม (goals)

- (1) จังหวัดระนองมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแข่งขันได้ทั้งภายใน และต่างประเทศระดับอาเซียน
- (2) การเติบโตทางเศรษฐกิจที่มั่นคง และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ชุมชนอย่างทั่วถึง
- (3) สังคมเข้มแข็ง มั่นคง ปลอดภัย ประชาชนมีคุณภาพชีวิต และอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก
- (4) ทรัพยากรธรรมชาติมีความสมดุล อุดมสมบูรณ์ และสภาพแวดล้อมน่าอยู่
- (5) การค้าขายแดนชายแดน และมีเสถียรภาพ ประชาชนเชื่อมั่น และพึงพอใจในบริการ

4) ประเด็นยุทธศาสตร์ (strategic issues) จังหวัดระนองกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ประเด็น ดังนี้

- (1) การพัฒนาจังหวัดระนองให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับชั้นนำ
- (2) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มั่นคง เข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) การพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ ที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิต และมีความมั่นคงปลอดภัยอย่างยั่งยืน
- 4) การพัฒนาจังหวัดให้เป็นประตูการค้าชายแดนฝั่งอันดามันสู่อาเซียน

2. การผลิตผักเห็ดเลี้ยง

2.1 ความสำคัญของผักเห็ดเลี้ยง

2.1.1 ความเป็นมา

ผักเห็ดเลี้ยงพบขึ้นอยู่ทั่วไปตามเนินเขาและที่ราบในภาคใต้ฝั่งตะวันตก เช่น จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต ซึ่งสภาพดั้งเดิมของจังหวัดแถบนี้เป็นป่าธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ ความชื้นสูง ต้นผักเห็ดเลี้ยงจึงเจริญเติบโตเป็นอย่างดีในสภาพป่าธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังพบผักเห็ดเลี้ยงในแถบประเทศมาเลเซีย และหมู่เกาะบอเนียว อีกด้วย ในประเทศไทยนั้น ชาวบ้านนิยมนำ

ส่วนของใบยอดอ่อน และเมล็ดมาประกอบอาหาร ประกอบกับสภาพป่าไม้ที่ถูกโค่นทำลายลงไป ทำให้ชาวบ้านนำต้นผักเหลียงจากป่ามาปลูกในบริเวณสวนหรือบริเวณข้างบ้าน ภายใต้ร่มเงาของ ยางพารา หรือไม้ผล ไม้ยืนต้นอื่น ๆ ผักเหลียงจึงเป็นผักพื้นเมืองชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านมีความคุ้นเคย และนิยมบริโภค

ปัจจุบันผักเหลียงมีการปลูกอย่างแพร่หลายมากขึ้นในหลาย ๆ ท้องที่และมี ชื่อเรียกขานต่าง ๆ กันไป เช่น จังหวัดชุมพร ระนอง ประจวบคีรีขันธ์ เรียก “ผักเหลียง” จังหวัด พังงา ภูเก็ต กระบี่ เรียก “ผักเหมียง” จังหวัดสุราษฎร์ธานี เรียก “ผักเขรียง” จังหวัดนครศรีธรรมราช เรียก “ผักเขรียง” และ “ผักเปรียง” เป็นต้น บำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ (2542: 6)

2.1.2 ความสำคัญของผักเหลียง

สำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยาง (ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 21) กล่าวว่า ผักเหลียงหรือผักเหมียง สามารถปลูกและเจริญเติบโตได้ดีในสวนยางที่มีร่มเงาหรือเปิดกรีดแล้ว ใบ ใช้รับประทานได้ เช่น ใช้แกงส้ม แกงจืด แกงกะทิ ผัด และใช้รับประทานสดจิ้มน้ำพริก ฯลฯ ควร ปลูกในที่ฝนชุก เช่น ภาคใต้ฝั่งตะวันตก เจริญเติบโตได้ดีในสภาพร่มเงามาก ปลูกได้ในสวนยางอายุ 4 ปีขึ้นไป ควรปลูกห่างแถวประมาณ 2.5 เมตร ควรตัดแต่งกิ่งก้าน และยอดให้สูงประมาณ 1 เมตร เพื่อสะดวกต่อการเก็บเกี่ยว

วีรเกียรติ เติษรัตนานนท์ (2541: 20) กล่าวว่า เจ้าของสวนยางหรือ เจ้าของสวนไม้ผล/ไม้ยืนต้นที่มีสภาพสวนเป็นร่มเงา สามารถนำต้นผักเหมียงไปปลูกระหว่างแถว ยางหรือระหว่างแถวสวนผลไม้ได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมเกื้อกูลต่อการเจริญเติบโต ผักเหมียงเป็น พืชที่ปลูกง่าย ไม่มีแมลงศัตรูรบกวน ยอดอ่อนที่นำมาบริโภคจึงไร้จากสารพิษ มีสารอาหารที่เป็น ประโยชน์ต่อร่างกายในปริมาณสูง ส่วนที่เหลือจากการบริโภคยังนำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ ให้กับครอบครัว นอกจากนี้ การขยายพันธุ์ผักเหมียงยังเป็นการช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติมิให้ผัก พื้นบ้านชนิดนี้สูญหายไปจากประเทศไทยอีกด้วย

คุณสมบัติที่ดีและคุณประโยชน์ของผักเหลียง วีรเกียรติ เติษรัตนานนท์ (2541: 20) อธิบายว่า

1. ส่วนที่เป็นยอดใบอ่อนถึงเพสลาดของผักเหลียง มีรสชาติอร่อย หวานมัน มีคุณค่าทางอาหารสูง และนำมาประกอบอาหารได้หลากหลายชนิด
2. ต้นผักเหลียงมีอายุยืนนาน ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการลงทุน ปลูกใหม่ทุกๆ ปี ทั้งยังเป็นผักที่ให้ผลผลิตสูง
3. ต้นผักเหลียงปลูกและดูแลรักษาง่าย ไม่มีโรคและแมลงรบกวน จึงเป็นผัก

ที่ไม่ต้องใช้สารเคมีในการป้องกันโรคและปราบแมลงศัตรูพืช ทำให้ลดต้นทุนการผลิต ปลอดภัย ต่อผู้บริโภคและ ยังช่วยรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

4. การปลูกผักเหียง ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก เพิ่มเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ก็เป็นการเพียงพอแล้วไม่ต้องใช้ปุ๋ยเคมี เป็นการลดต้นทุนการผลิตอีกทางหนึ่ง

5. การปลูกผักเหียง ไม่ต้องใช้พื้นที่ปลูกเพิ่ม ผักเหียงปลูกแซมในสวน ยางพารา สวนผลไม้ ไม้ยืนต้นอื่น ๆ ในระบบเกษตรผสมผสานได้ดี เนื่องจากต้นผักเหียง เจริญเติบโตได้ดีในสภาพร่มเงา มีแสงแดดรำไร สอดคล้องกับการอนุรักษ์และการรักษาระบบ นิเวศวิทยาของธรรมชาติ และยังเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่า มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. ผักเหียงเป็นผักพื้นบ้านที่มีลู่วางจะขยายต่อไปอีกได้มาก ไม่มีปัญหา ด้านการตลาด

7. การปลูกผักเหียงช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร นอกเหนือจากรายได้ที่ ได้รับจากพืชประธาน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น

8. ต้นผักเหียงใช้ปลูกในกระถาง เป็นไม้ประดับตกแต่งอาคารบ้านเรือนได้ เป็นอย่างดี เพราะผักเหียงเป็นไม้ทรงพุ่ม มีการเจริญทางใบมากกว่าลำต้น ไม่มีการสลัดกิ่งและ ผลัดใบ

9. ผักเหียงมีคุณสมบัติเป็นยาสมุนไพร โดยมีคนนำของเหลวใส ๆ จาก เปลือกของต้นผักเหียง ผสมกับน้ำทำเป็นยาสมุนไพรทาหน้า ช่วยลอกฝ้าให้หน้าขาวได้ด้วย ตาม ตำรับยาสมุนไพรตำรับที่ 9 ใบผักเหียงผสมกับสมุนไพรบางอย่างจะช่วยแก้โรคซางในเด็ก

10. มีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากที่ผักเหียงสามารถปลูกได้ในพื้นที่ทุก ภาคของประเทศไทย และนับวันผู้คนภายในประเทศจะรู้จักผักเหียงและนิยมบริโภคมากขึ้นเรื่อย ๆ

11. การปลูกผักเหียงเป็นการขยายพันธุ์ผักเหียง ผักพื้นบ้านของไทยมิให้ สูญหายไป เพราะนับวันป่าไม้จะถูกทำลายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ต้นผักเหียงในป่าจะถูกทำลายไปด้วย ถ้าไม่ช่วยกันปลูกและขยายพันธุ์ จะสูญพันธุ์ไปในที่สุด

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พืชสวน)
(ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 11) กล่าวถึง ประโยชน์ของผักเหียง ดังนี้

1. ด้านอาหาร ผักเหียงมีคุณค่าทางอาหารสูง เมื่อรับประทานแล้วจะทำให้ ร่างกายแข็งแรงกระปรี้กระเปร่า ในเวลาเช้าป่าเดินทางไกลให้ใช้ยอดผักเหียงสดใส่เข้าปากเคี้ยว ไปเรื่อย ๆ จะช่วยลดการระเหยน้ำและหิวได้ ยอดใบอ่อนของผักเหียงมีรสชาติหวานมัน ชวน รับประทาน จึงสามารถนำมาใช้ประกอบอาหารได้หลายชนิด เช่น ต้มกะทิ แกงเผ็ด แกงส้ม แกง

พริก แกงจืด แกงเลียง แกงไตปลา ผัก หรือใช้ห่อเมี่ยงคำ รองห่อหมก ยำยอดอ่อน ใบอ่อน ดอกอ่อน รับประทานเป็นผักสดหรือผักรวมกับน้ำพริก ขนมจินจ้ายา เมล็ดที่แก่จัดนำมาคั่วไฟหรือต้มสุกใช้ รับประทานเหมือนกับถั่ว

2. ด้านสมุนไพร น้ำใส ๆ จากเปลือกต้นผักเหลียง มีคนนำมาผสมกับน้ำเป็น ยาสมุนไพรใช้ทาหน้าช่วยลอกฝ้าทำให้หน้าขาว

3. ด้านเพิ่มรายได้ ในสวนยางพาราหรือสวนไม้ผล จะมีพื้นที่ว่างระหว่าง แถวอยู่ และต้นผักเหลียงก็จัดว่าเป็นพืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพที่มีร่มเงา จึงเหมาะสม ในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างเพื่อเป็นการเสริมรายได้ และใช้เป็นพืชคลุมดินในระหว่างแถว ยางพาราหรือแถวไม้ผลได้อีกทาง

4. ด้านการอนุรักษ์ การปลูกผักเหลียงช่วยในการอนุรักษ์ดิน ป้องกันการชะ ล้างหน้าดินในพื้นที่ลาดเทได้ดี ซึ่งจากการที่ต้นอ่อนขึ้นอยู่เสมอบริเวณราก จะทำให้ทรงพุ่มหนา ลดการปะทะของฝนและลมจะทำลายหน้าดิน และระบบรากยังช่วยยึดหน้าดินไว้อีกด้วย ช่วย ป้องกันไม่ให้ดินแข็งกระด้าง รักษาความชุ่มชื้นให้แก่ดิน ทำให้ดินร่วนซุย ป้องกันไฟป่า เนื่องจากผัก เหลียงเป็นพืชที่ไม่ผลัดใบ ทำให้ไม่มีเชื้อเพลิงในการเกิดไฟป่า จึงช่วยลดการลุกลามจากไฟป่าได้ เป็นอย่างดี ส่วนในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ทำให้มีสภาพสมดุลของธรรมชาติ และมีระบบ นิเวศน์ที่ดี ทั้งด้านดิน น้ำ และยังช่วยรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้เกิดสภาพที่ใกล้เคียง ธรรมชาติ สภาพแวดล้อมส่วนรวมดีขึ้น

5. ด้านการปลูกเป็นไม้ประดับ ผักเหลียงเป็นไม้ทรงพุ่ม มีการเจริญเติบโต ทางใบมากกว่าลำต้น ไม่มีการสลัดกิ่งและผลัดใบ สามารถนำมาปลูกในกระถาง ปลูกเป็นไม้ประดับ ตกแต่งอาคารบ้านเรือนได้ดี และสามารถรับประทานได้ด้วย

ลักษณะเด่นของต้นผักเหลียง

1. เจริญเติบโตได้ดีในสภาพร่มเงา ดังนั้น ชาวสวนยาง ชาวสวนไม้ผล จึงสามารถ นำมาปลูกเป็นพืชร่วมในสวนยางและสวนไม้ผล เป็นผักบริโภคในครัวเรือนและขายได้ ต้นพันธุ์ที่ งดมาจากรากแขนงหรือกิ่งตอนสามารถที่จะมีรากตั้ง (รากแก้ว) ได้

2. ดูแลง่ายและใช้พื้นที่ไม่มาก ผักเหลียงการดูแลรักษาง่าย ไม่มีปัญหาโรคแมลง ในแต่ละครอบครัวมีผักเหลียง 10 ต้น ก็สามารถมียอดอ่อนไว้บริโภคอย่างเพียงพอตลอดปี

3. เป็นพืชอายุยืน และให้ผลผลิตสูง พืชผัก โดยทั่วไปมักจะมียาอายุสั้น ให้ผลผลิต ครั้งเดียวก็ต้องปลูกใหม่ แต่ผักเหลียงยิ่งเด็ดยิ่งแตกใบ เก็บเกี่ยวได้ตลอดปี

4. ไม่มีพิษตกค้างของสารเคมี เนื่องจากหากดูแลรักษาอย่างดีแล้ว ผักเหียงไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมี เนื่องจากไม่มีแมลงและโรคระบาด จึงสามารถเป็นพืชปลอดสารเคมีได้อย่างดี

คุณค่าทางอาหาร ในส่วนที่รับประทานได้ 100 กรัม ประกอบด้วย

1. แคลอรี 400.61 ให้พลังงานแก่ร่างกาย
2. ไขมัน 1.17 กรัม
3. โปรตีน 6.56 กรัม
4. ฟอสฟอรัส 224.37 มิลลิกรัม
5. มิตามินเอ 10.889 (หน่วยสากล)
6. วิตามินบี 2 1.25 มิลลิกรัม
7. กาก 6.80 กรัม
8. น้ำ 35.13 กรัม
9. คาร์โบไฮเดรต 90.96 กรัม
10. แคลเซียม 1,500.56 มิลลิกรัม
11. เหล็ก 2.51 มิลลิกรัม
12. มิตามินบี 1 0.18 มิลลิกรัม
13. วิตามินไนอาซิน 1.73 มิลลิกรัม

นอกจากนั้น ผักเหียงอุดมไปด้วยเบต้าแคโรทีนที่ต้องถือว่าเป็นสารต้านออกซิเดชันที่สำคัญ ทั้งยังเป็นสารตั้งต้นสร้างวิตามินเออีกด้วย มีข้อมูลจากภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่า ผักเหียงร้อยกรัมหรือหนึ่งขีดไม่รวมก้าน ให้เบต้าแคโรทีนสูงถึง 1,089 ไมโครกรัมหน่วยเรตินัล สูงกว่าผักบุ้งจีน 3 เท่า มากกว่าผักบุ้งไทย 5-10 เท่า และผักเหียงยังให้คุณค่าของแคลเซียมและฟอสฟอรัสช่วยบำรุงกระดูกอีกด้วย

ตารางที่ 2.11 ผลการวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารของฝักเหียง (ส่วนที่รับประทานได้ 100 กรัม)

ธาตุอาหาร	ปริมาณธาตุอาหารของฝักเหียง	
	เมล็ด	ยอดอ่อน (ส่วนที่กินได้)
น้ำ	38.48	76.41
โปรตีน	3.25	5.27
ไขมัน	2.14	1.49
คาร์โบไฮเดรต	54.94	14.91
สารเยื่อใย	11.10	5.40
เถ้า	1.18	1.92
พลังงาน	252.08 (แคลอรี)	91.14 (แคลอรี)

ที่มา : เหมียง : ฝักพื้นบ้าน (ฝักเศรษฐกิจ) ในระบบเกษตรผสมผสาน พืชครั้งที่ 1 ปี 2541

ตารางที่ 2.12 ผลการเปรียบเทียบคุณค่าทางอาหาร ระหว่างใบอ่อนฝักเหียงกับฝักทั่วไปในท้องตลาด

ชนิดของฝัก	น้ำ (กรัม)	พลังงาน (แคลอรี)	โปรตีน (กรัม)	ไขมัน (กรัม)	คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	แคลเซียม (มิลลิกรัม)
ฝักเหียง	75.13	91.4	6.56	1.17	14.91	150.50
คะน้า	83	53	6.0	0.8	0.9	249
กะหล่ำปลี	96	64	1.3	0.6	5.4	49
บร็อกโคลี่	89	36	3.6	0.3	5.9	130
ฝักกาดขาว	95	14	1.6	0.1	3.0	4.3
ฝักกาดหอม (ใบ)	94	18	1.3	0.3	3.5	68
ผักทอง	92	66	1.0	0.1	6.5	21
มะเขือ	93	65	1.6	0.6	5.6	12
มะเขือเทศ (เขียว)	94	64	1.6	0.6	5.1	13
มะเขือเทศ (สุก)	94	66	1.1	0.6	4.7	13

ที่มา : เหมียง : ฝักพื้นบ้าน (ฝักเศรษฐกิจ) ในระบบเกษตรผสมผสาน พืชครั้งที่ 1 ปี 2541

ตารางที่ 2.13 ผลการเปรียบเทียบคุณค่าทางอาหาร ระหว่างใบอ่อนผักเหลียงกับผักทั่วไปใน
ท้องตลาด

ชนิดของผัก	เหล็ก (มิลลิกรัม)	ฟอสฟอรัส (มิลลิกรัม)	วิตามินเอ (หน่วยสากล)	โซอะมิน (มิลลิกรัม)	ไรโบฟลาวิน (มิลลิกรัม)	ไนอะซิน (มิลลิกรัม)
ผักเหลียง	75.13	91.4	6.56	1.17	14.91	150.50
คะน้า	83	53	6.0	0.8	0.9	249
กะหล่ำปลี	96	64	1.3	0.6	5.4	49
บร็อกโคลี่	89	36	3.6	0.3	5.9	130
ผักกาดขาว	95	14	1.6	0.1	3.0	4.3
ผักกาดหอม (ใบ)	94	18	1.3	0.3	3.5	68
ผักทอง	92	66	1.0	0.1	6.5	21
มะเขือ	93	65	1.6	0.6	5.6	12
มะเขือเทศ (เขียว)	94	64	1.6	0.6	5.1	13
มะเขือเทศ (สุก)	94	66	1.1	0.6	4.7	13

ที่มา : เหมียง : ผักพื้นบ้าน (ผักเศรษฐกิจ) ในระบบเกษตรผสมผสาน พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี 2541

2.2 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของผักเหลียง

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พืชสวน) (ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 3) อธิบายลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของผักเหลียง ไว้ดังนี้

ผักเหลียงมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Gnetum gnemon* แบ่งเป็น 6 สายพันธุ์ย่อยแต่ที่มีการนำมาปลูกมี 2 สายพันธุ์ คือ

1. *Gnetum gnemon* var. *gnemon* พบในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ปาปัวนิวกินี
2. *Gnetum gnemon* var. *tenerum* ที่พบทางภาคภาคใต้ของประเทศไทย
ผักเหลียง (พันธุ์ *tenerum*) เป็นไม้พุ่มขนาดเล็กสูง 3-4 เมตร ไม่ผลัดใบ แต่พันธุ์ *gnemon* อาจสูงถึง 5-10 เมตร ต้นแยกเพศ เปลือกลำต้นสีเทา ใบออกตรงข้าม รูปรีสีเขียวเป็นมัน ขนาด 2.5x7.5-20 เซนติเมตร ช่อดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ ตลอดจนส่วนกิ่งที่มีอายุมาก ช่อดอกยาว 3-6 เซนติเมตร ดอกออกเป็นวงรอบข้อ ผลรูปรีปลายแหลมมีจะงอย ผลสุกสีเหลืองผลมีขนาดเล็กกว่าพันธุ์ *gnemon*

บำเพ็ญ เขียวหวานและคณะ (2542: 7-8) อธิบายลักษณะของต้นผักเหลียง ไว้
ดังนี้

1. ลักษณะต้น เป็นพันธุ์ไม้พุ่ม เจริญเติบโตดีในสภาพร่มเงา มีความสูง
ประมาณ 3 เมตร เนื้อไม้ค่อนข้างอ่อน ต้นสูงสามารถโน้มส่วนยอดลงมาชิดดินได้โดยไม่หัก ลำต้น
แสดงให้เห็นเป็นข้อ ๆ ซึ่งข้อเหล่านี้ บางพันธุ์จะเด่นชัด แต่บางสายพันธุ์จะค่อนข้างเรียบ ผิวเปลือก
เมื่ออ่อนจะเป็นสีเขียว เมื่อแก่จะเป็นสีน้ำตาล

2. ราก ต้นผักเหลียงมีรากแก้วหยั่งลึกลงไปในดิน มีรากแขนงหรือไหล รากที่
เจริญเติบโตตามแนวพื้นดิน โดยอยู่ลึกจากผิวดินประมาณ 2-5 เซนติเมตร รากเหล่านี้สามารถเจริญ
เป็นต้นใหม่ได้ง่าย และมีปริมาณมาก เมื่อต้นเจริญเติบโตเต็มที่ เกษตรกรนิยมนำมาใช้ปลูก
ขยายพันธุ์ รากแขนงที่เจริญเต็มที่จะมีความยาวมากและมีรากย่อยมากมาย เพื่อหาอาหาร

3. กิ่ง ของต้นผักเหลียงจะออกมาจากลำต้นหรือกิ่งกระโดง โดยจะออกมาเป็นคู่
ๆ ลักษณะกิ่งจะเป็นข้อ ๆ และหากไม่มีอะไรรบกวนหรือทำลายจะไม่มีการสลัดกิ่ง ผิวเปลือกมีสี
เดียวกับลำต้น

4. ใบ ของผักเหลียงรูปทรงคล้ายกับใบยางพาราใบจะแตกออกมาเป็นคู่ ๆ
ขนาดของใบกว้าง 4-10 เซนติเมตร ยาวประมาณ 10-12 เซนติเมตร ปลายใบมีทั้งชนิดเรียวแหลม
และมนแล้วแต่สายพันธุ์ สีของใบจะเป็นสีเขียวเป็นมัน เมื่ออยู่สภาพร่มเงา แต่หากเจริญเติบโตในที่
โล่งแจ้ง ใบจะมีสีเขียวจาง ยอดใบอ่อน ปกติมีรสชาติหวานมัน

5. ดอก ดอกมีลักษณะช่อดอกแบบ Simple slender ออกมาเป็นช่อตามข้อของ
กิ่ง แต่ละช่อดอกยาว 5-7 เซนติเมตร ดอกจะเริ่มออกในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม และจะเป็นผล
แก่จัดในเดือน มีนาคม-เมษายน ต้นผักเหลียงจะติดดอกออกผลเมื่ออายุประมาณ 5-6 ปี ขึ้นไป โดย
จะออกดอกติดผลไม่แน่นอนไม่ได้เป็นทุกปี บางครั้งอาจจะหลายปี จึงจะติดผล แต่แต่ละปีอาจจะออก
ดอกช้าหรือเร็วกว่ากำหนด หรืออาจจะทยอยออกตลอดปีก็ได้ ขึ้นอยู่กับสภาพความเหมาะสม ถ้าฝน
ตกมากจะไม่เป็นดอก แต่ปีใดมีช่วงแล้งมากจะออกดอกติดผลมาก

6. ผล มีลักษณะเป็นช่อประมาณ 10-120 ผล มีลักษณะรูปไข่กับผลแหลมหรือ
มน ผลสดทั้งเปลือกกว้าง 1-1.5 เซนติเมตร ยาว 1.5-2 เซนติเมตร ผลอ่อน เปลือกผลสีเขียว เมื่อแก่
จัดเปลือกผลและเนื้อหุ้มเมล็ดมีสีเหลือง เนื้อหุ้มเมล็ดมีรสหวาน นกและสัตว์ต่าง ๆ ชอบกินผลอ่อน
รสชาติหวานมัน

7. เมล็ด มีสีขาว เปลือกหุ้มเมล็ดค่อนข้างบาง จะหนาและแข็งเฉพาะส่วนหัว
เมล็ดกว้างประมาณ 0.7-1 เซนติเมตร ยาว 1-1.5 เซนติเมตร เมล็ดใช้รับประทานได้ ในหมู่เกาะชาว
มีพืชชนิดเดียวกันนี้ มีชื่อวิทยาศาสตร์เหมือนกัน แต่คนละ Variety คือ มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Gnetum*

gnemon var gnemon พืชชนิดนี้มีความสูงประมาณ 10 เมตร เมล็ดมีขนาดใหญ่กว่าเมล็ดผักเหลียง คือ มีขนาดยาว 2-2.5 เซนติเมตร ส่วนเมล็ดนำมารับประทานสด ต้ม คั่ว หรือในกระทะ บางทีอัดเป็นแผ่นแล้วนำมาทอดที่หลัง มีขายทั่วไปในท้องที่ตลาดแถบชวา

2.3 ชื่อพื้นบ้าน ต้นผักเหลียง มีชื่อเรียกแตกต่างกันตามแต่ละท้องถิ่นแต่เดิมเป็นไม้ป่า ต่อมามีคนนำมาปลูกจนกลายเป็นผักพื้นบ้าน ส่วนที่ใช้บริโภค คือ ยอดอ่อน

2.3.1 ภาคใต้ตอนบน ตั้งแต่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และ นครศรีธรรมราช จะเรียกพืชชนิดนี้ว่า “เหลียง” (ต่างจาก “เหียง” ซึ่งเป็นพืชในตระกูลสะตอ)

2.3.2 ภาคใต้ฝั่งตะวันตก (ฝั่งอันดามัน) และภาคใต้ตอนล่าง จังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต พัทลุง ฯลฯ จะเรียกพืชชนิดนี้ว่า “เหมียง” จังหวัดพังงา เรียกว่า “เหมียง” บางท้องถิ่นของ จังหวัดชุมพร เรียกว่า “กะเหียง” บางท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช เรียกว่า “เขเหลียง” ชื่อที่เรียกกันกว้างขวาง คือ “ผักเหลียง” หรือ “ผักเหมียง”

2.4 ถิ่นกำเนิด

เหลียง เป็นพืชผักที่พบในประเทศไทยมาเลเซีย และหมู่เกาะบอร์เนียวในประเทศ อินโดนีเซีย ในสภาพพื้นที่ที่มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล 50-200 เมตร ในประเทศไทยพบผักเหลียง ทั่วไปตามเนินเขาและที่ราบ พบมากทางภาคใต้ตอนบน และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ตั้งแต่ในระดับ ความสูงจากน้ำทะเล 1-2 เมตร จนถึง 500 เมตร หรือสูงกว่านั้น

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พืชสวน) (ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 11) กล่าวว่า แหล่งกำเนิดต้นผักเหลียง โดยธรรมชาติเป็นพันธุ์ไม้ป่า เจริญเติบโตได้ดีภายใต้ร่มเงาของต้นไม้ พบได้ทั้งบริเวณเนินเขาและที่ราบในความสูงจากระดับน้ำทะเล 2-500 เมตร หรือ สูงกว่านั้น ในบริเวณที่มีดินร่วนซุยและมีความอุดมสมบูรณ์สูง มีต้นไม้ปกคลุมให้ร่มเงาเพียงพอ ฝนตกชุก คือ มีปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 300 มิลลิเมตรต่อปี ระยะเวลาฝนตกไม่น้อยกว่า 150 วัน ต่อปี และฝนแล้งติดต่อกันไม่เกิน 45 วัน ผักเหลียงจึงพบมากในภาคใต้ตอนกลางฝั่งตะวันตกของ ประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ เช่น จังหวัดพังงา ระนอง กระบี่ ตรัง (ฝั่งอันดามัน) ชุมพร สุราษฎร์ธานี (ฝั่งอ่าวไทย) เป็นต้น

2.5 ลักษณะต้นผักเหลียง

ผักเหลียง เป็นไม้พุ่มขนาดปานกลางที่มีอายุยืนนานเป็นสิบ ๆ ปีขึ้นไป ความสูง โดยเฉลี่ย 3-4 เมตร รัศมีทรงพุ่มกว้าง 1-2 เมตร เป็นไม้เนื้อเหนียว สามารถโน้มส่วนยอดลงมาติดดินได้โดยลำต้นไม่หัก ลำต้นมีลักษณะเป็นข้อ ๆ ผิวเปลือกเรียบ เปลือกอ่อนสีเขียว เมื่อแก่เปลือกจะมีสีน้ำตาล ใบผักเหลียงมีลักษณะเกือบคล้ายใบยางพาราทั้งขนาดและสีต้น ใบออกตามปลายยอดของต้นและกิ่ง เป็นคู่ ๆ ตรงข้ามกัน ใบยาว 10-20 เซนติเมตร กว้าง 4-10 เซนติเมตร ปลายใบ

เรียวยาวจนถึงปลายใบมนแหลม ขึ้นอยู่กับชนิดและสายพันธุ์ ใบสีเขียวเป็นมันสดเมื่ออยู่ในสภาพร่มเงา แต่ถ้าอยู่ในที่ที่ได้รับแสงแดดจัดจ้า สีใบจะจาง ยอดอ่อนถึงเพศกลาดมีรสชาติหวานมัน นิด ๆ รับประทานได้ทั้งดิบและสุก ดอกจะออกตามซอกกิ่งในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ซ่อดอกเรียวยาวแหลม เมื่อดอกบานมีลักษณะสีขาว ถ้าปีใดฝนตกติดต่อกันนานจะไม่ออกดอก ปีใดฝนตกน้อยและมีช่วงแล้งนาน ผักเหลียงจะออกดอกและติดผลมาก ผลกลมยาวคล้ายรูปไข่ ก้นผลแหลมหรือกลมมน ยาวประมาณ 1.5-2.5 เซนติเมตร และกว้าง 0.7-1.5 เซนติเมตร ผลอ่อนเปลือกผลสีเขียว เมื่อแก่จัดเปลือกผลและเนื้อหุ้มเมล็ดจะมีสีขาว เปลือกหุ้มเมล็ดค่อนข้างบาง จะหนาและแข็งเฉพาะส่วนหัวใน 1 ซ่อ จะมีผลประมาณ 10-20 ผล ผลอ่อนรสหวานมันรับประทานได้ ผลแก่จัดประมาณเดือนมีนาคมถึงเมษายน

2.6 การผลิตผักเหลียง

วีรเกียรติ เสถียรานนท์ (2541: 20) อธิบายเกี่ยวกับการผลิตผักเหลียงด้านต่าง ๆ ดังนี้

1 สายพันธุ์

สายพันธุ์ต้นผักเหลียงในประเทศไทยและต่างประเทศ เท่าที่พบขณะนี้มีอยู่ 3 สายพันธุ์ ดังนี้

- 1) พันธุ์ยอดนิ่ม
- 2) พันธุ์สูงชะลูด
- 3) พันธุ์อินโดนีเซีย

แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงพันธุ์ยอดนิ่มเท่านั้น เพราะเกษตรกรนิยมปลูกกันมาก สายพันธุ์ยอดนิ่ม แบ่งออกได้เป็น 3 ชนิดย่อย ตามลักษณะและขนาดของใบ ได้แก่

- 1) ชนิดใบกว้าง หรือใบใหญ่ ใบกว้างประมาณ 9 เซนติเมตร ยาวประมาณ 19 เซนติเมตร ปลายใบแหลม แต่ไม่เรียวยาว
- 2) ชนิดใบแคบ หรือใบยาว ใบกว้างประมาณ 5.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 18 เซนติเมตร ปลายใบเรียวยาวแหลม
- 3) ชนิดใบเล็ก ใบกว้างประมาณ 3.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร ปลายใบค่อนข้างเรียวยาวแหลม แต่เกษตรกรนิยมปลูกชนิดใบกว้างหรือใบใหญ่มากกว่า พันธุ์ยอดนิ่มทั้ง 3 ชนิด มีความแตกต่างกันเฉพาะใบและยอด ชนิดใบกว้าง ยอดอ่อนสีค่อนข้างเขียว มีแดงเพียงเล็กน้อย แต่ชนิดใบเล็ก ยอดอ่อนจะมีสีค่อนข้างแดงมากกว่า ส่วนชนิดใบแคบ สีของยอดอ่อนจะอยู่กลาง ๆ ระหว่างพันธุ์ใบกว้างและใบเล็ก ส่วนกิ่ง ต้น ดอก ผล และกลิ่นรสจะเหมือนกัน แต่เกษตรกรนิยมปลูกชนิดใบกว้างมากกว่า

2. การขยายพันธุ์ บำเพ็ญ เขียวหวานและคณะ (2542: 10) อธิบายการขยายพันธุ์ผักเหียง ไว้ดังนี้

ต้นผักเหียงสามารถขยายพันธุ์ได้หลายวิธี ได้แก่

1) การใช้ต้นอ่อนที่งอกจากราก ต้นผักเหียงเป็นพืชที่ระบบรากเจริญเติบโตตามแนวพื้นดิน สามารถเจริญเป็นต้นใหม่ได้ง่าย และมีปริมาณมาก ต้นผักเหียงเจริญเติบโตเต็มที่เกษตรกรนิยมนำต้นอ่อนมาใช้ในการปลูกขยายพันธุ์ การขุดต้นอ่อนจากรากไปปลูก จะมีโอกาสรอดตายร้อยละ 50-80 แต่จะได้ผลดี ถ้านำต้นอ่อนไปเพาะชำในถุงไว้ก่อนนำไปปลูก การที่จะให้ผักเหียงมีต้นอ่อนที่งอกจากรากมาก ๆ ทำได้โดยเอาน้ำมาฉีดชะล้างหน้าดินให้รากแขนงโผล่อยู่ผิวดิน จะมีต้นอ่อนแตกออกมามาก

2) การตอนกิ่ง โดยทำการตอนกิ่งที่มีสีเขียวอมน้ำตาล จากต้นหรือกิ่งกระโดง ทำการควั่นกิ่งชิดกับข้อ และตอนกิ่งเช่นเดียวกับการตอนกิ่งพืชทั่วไป ก่อนนำไปปลูกลงในถุงไว้สักกระยะหนึ่ง เพื่อให้ต้นอ่อนแข็งแรง การปลูกด้วยกิ่งตอนสามารถเก็บผลผลิตได้เร็ว และเจริญเติบโตเร็วกว่าการเพาะเมล็ดมาก โดยสามารถเก็บยอดอ่อนได้ภายในปีที่ปลูก

3) การเพาะเมล็ด ปกติเมล็ดผักเหียงมีระยะพักตัวนาน และมีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ เจริญเติบโตช้า การเพาะเมล็ดจะนำเมล็ดแก่จัดที่ผิวเปลือกและเนื้อหุ้มเมล็ดออกล้างน้ำ คัดเมล็ดเสียออก นำเมล็ดมาเพาะในกระบะเพาะที่ใช้ทรายผสมขี้เถ้าแกลบ หรืออาจจะเพาะในถุงก็ได้ เมล็ดจะงอก ตั้งแต่เดือนที่ 4 ไปจนถึง 1 ปี แต่บางเมล็ดอาจใช้เวลาถึง 2 ปี จึงจะงอก ต้นที่ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ดจะมีทรงพุ่มสวย ทนแล้งได้ดี แต่อายุการเก็บใบต้องใช้เวลาถึง 2 ปี จึงเก็บเกี่ยวได้

4) การปักชำ สามารถกระทำได้ แต่ทำให้ต้นกล้าเจริญเติบโตช้า และมีเปอร์เซ็นต์การตายมาก จึงไม่นิยมขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้

วีรเกียรติ เสดียรานนท์ (2541: 7) กล่าวว่า การขยายพันธุ์ที่นิยมกัน คือ การตอน และการแยกต้นแขนงออกจากต้นเดิมแล้วนำไปปลูก สาเหตุที่นิยมขยายพันธุ์ด้วยกิ่งตอนและต้นแขนง เพราะการตอนทำได้ตลอดเวลา เมื่อกิ่งตอนออกรากได้สมบูรณ์แล้ว สามารถเอาไปลงหลุมปลูกได้ทันที หรืออาจจะเพาะเลี้ยงไว้ในถุงก่อน เมื่อต้นแข็งแรงดีแล้วจึงนำไปลงหลุมปลูก การเพาะเลี้ยงให้แข็งแรงก่อนแล้วนำไปปลูกจะมีเปอร์เซ็นต์การรอดตายสูงมาก หรือเกือบจะไม่มี การตายเลย ส่วนการขยายพันธุ์ด้วยต้นแขนง ต้นผักเหียงอายุมาก 4-5 ปี ที่มีการเจริญเติบโตดี และอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม ก็จะมีต้นใหม่งอกขึ้นมาจากรากแขนง ต้นผักเหียงยังมีอายุมากยังมีต้นใหม่ที่งอกจากรากแขนงเป็นจำนวนมากแต่เปอร์เซ็นต์การรอดตายน้อยกว่าการใช้กิ่งตอนปลูก แต่ก็สามารถปลูกแซมใหม่ได้ เพราะต้นที่งอกจากรากแขนงมีมากและหาได้ง่าย

หากต้องการต้นพันธุ์จากรากแขนงมาก ๆ ควรทำเลียนแบบธรรมชาติ ด้วยการเอาน้ำที่ดินให้รากแขนงโผล่อยู่ผิวดิน ก็จะได้ต้นพันธุ์ผักเหียงไว้ปลูกมาก ตรงกันข้ามหากไม่ต้องการให้มีต้นใหม่งอกจากรากแขนง ก็ให้เอาดินกลบโคนผักเหียงไว้ให้หนาอยู่เสมอ

อีกวิธีหนึ่งซึ่งได้ผลดีมาก คือ นำต้นงอกจากรากแขนงมาลงถุงเพาะ เลี้ยงไว้ให้แข็งแรงสมบูรณ์ก่อนแล้วจึงนำไปปลูก วิธีนี้จะมีอัตราการรอดตายสูงมากเช่นเดียวกัน

3. การปลูกและการดูแลรักษา บำเพ็ญ เจียวหวานและคณะ (2542: 11-12)

อธิบายการปลูกและการดูแลรักษาผักเหียง ไว้ดังนี้

1) การเตรียมดิน ผักเหียงเป็นไม้ที่มีสภาพเดิมเป็นไม้ป่า จึงต้องการดินที่ร่วนซุย อินทรีย์วัตถุเพียงพอ หากนำไปปลูกในสภาพดินเหนียว ต้นผักเหียงจะเจริญเติบโตได้ดี ควรเตรียมหลุมโดยใช้อินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก รองก้นหลุม ระยะเวลาปลูกควรเป็นช่วงฤดูฝน ควรระวังอย่าให้น้ำขัง ถ้าการระบายน้ำไม่ดี ควรมีการขุดระบายน้ำ หากปลูกร่วมกับยางพารา เตรียมหลุมปลูกในระหว่างแถวยางพารา โดยมีระยะห่างระหว่างต้นผักเหียง 2 เมตร หรือ 3 เมตร

2) การเตรียมร่มเงา ผักเหียงเป็นพืชไม่ชอบแสงแดด จึงขึ้นได้ดีในสภาพร่มเงา อาจปลูกร่วมในยางพาราและไม้ผลที่มีขนาดใหญ่ได้ แต่ถ้าปลูกผักเหียงร่วมกับยางพาราและไม้ผลที่ปลูกใหม่ ๆ ร่มเงาไม่เพียงพออาจปลูกกล้วยไว้เป็นร่มเงาในระยะแรก หรืออาจใช้ทางมะพร้าวมาบังเป็นเงา ก็ได้

3) การปลูก เมื่อเตรียมร่มเงาและหลุมปลูกแล้ว นำต้นพันธุ์ลงปลูกหากต้นผักเหียงมีใบมาก ควรปลิดใบออกบ้าง เพื่อป้องกันการระเหยของน้ำและถ้ามีกิ่งก้านมาก อาจตัดแต่งออก โดยตัดให้ชิดข้อเพื่อไม่ให้น้ำซึมเข้าในลำต้น จะทำให้น้ำได้ การย้ายกล้าที่ไม่ได้เพาะในถุงไม่ควรถอน จะทำให้เปลือกลำต้นและรากกระทบกระเทือนโคนต้นฉีกขาด โอกาสตายมีมาก จึงควรขุดด้วยความระมัดระวัง เมื่อปลูกแล้วควรใช้ไม้หลักปัก ผูกเชือกยึดลำต้นไว้ เพื่อป้องกันลมโยก

4) การให้น้ำ ในระยะแรกถ้าฝนไม่ตก ควรให้น้ำแก่ต้นผักเหียงโดยเฉพาะในระยะ 1-2 ปีแรก ดังนั้นในพื้นที่ฝนตกน้อย ควรมีการเตรียมน้ำให้เพียงพอ เพราะหากขาดน้ำไปอ่อนจะไม่มีคุณภาพ ควรมีการเตรียมน้ำให้เพียงพอ เพราะหากขาดน้ำไปอ่อนจะไม่มีคุณภาพ รสชาติก็จะไม่ดี แต่หากปลูกในช่วงฤดูฝน มีฝนชุกและปลูกในสภาพร่วมยางอาจจะไม่ต้องรดน้ำถ้าความชื้นมีอย่างพอเพียง

5) การกำจัดวัชพืช ปกติในสภาพร่มเงาจะไม่วัชพืชมากนัก หากมีวัชพืชขึ้นก็ควรมีการกำจัดบ้าง

6) การให้ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใช้ควรเป็นปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักจะดี เพราะทำให้ดินร่วนซุย และอุ้มน้ำได้ดี

7) การตัดแต่ง ต้นผักเหลียงเมื่ออายุ 3-4 ปี หรือมีความสูงประมาณ 1.50 – 2.50 เมตร หากต้องการให้แตกทรงพุ่มมาก ๆ เพื่อเก็บใบอ่อนได้มากอาจตัดแต่งกิ่งกระโดง เพื่อให้แตกกิ่งใหม่ ๆ และสะดวกในการเก็บแต่รอยตัดควรททายาปิดแผลรอยตัดด้วย บางครั้งอาจตัดจนเหลือตอเพียง 15-20 เซนติเมตร เพื่อให้แตกทรงพุ่มมาก ๆ นอกจากนี้ หากบริเวณ โคนต้นมีรากแขนงแตกเป็นต้นใหม่มากก็ควรขุดแยกไปปลูกไว้ต่างหาก เพราะจะทำให้ต้นแม่เจริญเติบโตช้าลง ควรไว้ต้นให้มีความสูงประมาณ 1.50 เมตร ถึง 2 เมตร

8) โรคและแมลง ปกติผักเหลียงไม่มีโรคแมลงรบกวน จึงไม่จำเป็นต้องฉีดพ่นสารเคมี ป้องกันกำจัดโรคและแมลง แต่ในปัจจุบันพบว่า ในบางพื้นที่ ๆ มีการปลูกผักเหลียงเป็นการค้า เริ่มมีการระบาดของเชื้อรา บริเวณใบเป็นจุด ๆ โดยเฉพาะต้นผักเหลียงที่มีการเก็บเกี่ยวติดต่อกันเป็นเวลานาน ๆ และไม่มี การดูแลรักษา นอกจากนี้บางพื้นที่พบว่าเริ่มมีอาการของยอดใบอ่อนแห้ง ในขณะที่แตกใบอ่อนใหม่ ๆ ทำให้ไม่สามารถเก็บยอดอ่อนได้ พบว่าเกิดจากเชื้อรา เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องสภาพแวดล้อมที่ปลูกเปลี่ยนแปลงไป และขาดการดูแลรักษา จึงควรทำการตัดแต่งกิ่งที่เป็นโรคออก พักต้นและไม่เก็บเกี่ยวใบสักระยะ ให้น้ำและปุ๋ยเพื่อให้ต้นผักเหลียงฟื้นตัวออกใบใหม่ เพื่อบำรุงต้นให้สมบูรณ์ แล้วจึงเก็บเกี่ยวยอดอ่อนในช่วงแตกใบอ่อนครั้งต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พืชสวน)

(ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 3) อธิบายลักษณะ โรคจากเชื้อราที่พบไว้ดังนี้

1. โรคใบจุดสาหร่าย (Agal leaf-spot, red rust)

เชื้อสาเหตุ : *Cephaleuros virescens*

ลักษณะของโรค : เป็นจุดกลมขนาด 3-5 มิลลิเมตร มองเห็นเป็นขุยฟูเหมือนกำมะหยี่ มีสีเขียวอมเหลือง สีส้มหรือสีน้ำตาลอมส้ม เมื่อขูดจุดแผลจะหลุด โดยง่าย เนื้อเยื่อเป็นสีเหลือง

2. ตะไคร้บนใบ (Leaf epiphyte)

เชื้อสาเหตุ : เป็นการเจริญร่วมกันของราและสาหร่าย

ลักษณะของโรค : เป็นจุดเล็ก ๆ อาจมีสีขาวอมเทา สีเขียวอ่อนหรือสีอื่น ๆ พบในพื้นที่ที่มีความชื้นสูง ทรงพุ่มหนาทึบ ไม่ตัดแต่งกิ่ง

4. การเก็บเกี่ยว บำเพ็ญ เชี่ยวหวาน และคณะ (2542: 13) อธิบายการเก็บเกี่ยวผักเหลียง ไว้ดังนี้

การเก็บเกี่ยว ควรเก็บใบอ่อน และการเก็บเกี่ยวควรเก็บสม่ำเสมอไม่ปล่อยให้ เป็นใบแก่ เพราะจะทำให้ยอดอ่อนไม่แตกหรือแตกช้า ควรเด็ดให้ชิดข้อ ไม่ควรตัดหรือเด็ดกลางข้อ การแตกใบอ่อนรุ่นใหม่มักจะช้าเช่นเดียวกัน เพราะจะต้องให้ก้านที่ติดไว้กลางข้อนั้นร่วงหลุดเสียก่อน

จึงจะแตกยอดใหม่ นอกจากนี้เปลือกของต้นผักเหลียงมีน้ำใส ๆ แต่ไม่เหนียว ถ้าเข้าตาจะแสบตา จึงควรเก็บในขณะที่ผักเหลียงและมือแห้ง เพราะหากเปียกน้ำ เมื่อเก็บเป็นระยะเวลาานาน ๆ หลาย ๆ ชั่วโมง จะแสบมือ แต่หากเก็บจำนวนน้อย ๆ ก็ไม่เป็นไร และหากจำเป็นต้องเก็บขณะที่ผักเหลียงยังเปียกน้ำ ควรใช้พลาสติกปิดแผลพันนิ้วชี้กับหัวแม่มือก่อนจะป้องกันการเจ็บมือได้ ปกติหนึ่งคนจะสามารถเก็บเกี่ยวผักเหลียงได้ 2-3 กิโลกรัมต่อชั่วโมง

การเก็บเกี่ยวผักเหลียง ควรดูความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากบางคนนิยมบริโภคยอดอ่อน บางคนชอบใบเพสลาด เมื่อเก็บแล้วควรไว้ในที่ร่ม อย่าให้ถูกแสงแดดและลมโกรก พรมน้ำให้ชุ่มจะสามารถเก็บให้สด อยู่ได้นานประมาณ 5-6 วัน ผักเหลียงเมื่อเก็บแล้วอีก 15 วัน จะแตกยอดใหม่ และนับจากวันแตกยอดอีก 15 วัน จะเก็บขายได้ รวมแล้วการเก็บเกี่ยว 1 รอบ จะใช้เวลาประมาณ 30 วัน โดยในฤดูฝนจะเก็บยอดอ่อนได้มากกว่าในฤดูแล้ง

กลุ่มพืชผัก กองส่งเสริมพืชสวน กรมส่งเสริมการเกษตร (2543: 21-23) อธิบายเกี่ยวกับการผลิตผักเหลียง ไว้ว่า ผักเหลียงเริ่มเก็บเกี่ยวเมื่ออายุ 2 ปีขึ้นไป เก็บเกี่ยว 15-30 วัน/ครั้ง เก็บยอดอ่อนถึงยอดเพสลาด ควรเคี้ยวให้ซัดซ้อ ไม่ได้คกลางข้อหรือตัด เพราะจะทำให้การแตกยอดอ่อนในครั้งต่อไปจะช้า เมื่อเก็บแล้วอย่าให้ใบหรือยอดอ่อนนั้นถูกแสงแดดและลม ควรพรมน้ำแต่พอชุ่ม สามารถเก็บได้นาน ประมาณ 5-6 วัน โดยส่วนที่ใช้บริโภค ได้แก่ ใบอ่อน ยอดอ่อน ดอก กลุ่มพืชผัก

2.7 การตลาดผักเหลียง

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พืชสวน) (ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 3) กล่าวถึง การตลาดและสู่ทางการค้า ไว้ดังนี้

ผักเหลียงมีขายทั่วไปตามตลาดชุมชนในภาคใต้ โดยขายเป็นกำ กำละ 5-20 บาท แล้วแต่นขนาดกำ หรืออาจขายชั่งเป็นกิโล ถ้าชั่งขายเป็นกิโล ราคาขายส่งจะอยู่ที่กิโลกรัมละ 25-50 บาท แต่ถ้าราคาขายปลีก จะอยู่ที่กิโลกรัมละ 50-80 บาท ถ้าเทียบเป็นมัดจะอยู่ที่ 25-30 มัดต่อ 1 กิโลกรัม โดยปกติแล้วเมื่อนำผักเหลียงมาปรุงเป็นอาหารผักเหลียงจะยุบตัวมาก จึงต้องใช้ในปริมาณมากพอควร ในอดีตผักเหลียงนิยมบริโภคกันในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน และมีการบริโภคกันบ้างแถบจังหวัดชุมพรและสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันนี้ได้มีการขยายพื้นที่การปลูกผักเหลียงมายังจังหวัดในภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย เช่น จังหวัดสงขลา เป็นการขยายตลาดมาสู่ผู้บริโภคได้มากขึ้น คาดว่าผู้บริโภคในกรุงเทพฯ และภาคอื่น ๆ ของประเทศจะบริโภคผักเหลียงกันมากขึ้นตามการเคลื่อนย้ายของประชากร และการให้ข้อมูลการบริโภคที่ทำได้แพร่หลายและกว้างขวางขึ้น

ผักเหลียงหากปลูกรวมยางพาราจะได้จำนวน 100 ต้น /ไร่ หากมีสวนยาง 10 ไร่ ก็จะได้ผลผลิตวันละ 1,000 ต้น หากทยอยเก็บวันละ 30 ต้น จะได้ผลผลิตวันละ 4 กิโลกรัม ราคา

ขายส่งกิโลกรัมละ 25-50 บาท จะขายได้ 100-200 บาท/วัน สามารถเก็บได้ทุกวันตลอดปี เนื่องจาก ผักเหียงมีรอบการเก็บเกี่ยวใช้ระยะเวลา 30 วัน ดังนั้นในหนึ่งปีจะมีรายได้จากการปลูกผักเหียง ไม่น้อยกว่า 40,000 บาท/ปี

นายสมบูรณ์ ช่วยทอง เกษตรกรจังหวัดตรัง ให้สัมภาษณ์ข่าวกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยาง ไว้ว่า ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ให้เป็นแกนนำ บุกเบิกพื้นที่ว่างในสวนยางพารา 9 ไร่ เพื่อปลูก “ผักเหียง” พืชกินยอดชื่อดังของภาคใต้ นับตั้งแต่ ปี 2537 โดยเริ่มซื้อต้นพันธุ์จากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตรัง 350 ต้น แล้วย่อย ๆ เพิ่มขึ้นเป็น 3,000 ต้น ในปัจจุบัน จนกลายเป็นอาชีพหลักสำหรับครอบครัวในขณะนี้ เพราะบางเดือนสร้าง รายได้ถึง 15,000 บาท ปัจจุบันนายสมบูรณ์ และครอบครัวช่วยทองไม่ต้องนำ “ผักเหียง” ส่งไปขาย เองที่ตลาดแล้ว เพราะมีพ่อค้าแม่ค้ามารับซื้อถึงสวนยางพารา ในราคาส่งกำละ (มัดละ) 5 บาท หรือ กิโลกรัมละ (10 มัด) 50 บาท เนื่องจากพืชชนิดนี้สามารถให้ผลผลิตได้ทุกวันและตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง เดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม

การปลูกยางพาราใช้ระยะปลูกระหว่างต้น 3 เมตร ระหว่างแถว 7 เมตร ทำให้มี พื้นที่ว่างระหว่างแถวมากพอสมควร เกษตรกรในจังหวัดระนองหลายคนจึงใช้พื้นที่ว่างดังกล่าวปลูก ผักเหียงแซมในสวนยางพารา สร้างรายได้เพิ่มได้อีก หากเกษตรกรเก็บยอดผักเหียงได้วันละ 100 กำ (มัด) ขายกำละ 4 บาท จะมีรายได้วันละ 400 บาท นอกเหนือไปจากรายได้จากการขายยาง (<http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=1576.0>)

กลุ่มยุทธศาสตร์จังหวัดระนอง (2554 : 6-7) อธิบายว่า นายประจวบ พวงพระแสง อยู่บ้านเลขที่ 8 หมู่ 5 ต.บางแก้ว อ.ละอุ่น จ.ระนอง มีสวนยางพาราหลายแห่งทุกแห่งจะปลูกแซม ด้วยผักเหียงทั้งหมดมีประมาณหมื่นต้น ซึ่งปลูกมา 5-6 ปีแล้ว ทำให้มีรายได้เพิ่มและที่สำคัญเป็น การใช้พื้นที่ดินให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยเฉพาะจะเก็บยอดผักเหียงสัปดาห์ละ 3 วัน เก็บได้วัน ละ 100 กำ ขายกำละ 4 บาท ทำให้มีรายได้สัปดาห์ละ 1,200 บาท นอกเหนือไปจากรายได้จากการ ขายยางพารา การปลูกผักเหียงไว้กิน เหลือจากกินก็นำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวเป็น อย่างดี

ผักเหียงมีทั้งการบริโภคภายในจังหวัด และต่างจังหวัด จำหน่ายในราคา 8-15 บาท แล้วแต่ฤดูกาล มีจำหน่ายทุกวันตามตลาดสินค้าเกษตร และยังส่งไปขายยังจังหวัดข้างเคียง เช่น ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช บางส่วนยังส่งไปขายยังกรุงเทพฯ ตามย่านที่มีคน ภาควิทยาอาศัยอยู่ เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น

ในการส่งไปจำหน่ายยังต่างจังหวัด เช่น เมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ เช่น จังหวัดภูเก็ต กรุงเทพฯ จะมีการคัดเลือกผักเหียงที่มีคุณภาพดี จำหน่ายเป็นกิโลกรัม คัดเลือกและบรรจุลงกล่องโฟมขนส่งโดยรถโดยสารปรับอากาศ

การปลูกผักเหียงถึงแม้มีพื้นที่น้อย แต่การบริโภคยังมากอยู่ เนื่องจากกระแสการรักสุขภาพ เพราะผักเหียงเป็นผักที่ปลูกง่าย ไม่ค่อยมีโรค และแมลงรบกวน จึงไม่จำเป็นต้องฉีดพ่นสารกำจัดแมลงและศัตรูพืช ทำให้ผักเหียงเป็นผักปลอดสารพิษที่มีคนนิยมบริโภคอย่างแพร่หลาย ประกอบกับสามารถนำมาแปรรูปเป็นอาหารได้หลายชนิด จึงทำให้หน่วยงานของรัฐ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนปลูกเป็นรายได้เสริมให้แก่เกษตรกร

เป้าหมายสุดท้ายของการส่งเสริมการเกษตร ก็คือ การทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลดลง เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในงานอาชีพ การแนะนำหรือการเสนอทางเลือกให้แก่เกษตรกร จึงเป็นหัวใจที่สำคัญ โดยอยู่บนพื้นฐานที่มาจากความต้องการของเกษตรกร ตลาดและความเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ด้วยเหตุนี้จังหวัดระนองจึงได้มีการส่งเสริมควบคู่ไปกับการฟื้นฟูอาชีพการปลูกผักเหียงเป็นพืชแซมยางเพื่อที่จะให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่ว่างงาน มีรายได้ที่เป็นรายวัน รายเดือน และรายปี ทั้งนี้เพราะผักเหียงเป็นผักที่ปลูกง่าย ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า จนสามารถกล่าวได้ว่าผักเหียงเป็นผักที่ปลูกครั้งเดียวเก็บได้หลายปี โรค แมลงศัตรูก็มีน้อยมาก ฝนตก แสงแดดร้อนมากน้อยสักเพียงใดก็ไม่มีปัญหา การพัฒนาผัก เหียงให้เป็นผักเศรษฐกิจของจังหวัดเคียงคู่กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวระนอง และพี่น้องชาวไทย จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำนักงานเกษตรจังหวัดระนองให้การสนับสนุน

3. การใช้เกษตรดีที่เหมาะสม

3.1 ความหมายของเกษตรดีที่เหมาะสม หรือ Good Agriculture Practice (GAP)

กรมวิชาการเกษตร (2541: 1) อธิบายไว้ว่า หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน และกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร และไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมการเกษตร (2549: 8-10) ระบุว่า การปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสม (Good Agriculture Practice : GAP) หมายถึง การผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ให้ผลผลิตสูงคุ้มค่าต่อการลงทุน กระบวนการผลิตมีความปลอดภัยต่อ

ผู้ผลิตหรือเกษตรกร ผลผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ใช้ทรัพยากรการผลิตเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด กระบวนการผลิตจนถึงผู้บริโภค สามารถตรวจสอบและทวนสอบกลับไปยังแหล่งผลิตได้ กระบวนการผลิตไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ผลผลิตไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีจุลินทรีย์แมลงศัตรูพืช และวัตถุอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคน สัตว์ และพืชเกิดความยั่งยืนทางการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร (2541: 1) ให้ความหมายไว้ว่า เกษตรดีที่เหมาะสม คือ แนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูง คุ่มค่าการลงทุน และกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

กรมวิชาการเกษตร (2553: 2) ให้ความหมายไว้ว่า การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับพืช หมายถึง แนวทางการปฏิบัติในไร่นาเพื่อผลิตพืชเพื่อให้ได้สินค้าปลอดภัย ปลอดภัยศัตรูพืชและคุณภาพถูกใจผู้บริโภค เน้นวิธีการควบคุมและป้องกันการเกิดปัญหาในกระบวนการผลิต

ยงยุทธ โอสดสภา (http://www.alro.go.th/alro/ess/upload/13/pf13_233_1.pdf) ให้ความหมาย การผลิตพืชตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม(GAP) ว่า GAP ย่อมาจากคำว่า “Good Agricultural Practice” ซึ่งแปลว่า “เกษตรดีที่เหมาะสม” เป็นระบบที่สร้างผลผลิตตรงตามมาตรฐานคุณภาพ หรือ ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ โดยปฏิบัติตามคำแนะนำที่ถูกต้อง ตั้งแต่การเพาะปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อ และการขนส่งเพื่อจำหน่าย ซึ่งจะทำให้ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการตกค้างของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนเชื้อโรคต่างๆ จึงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และได้ผลผลิตที่ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค ทั้งสามารถตรวจสอบและทวนสอบได้

สรุปว่า การปฏิบัติทางการเกษตรดีที่เหมาะสม มีการผลิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาในการผลิตทางการเกษตรอย่างเป็นองค์รวมเพื่อให้ได้สินค้าเกษตรที่มีคุณภาพดี ได้มาตรฐานสินค้าเกษตรตรงกับความต้องการของตลาด โดยเกษตรกรมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่มีความยั่งยืน มีความปลอดภัย และไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

3.2 หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม Good Agriculture Practice (GAP)

กรมวิชาการเกษตร (http://www.alro.go.th/alro/ess/upload/13/pf13_233_1.pdf) ระบุหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม ไว้ดังนี้

1. แหล่งน้ำ น้ำที่ใช้ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

2. พื้นที่ปลูก ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัชตถุอันตราย และจุลินทรีย์ที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลิตผล หากอยู่ในสภาวะเสี่ยงให้ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพดิน

3. การใช้วัชตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการให้สารเคมีในกระบวนการผลิตให้ใช้ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ ห้ามใช้วัชตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัชตถุอันตรายที่ทางราชการห้ามใช้

4. การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช สำรองการเข้าทำลายของศัตรูพืช และป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจ ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ ถ้าพบต้องคัดแยกไว้ต่างหาก

5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวผลในระยะเวลาที่เหมาะสมตามเกณฑ์ในแผนควบคุมการผลิต อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุและวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผล และปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค

6. การเก็บรักษาและขนย้ายผลผลิตภายในแปลง สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม วัชตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค

7. การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ การปฏิบัติและการจัดการตามแผนควบคุมการผลิต คัดแยกผลิตผลด้อยคุณภาพไว้ต่างหาก

8. การบันทึกข้อมูล ต้องมีการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัชตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและป้องกันกำจัดศัตรูพืช ต้องมีการบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพ

3.3 หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2552: 1-16) ระบุว่า แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (จี เอ พี) สำหรับเกษตรกร (ปรับปรุงใหม่) มีหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. ใช้น้ำจากแหล่งน้ำสะอาด

1) ใช้น้ำจากแหล่งที่ไม่มีสารปนเปื้อนจากสารพิษ หรือสิ่งที่เป็นอันตราย
2) หลีกเลี่ยงการใช้น้ำจากแหล่งที่อยู่ใกล้ หรือไหลผ่านชุมชน คอกสัตว์ โรงเก็บสารเคมี โรงพยาบาล หรือโรงงานอุตสาหกรรม

2. ปลูกในพื้นที่ดีไม่มีเชื้อโรค ไม่มีสารพิษในดิน

- 1) พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หรือที่ทิ้งขยะมาก่อน
 - 2) พื้นที่ปลูกไม่พบสารเคมีในกลุ่มออร์กาโนคลอรีน ออร์กาโนฟอสเฟต หรือโลหะหนักตกค้าง
3. ไร่และเก็บปุ๋ยสารเคมีถูกต้อง
- 1) จัดเก็บสารเคมีสถานที่แยกจากที่พักอาศัย หรือที่ประกอบอาหารมีการระบายอากาศที่ดี
 - 2) เก็บสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ฮอร์โมนให้เป็นหมวดหมู่ ไม่ปะปนกัน เขียนป้ายชัดเจน
 - 3) ใช้สารเคมีที่ขึ้นทะเบียนถูกต้อง โดยอ่านลากและปฏิบัติตามวิธีใช้ ช่วงเวลาปลະปริมาณที่แนะนำไว้ในฉลากอย่างเคร่งครัด
 - 4) ไม่ซื้อสารเคมีที่ร้านค้าแบ่งขาย หรือไม่ติดฉลาก
 - 5) สารเคมีต้องบรรจุในขวด/ภาชนะบรรจุ ที่ปิดฝาขวด/กล่องเรียบร้อย ไม่ฉีกขาด
 - 6) ห้ามใช้ หรือเก็บรักษาสารเคมีที่ราชการประกาศห้ามใช้
 - 7) ป้องกันตนเองขณะฉีดพ่นสารเคมีอย่างถูกต้อง และอาบน้ำ สระผม เปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ทันที ภายหลังพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง
 - 8) หยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุไว้ในฉลาก
 - 9) ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้ว ห้ามนำมาใช้ใหม่อีก ให้ทำลายโดยการฝังดินให้ห่างจากแหล่งน้ำ และลึกมากพอที่สัตว์ไม่สามารถขุดขึ้นมาได้ ห้ามเผาทำลาย
4. ผลิตตามแผนควบคุมคุณภาพ
- 1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตตามแผนควบคุมคุณภาพ (จากเอกสารระบบการจัดการคุณภาพ GAP พืช)
 - 2) ปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตให้ปลอดภัยจากสารเคมี จุลินทรีย์ และโลหะหนัก
 - 3) ปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช
5. สำรองศัตรูพืช และป้องกันกำจัดอย่างถูกต้อง
- 1) สำรองการเข้าทำลายของศัตรูพืช และป้องกันกำจัดอย่างถูกวิธี เมื่อศัตรูพืชมีปริมาณมากที่จะทำให้ผลผลิตเสียหาย

6. เก็บเกี่ยวผลผลิตถูกเวลา ถูกวิธี

- 1) เก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะที่เหมาะสม ตามความสุกแก่ของผลผลิตที่ระบุไว้ในแผนควบคุมการผลิตของพืชแต่ละชนิด
- 2) ใช้อุปกรณ์เก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุผลผลิตที่สะอาด และวิธีการเก็บเกี่ยวที่ป้องกันการกระแทก หรือทำให้ผลผลิตบอบช้ำ
- 3) วางพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวในสวน/แปลงบนวัสดุรองพื้นที่สะอาดก่อนการขนย้าย เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อโรคและสิ่งสกปรก
- 4) คัดแยกผลผลิตที่มี ศัตรูพืช ติดปะปนอยู่ ออกจากผลผลิตที่มีคุณภาพ
- 5) คัดแยกผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพออกจากผลผลิตที่มีคุณภาพหลังจากการเก็บเกี่ยว

7. ขนย้ายและเก็บรักษาผลผลิตสะอาด ปลอดภัย

- 1) ทำความสะอาดภาชนะ เช่น ตะกร้า ฯลฯ และพาหนะในการขนย้ายผลผลิตก่อนและหลังใช้งาน
- 2) สถานที่เก็บรักษาผลผลิตต้องสะอาดมีวัสดุรองพื้น อากาศถ่ายเทได้ดี และมีการป้องกันสัตว์พาหะนำโรค เช่น หนู แมลงสาบ ฯลฯ
- 3) ขนย้ายด้วยความระมัดระวังไม่ให้ผลผลิตสกปรก บอบช้ำเสียหาย

8. จัดบันทึกทุกขั้นตอน

- 1) จัดบันทึกข้อมูลสำคัญ ในขั้นตอนการปลูก/ดูแล ที่อาจมีผลต่อความปลอดภัยและคุณภาพของผลผลิต
- 2) บันทึกการดูแลรักษาตามขั้นตอนต่าง ๆ ในแปลงปลูกพืช เช่น การตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งช่อดอก เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ อัตราการใช้ วันเก็บเกี่ยวผลผลิต ฯลฯ

3.4 หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับพืชผัก

3.4.1 การทำเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับพืชผัก เป็นการผลิตตามคำแนะนำของทางราชการ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติได้สถานะที่เป็นจริง เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและภูมิประเทศ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการผลิต ข้อควรปฏิบัติ มีดังนี้ (กรมวิชาการเกษตร 2541: 1-5)

1) **แหล่งปลูก** หมายถึง สถานที่ตั้งของพื้นที่ทำการเกษตร การเลือกแหล่งปลูกที่เหมาะสม ควรคำนึงถึง

(1) สภาพของพื้นที่

- ก. เป็นพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลที่เหมาะสมกับพืชที่ปลูก
- ข. มีความลาดเอียงต่ำ อยู่ใกล้แหล่งน้ำสะอาด
- ค. อยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ

ง. ไม่เป็นแหล่งที่น้ำท่วมขังเพราะจะทำให้เกิดความเสียหายกับพืชได้

(2) ลักษณะดิน

ก. ดินต้องเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์

ข. เป็นดินที่มีความเหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด

ค. มีการระบายน้ำที่เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด

(3) สภาพภูมิประเทศ มีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชนั้น ๆ

(4) แหล่งน้ำ ต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม เป็นน้ำสะอาด ไม่มีสารปนเปื้อน หรือไม่ไหลผ่านแหล่งที่มีการปนเปื้อนของเชื้อโรคและโลหะหนัก

2) พันธุ์ เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง ตรงความต้องการของตลาด มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของพันธุ์ที่ได้กำหนดไว้ เป็นพันธุ์ต้านทานหรือทนทานต่อโรคและแมลงศัตรูพืช

3) วิธีการปลูก เตรียมแปลงโดยการปรับพื้นดินให้เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด มีระยะการปลูกที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงสุด

4) การดูแลรักษา

(1) การใส่ปุ๋ย มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืช การเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตและการปรับปรุงบำรุงดิน มีข้อควรคำนึง ดังนี้

ก. การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ต้องมีการจัดการลดระดับของเชื้อที่จะก่อให้เกิดโรคนับกับมนุษย์และสัตว์ โดยผ่านกระบวนการหมักให้ย่อยสลายอย่างสมบูรณ์

ข. การใส่ปุ๋ยเคมี ควรปรับความเป็นกรดเป็นด่างของดินที่เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด เลือกชนิดและปริมาณปุ๋ยให้ถูกต้องใส่ปุ๋ยในระยะที่พืชต้องการ ในตำแหน่งที่พืชจะใช้ประโยชน์ง่ายและรวดเร็วที่สุด ระวังอย่าใส่ปุ๋ยในโตรเจนและฟอสฟอรัสในปริมาณเกินกว่าที่แนะนำสูงสุด เพราะอาจก่อให้เกิดปัญหาปนเปื้อนในรูปของไนเตรทและฟอสเฟต

ค. การใส่ปุ๋ยแบบผสมผสาน ควรใส่ปุ๋ยผสมผสานกันระหว่างปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี ใส่ปุ๋ยให้ตรงกับระยะเวลาที่พืชต้องการและในปริมาณที่เหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด

(2) การให้น้ำ ควรเลือกใช้ระบบการให้น้ำที่มีประสิทธิภาพสูง คำนึงกับการลงทุน มีวิธีการให้น้ำ ระยะเวลาการให้ และปริมาณน้ำเหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด ควรหลีกเลี่ยงน้ำที่ก่อให้เกิดปัญหาปนเปื้อนกับผลผลิต

(3) สุขลักษณะและความสะอาด ควรรักษาสวนหรือไร่มาให้ถูกสุขลักษณะ และสะอาดอยู่เสมอโดย

ก. การกำจัดวัชพืชเพื่อไม่ให้แข่งขันทั้งพืชหลัก หรือเป็นแหล่งเพาะศัตรูพืชหรืออาจติดไปกับผลผลิต

ข. หลังการตัดแต่งควรนำเศษพืชไปทิ้งทำลายนอกแปลง

ค. ควรทำความสะอาดอุปกรณ์หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทุกครั้ง เพื่อกำจัดวัสดุเหลือใช้และภาชนะบรรจุให้ถูกวิธี

ง. เก็บรักษาวัสดุ เช่น ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เครื่องมือ เครื่องใช้ใน การทำงานให้เรียบร้อย ปลอดภัยและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

5) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีอื่น ๆ โดยยึดหลักการหลีกเลี่ยงการ ใช้สารเคมี พยายามใช้วิธีธรรมชาติ เช่น ใช้พันธุ์ต้านทาน ใช้วิธีทางชีวภาพ ใช้การเขตกรรม และใช้ วิธีกล เป็นต้น

(2) การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช จะใช้เมื่อการป้องกันและกำจัด ศัตรูพืชวิธีอื่นไม่ได้ผล และระดับของศัตรูพืชสูงจนสามารถทำให้ผลผลิตเสียหายอย่างรุนแรง

วิธีการเลือกสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและวิธีปฏิบัติ มีดังนี้

ก. ใช้สิ่งทดแทนสารเคมีที่ปลอดภัยกว่า เช่น

ก) สารสกัดจากพืช เช่น สารสะเดา เป็นต้น

ข) เชื้อจุลินทรีย์ เช่น เชื้อแบคทีเรีย *Bacillus thuringiensis* (BT) เชื้อ ไวรัส (Nuclear Polyhedrosis Virus: NPV) หรือไส้เดือนฝอยตัวเบียน

ข. หากจำเป็นต้องใช้สารเคมีควรจะเลือกชนิดที่มีการขึ้นทะเบียน วัตถุมีพิษแล้ว มีฉลากระบุวิธีการใช้และข้อควรระวังอย่างชัดเจน

ค. การใช้สารเคมีต้องปฏิบัติตามวิธีการใช้ที่ระบุไว้ในฉลากอย่าง เกร่งครัด ทั้งก่อนพ่น ขณะพ่น และภายหลังพ่น

6) วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

(1) การเก็บเกี่ยวผลผลิตตามระยะเวลาที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการเก็บเกี่ยวที่ ถูกต้อง มีการแยกผลผลิตที่สะอาด ไม่มีสิ่งปนเปื้อน ปราศจากโรค แมลง และวัชพืช ออกจาก ผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน

(2) การเก็บรักษาผลผลิตและการบรรจุ ให้คัดบรรจุผลผลิตในโรงคัดที่มี ความสะอาดถูกสุขอนามัย ผู้ปฏิบัติงานมีสุขอนามัยที่ดีมีความรู้ ไม่บรรจุผลผลิตในภาชนะที่แน่น เกินไป ถ้าจำเป็นต้องเก็บรักษาควรเก็บในที่อุณหภูมิต่ำ

(3) การขนส่ง จะต้องขนส่งอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ผลผลิตช้ำ ยานพาหนะที่ใช้ต้องเหมาะสมกับชนิดของผลผลิต อุณหภูมิระหว่างการขนส่งไม่ร้อนเกินไปหรือมี การซ้อนทับ จนทำให้คุณภาพผลผลิตเสียหาย และขนส่งถึงผู้บริโภคหรือโรงงานให้เร็วที่สุด

7) การบันทึกข้อมูล

เป็นขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นมาและเป็นข้อสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่ง คือ จะต้องมีการจดบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานในขั้นตอนการผลิตต่าง ๆ เพื่อให้ตรวจสอบได้ หากเกิดข้อผิดพลาดบกพร่อง จะสามารถแก้ไขหรือปรับปรุงได้ทันที

3.4.2 วิธีการผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษที่ถูกต้องเหมาะสมตามระบบ GAP

จะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้ (กรมวิชาการเกษตร 2541: 5-83)

1) การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม

(1) แหล่งปลูก

- ก. ควรเป็นที่ราบมีความสม่ำเสมอ
- ข. ไม่เป็นแหล่งที่น้ำท่วมขัง มีการระบายน้ำดี
- ค. ใกล้เคียงแหล่งน้ำที่สะอาดและสะดวกต่อการนำมาใช้
- ง. การคมนาคมสะดวก สามารถนำผลผลิตออกสู่ตลาดได้เร็ว

(2) ลักษณะดิน

- ก. ดินควรมีความอุดมสมบูรณ์ มีการระบายน้ำดี
- ข. ค่าความเป็นกรดเป็นด่างที่เหมาะสมในการปลูกผักประมาณ 6.0-6.5

(3) แหล่งน้ำ

- ก. ควรมีแหล่งน้ำที่สะอาดปราศจากสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่มีพิษปนเปื้อน
- ข. มีน้ำเพียงพอสำหรับใช้ตลอดปีหรือตลอดฤดูกาล

2) พันธุ์พืชผัก

เลือกใช้พันธุ์พืชผักที่ต้านทานและปลอดภัยจากเชื้อโรค เนื่องจากพันธุ์พืชผักแต่ละพันธุ์มีลักษณะแตกต่างกัน เป็นผลจากการควบคุมโดยหน่วยพันธุกรรมในพืชนั้น ๆ ที่จะแสดงผลออกมาในด้านปริมาณและคุณภาพผลผลิต ความต้านทานต่อศัตรูพืช ความต้านทานต่อสภาพภูมิอากาศ การใช้พันธุ์ต้านทานศัตรูพืชนับว่าเป็นการลงทุนที่ต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีอื่น ๆ นักปรับปรุงพันธุ์พืชผัก จะปรับปรุงให้มีลักษณะต้านทานโรคและแมลงที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะแตกต่างกัน ดังนั้นจำเป็นต้องศึกษาและทราบข้อมูลนั้น ๆ โดยตรงก่อนตัดสินใจเลือกซื้อพันธุ์พืชไปใช้

(1) การเลือกพันธุ์ปลูก

ก. เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ

ข. เลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับฤดูปลูกและสภาพดินฟ้าอากาศที่ปลูก

(2) การปฏิบัติต่อเมล็ดพันธุ์

เมล็ดพันธุ์ผักหลายชนิดมีโรคติดมากับเมล็ดได้ เช่น เชื้อแบคทีเรียพวก *Xanthomonas campestris* ทำให้เกิดโรค Black rot เชื้อรา *Peronospora parasitica* ทำให้เกิดโรคราน้ำค้างหรือเชื้อรา *Alternaria sp.* ทำให้เกิดโรคใบจุด เชื้อโรคราต่าง ๆ ที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์เหล่านี้ สามารถป้องกันและกำจัดได้โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

ก. แช่เมล็ดพันธุ์ผักในน้ำอุ่นที่มีอุณหภูมิ 50-55 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 10-15 นาที การแช่เมล็ดพันธุ์ในน้ำร้อนจากสามารถกำจัดเชื้อราสาเหตุต่าง ๆ ได้ และยังเป็น การกระตุ้นให้เมล็ดพันธุ์งอกได้อย่างสม่ำเสมอ ช่วยลดปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์

ข. ในพื้นที่ที่พบว่ามีโรคระบาดของโรคราน้ำค้างและใบจุด จำเป็นต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี เช่น เมทาแลคซิล 35% SD (เอพรอน) หรือไอโพรไดโอล (รอฟรัล) อัตรา 10 กรัมต่อน้ำหนักเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม จะทำให้ต้นกล้าผักไม่ถูกทำลายจากโรคดังกล่าวและมีความแข็งแรง

(3) การเพิ่มจำนวนต้นต่อไร่ การเพิ่มจำนวนต้นต่อพื้นที่จะช่วยละที่ว่างที่วัชพืชจะแก่งแย่ง เมื่อผักโตขึ้นก็ทำการถอนแยกออกไปใช้ในเป็นประโยชน์ได้ พร้อมกันนั้นก็ทำการกำจัดวัชพืชต้นเล็ก ๆ ออกไป การกำจัดวัชพืชนั้นไม่จำเป็นต้องกำจัดตลอดฤดูกาลผลิต เนื่องจากตลอดช่วงการผลิตจะมีช่วงปลอดวัชพืช ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่มีความจำเป็นต้องกำจัดวัชพืช เพราะจะกระทบกระเทือนต่อการผลิตผัก ส่วนช่วงอื่น ๆ เกษตรกรสามารถงวัชพืชไว้ในแปลงได้โดยไม่ต้องกำจัด

3) การจัดการดินและปุ๋ย ดำเนินการดังนี้

(1) การปรับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน พืชผักจะเจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ และโรคผักบางชนิดระบาดรุนแรงในสภาพดินที่เสื่อมโทรม การเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน กระทำได้โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยมูลสัตว์ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด อัตรา 1,000 -2,000 กิโลกรัม/พื้นที่ปลูก 1 ไร่

(2) การปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน โดยทั่วไปสภาพดินมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการใส่ปุ๋ยเคมีติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานหลายปี เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของดิน เช่น ดินจับกันแข็งเป็นก้อน ซึ่งเกิดจากการตรึงธาตุอาหารบางชนิดที่จำเป็นต่อพืช ทำให้เนื้อดินเกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้ด้วย วิธีการปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน

กระทำได้โดยการใส่ปุ๋นขาว ปุ๋นมาร์ลหรือปุ๋นโคโลไมท์ อัตรา 200-300 กิโลกรัม/ไร่ หลังจากหว่านหรือใส่ปุ๋นแล้วจะต้องรดน้ำตามด้วย

(3) การใส่ปุ๋ยหลังปลูกพืช เนื่องจากธาตุอาหารส่วนใหญ่จะมีอยู่ในดินแล้ว เมื่อปลูกพืชจึงยังคงเหลือธาตุอาหาร ไนโตรเจนและโปแตสเซียม ซึ่งจะถูกระงับได้ง่าย ดังนั้นจะต้องให้ปุ๋ยทั้งสองในระหว่างที่พืชเจริญเติบโต ซึ่งการใส่ปุ๋ยอาจทำพร้อมกับการให้น้ำ (fertigation) ในต่างประเทศมักให้ปุ๋ยใน ไนโตรเจนและโปแตสเซียม ในความเข้มข้น 200 ส่วน ซึ่งเป็นอัตราที่เจือจางและใช้ได้ผลกับพืชหลายชนิด

(4) การให้ธาตุอาหารเสริม การให้ปุ๋ยก่อนการปลูกพืช ธาตุอาหารพืชบางชนิดมีอยู่แล้วในดิน บางชนิดต้องมีการเพิ่มเติมต้องให้หลังปลูกอีก ธาตุอาหารเหล่านี้ คือ

ก. แคลเซียมและแมกนีเซียม ตามปกติจะต้องมีการปรับพีเอช (pH) ของดินก่อนปลูกพืช หากใช้หินปูนบดก็จะให้แต่ธาตุแคลเซียม หากใช้ปุ๋นโคโลไมท์ก็จะได้ทั้งแคลเซียมและแมกนีเซียม จึงควรเลือกใช้ปุ๋นโคโลไมท์ปรับสภาพดิน หากดินมีสภาพเป็นกลางควรใช้ยิปซัม (CaSO_4)

ข. ฟอสเฟตและกำมะถัน ปกติจะให้ปุ๋ยซุบเปอร์ฟอสเฟต (0-20-0) และปุ๋ยซุบเปอร์ฟอสเฟต โดยส่วนประกอบแล้วจะประกอบด้วยยิปซัมครึ่งหนึ่ง ดังนั้น จึงให้ธาตุกำมะถันและแคลเซียมอีกด้วย หากไม่มีซุบเปอร์ฟอสเฟต อาจใช้ทริบเบิลซุบเปอร์ฟอสเฟต (46-0-0) แทนได้ แต่ทริบเบิลซุบเปอร์ฟอสเฟตไม่มีกำมะถัน จึงควรผสมยิปซัมร่วมด้วยอีกครั้งหนึ่งรวมแล้วให้เท่ากับอัตราซุบเปอร์ฟอสเฟต

ค. ธาตุอาหารเสริม โดยมากในดินจะมีธาตุอาหารเสริมอยู่บ้าง แต่หากเป็นพื้นที่ปลูกพืชมาเป็นเวลานานอาจขาดธาตุอาหารเสริมบางชนิด ดังนั้น ควรผสมลงในดินก่อนปลูกหรือให้หลังปลูกพืชก็ได้ ไถพรวนดินอีก 1 ครั้ง หลังจากไถคะแล้วตากไว้ 7 วัน ซึ่งการไถพรวนครั้งนี้จะทำให้ดินมีเนื้อละเอียด ร่วนซุย เหมาะแก่การปลูกพืช นอกจากนี้ หากมีต้นอ่อนวัชพืชที่งอกมาก็จะถูกไถกลบทำลายไป บางพื้นที่ที่มีปัญหาวัชพืชและศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรงมาก่อน ควรจะตากดินทิ้งไว้อีก 7 วัน แล้วไถพรวนอีกครั้งหนึ่ง ก็จะลดปัญหาได้มากในภายหลัง การปรับสภาพดินที่เป็นกรดด้วยปุ๋นขาว ปุ๋นมาร์ล ปุ๋นโคโลไมท์ ให้มีสภาพเป็นกลาง โดยทั่วไปควรใส่ประมาณ ไร่ละ 100 กิโลกรัม ทุก ๆ ปี หรือเลือกชนิดพืชที่ทนดินเปรี้ยวดินเค็ม

4) ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำสกัดชีวภาพ

(1) ปุ๋ยอินทรีย์ คือ ปุ๋ยที่ได้จากการหมักเศษชิ้นส่วนของพืช สัตว์ มูลสัตว์ หรือวัสดุเหลือใช้จากอุตสาหกรรม จนย่อยสลายได้ระดับที่มีคุณสมบัติเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ได้ทันที

(2) **น้ำสกัดชีวภาพหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ** หมายถึง สารละลายเข้มข้นหรือของเหลวที่ได้จากการหมักเศษพืช หรือสัตว์ในสภาพที่ไม่อากาศ (anaerobic condition) เศษพืชหรือสัตว์จะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ น้ำสกัดชีวภาพที่ได้มีคุณสมบัติประกอบไปด้วยจุลินทรีย์และสารอินทรีย์ จะประกอบไปด้วยสารพวกคาร์โบไฮเดรต โปรตีน กรดอะมิโน ฮอว์โมน และธาตุอาหารพืชต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของเศษพืชและสัตว์ที่ใช้เป็นวัตถุดิบ

ก. ประเภทน้ำสกัดชีวภาพ

น้ำสกัดชีวภาพแบ่งตามประเภทของวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตได้ 2 ประเภท

ก) น้ำสกัดชีวภาพที่ผลิตจากพืช

ข) น้ำสกัดชีวภาพที่ผลิตจากสัตว์

ข. การใช้ประโยชน์จากน้ำสกัดชีวภาพ

ก) ใช้เป็นปุ๋ยโดยตรง น้ำสกัดชีวภาพจะประกอบด้วยสารต่าง ๆ และจุลินทรีย์อยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นก่อนนำไปใช้ประโยชน์จึงต้องทำให้เจือจางมาก ๆ อัตราส่วนน้ำสกัดต่อน้ำสะอาด คือ 1:100 หรือ 1:500 การใช้ปุ๋ยน้ำสกัดจะต้องมีความระมัดระวังมาก ถ้าเข้มข้นมากเกินไปพืชอาจจะชะงักการเจริญเติบโต ใบจะมีสีเหลือง ถ้าใช้ในอัตราที่พอเหมาะพืชจะแสดงสภาพเขียวสด ใบเป็นมัน ด้านพืชที่ชะงักการเจริญเติบโต ตาที่พักอยู่จะขยายตัวแตกเป็นใบภายในเวลาหนึ่งสัปดาห์ ดังนั้นการใช้จึงควรใช้อัตราเจือจางมาเป็นเกณฑ์ ซึ่งสามารถใส่ให้แก่ต้นไม้บ่อยครั้ง เช่น 3-7 วันต่อครั้ง และเมื่อพืชเจริญงอกงามดีในเวลาต่อมาจะใช้เดือนละครั้งก็ได้

ข) ใช้เป็นหัวเชื้อปุ๋ยอินทรีย์ น้ำสกัดชีวภาพยังสามารถนำมาใช้เป็นหัวเชื้อสำหรับปุ๋ยอินทรีย์ โดยการนำเศษวัสดุเหลือใช้ผสมคลุกเคล้ารวมกับมูลสัตว์ แกลบดำ รำละเอียด คลุมด้วยกระสอบป่านใช้เวลา 3 วัน สามารถนำไปใช้ได้ โดยสังเกตจากกองปุ๋ยให้มีความหนา 1 คืบ รดน้ำผสมน้ำสกัดชีวภาพและกากน้ำตาล อัตราส่วนน้ำ 20 ลิตร ผสมน้ำสกัดชีวภาพ 2 ช้อนแกง และกากน้ำตาล 2 ช้อนแกง

ค) ใช้ป้องกันและกำจัดแมลง โดยการผสมปุ๋ยน้ำสกัดชีวภาพในอัตราเจือจาง ฉีดพ่นโดยเฉพาะเพลี้ยแป้ง ฉีดพ่น 3-4 ครั้ง แล้วปล่อยให้ทิ้งไว้อีก 7 วัน พ่น 2-3 ครั้ง เพลี้ยแป้งจะตาย

5) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผัก

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผัก เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษ ควรใช้หลาย ๆ วิธีผสมผสานกัน ทั้งวิธีกล วิธีการใช้สารชีวอินทรีย์ สารธรรมชาติและสารเคมี

ร่วมกันในการป้องกันและกำจัดควบคุมกันไปกับการจัดการที่ดี วิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผักให้ได้ผลดี มีดังนี้

(1) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผักโดยวิธีกล

ก. การใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลือง วิธีการนี้จะสามารถดักจับตัวเต็มวัยของแมลงศัตรูพืชผักหลายชนิด ส่วนใหญ่จะเป็นแมลงที่ออกมาให้เห็นในเวลากลางวัน เช่น เพลี้ยไฟ แมลงวันเจาะผล แมลงวันหนอนชอนใบ ผีเสื้อชนิดต่าง ๆ เช่น ผีเสื้อหนอนใยผัก หนอนกระทู้หอม หนอนก๊ีบและหนอนกินใบ จะลดปริมาณศัตรูพืชผักลงได้ การป้องกันโดยวิธีนี้ คือ การใช้กับดักที่มีสีเหลือง เช่น กระป๋องน้ำมันเครื่อง แผ่นพลาสติก ซึ่งสีเหลืองจะช่วยดึงดูดแมลงตัวเต็มวัยต่าง ๆ ให้เข้ามาหา เมื่อทา กาวเหนียวไว้รอบ ๆ กับดักสีเหลือง ตัวเต็มวัยที่บินเข้ามาจะติดกับดักและก็ตายไป

ข. การใช้กับดักแสงไฟ กับดักแสงไฟจะสามารถดักจับผีเสื้อกลางคืน เช่น ผีเสื้อหนอนกระทู้หอม หนอนกระทู้ผัก หนอนก๊ีบกะหล่ำ แสงไฟที่เหมาะสมในการล่อแมลงควรใช้หลอดไฟแสงสีม่วงหรือสีน้ำทะเล อย่างไรก็ตาม เกษตรกรสามารถใช้แสงไฟจากหลอดนีออนแทนได้เช่นกัน ในการวางกับดักแสงไฟ ควรวางห่างจากพื้นดินประมาณ 150 เซนติเมตร มีภาชนะใส่น้ำรองรับอยู่ข้างใต้ห่างจากหลอดไฟประมาณ 30 เซนติเมตร ควรปิดส่วนอื่น ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้แสงไฟกระจายเป็นบริเวณกว้างเกินไป อัตราที่ใช้ 2 กับดัก/ไร่

ค. การใช้พลาสติกสีเทา-เงิน คลุมแปลงปลูก เหมาะกับพืชผักที่มีระยะปลูกที่แน่นอน ซึ่งจะเป็นการช่วยรักษาความชื้นในดิน ควบคุมวัชพืช และยังช่วยลดการระบาดของแมลงพวกปากคูด เช่น เพลี้ยอ่อนและไร

ง. การคลุมดิน (mulching) จะช่วยรักษาความชื้นในดินและบังแสงสว่าง ทำให้เมล็ดวัชพืชงอกช้ากว่าพืชผัก เพราะกว่าเมล็ดวัชพืชจะตั้งตัวได้ต้นผักก็โตจนสามารถแข่งขันกับวัชพืชได้อย่างดี วัสดุที่ใช้คลุม เช่น ฟางข้าว เปลือกถั่ว ใบหญ้าคา แกลบ เป็นต้น

จ. การใช้มือถอนหรือจอบถาก (hand pulling and hoeing) ในการปลูกผักควรกำจัดขณะที่วัชพืชยังเล็กอยู่และควรกำจัดบ่อยครั้งเท่าที่สามารถทำได้ การใช้มือถอนกำจัดหรือใช้จอบถากเหมาะกับพื้นที่ปลูกผักขนาดเล็กและแรงงานพอเพียง

ฉ. การใช้มุ้งตาข่ายหรือกางมุ้งในล่อนในแปลงผัก พื้นที่ที่มีการปลูกผักเพื่อการค้าอย่างกว้างขวาง มีการปลูกหลายรุ่นติดต่อกันตลอดปี จะมีปัญหาในการผลิตในระยะแรก คือ การระบาดของแมลง หนอน ตลอดจนศัตรูพืชหลายชนิดที่มีความต้านทานต่อสารเคมี ทำให้เกษตรกรต้องมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก วิธีป้องกันที่ควรเลือกใช้ในพื้นที่ดังกล่าว คือ การกางมุ้งตาข่าย แต่ทั้งนี้ต้องมีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการลงทุน

(2) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผักโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ

ก. การใช้สารชีวินทรีย์ เป็นการควบคุมศัตรูพืชผักโดยใช้สิ่งมีชีวิต ได้แก่ เชื้อไวรัส เช่น Nuclear Polyhedrosis Virus (NPV) เชื้อแบคทีเรีย เช่น *Bacillus thuringiensis* (BT) ไร้เดือนฝอย เช่น *Steinernema carpocapsae* Weiser เชื้อรา เช่น *Trichoderma spp.* หรือศัตรูธรรมชาติอื่น เช่น แมลงตัวห้ำ ตัวเบียน เป็นต้น

ก) การใช้ไวรัส Nuclear Polyhedrosis Virus (NPV) NPV เป็นไวรัสที่มีประสิทธิภาพในการกำจัดแมลงมากที่สุด เมื่อแมลงกินอาหารที่มีไวรัสปะปนเข้าไปกระเพาะอาหารส่วนกลางของแมลงซึ่งสภาพเป็นด่างจะย่อยสลายเปลือกโปรตีนที่ห่อหุ้มไวรัสดอกอนุภาคไวรัสก็จะหลุดกระจายออกจากเปลือกโปรตีน เข้าทำลายเซลล์กระเพาะอาหารส่วนกลางและทวีจำนวนมากขึ้น แพร่กระจายไปสู่ทุกส่วนของร่างกายแมลง โดยจะเข้าทำลายเม็ดเลือด เนื้อเยื่อไขมัน ท่ออากาศ ระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อ และเซลล์เนื้อเยื่อผนังลำตัวของแมลง

ข) การใช้เชื้อแบคทีเรีย *Bacillus thuringiensis* (BT) เป็นเชื้อแบคทีเรียที่มีศักยภาพชนิดหนึ่งที่ใช้ในการกำจัดแมลง โดยเมื่อแมลงกินอาหารที่แบคทีเรียชนิดนี้ติดอยู่เข้าไปในร่างกาย น้ำย่อยและเอนไซม์ในลำไส้ของแมลงจะเปลี่ยนเปลือกที่อยู่บนเซลล์แบคทีเรียให้เป็นสารพิษ สารพิษนี้จะทำลายผนังลำไส้ของแมลง แมลงจะเคลื่อนไหวช้าลงจนกระทั่งหยุดการเคลื่อนไหวและหยุดกินอาหาร

ค) การใช้ไร้เดือนฝอย *Steinernema carpocapsae* ไร้เดือนฝอยเป็นศัตรูธรรมชาติอีกชนิดหนึ่งของแมลงศัตรูพืชสามารถนำมาใช้ในการกำจัดแมลงได้หลายชนิด โดยไร้เดือนฝอยจะเข้าสู่ลำตัวได้ทางปาก ทวารและรูหายใจ และซ่อนไขเข้าสู่กระเสเลือด เจริญเติบโตเพิ่มจำนวนขึ้นภายในตัวหนอนของแมลง ซึ่งภายในตัวไร้เดือนฝอยนี้มีแบคทีเรียที่เป็นพิษให้แมลงตายได้ ภายใน 24-48 ชั่วโมง

ง) การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา *Trichoderma spp.* ไตรโคเดอร์มาเป็นจุลินทรีย์ชนิดหนึ่งที่จัดอยู่ในจำพวกเชื้อราชั้นสูง (เส้นใยมีผนังกันแบ่ง) มีประโยชน์สำหรับใช้ควบคุมโรคพืชที่มีสาเหตุจากเชื้อราได้อย่างกว้างขวาง ทั้งเชื้อราสาเหตุโรคพืชที่เป็นเชื้อราชั้นสูงและชั้นต่ำ

จ) การใช้แมลงตัวห้ำตัวเบียน เป็นการนำสิ่งมีชีวิตมาใช้ในการลดปริมาณศัตรูพืช ให้ลดลงในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย เป็นหนทางหนึ่งที่จะลดภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อม ซึ่งตัวห้ำตัวเบียนต่าง ๆ เหล่านี้ จัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่จะนำมาผลิตเป็นสารกำจัดศัตรูพืช

ตัวห้ำ (predator) เป็นสิ่งมีชีวิตที่ทำให้ศัตรูพืชตายด้วยการกัดกิน ดูกินศัตรูพืชเป็นอาหาร มักมีขนาดใหญ่กว่าศัตรูพืชได้หลายเท่าตัว เช่น แมลงปอ แมลงช้างปีกใส แมงมุม แมลงหางหนีบ เป็นต้น

ตัวเบียน (parasite) ทำให้ศัตรูพืชตายโดยการกินอาหาร อยู่อาศัยและขยายพันธุ์ภายในหรือบนตัวศัตรูพืช มักมีขนาดเล็กกว่าศัตรูพืช การทำลายมักเฉพาะเจาะจงต่อชนิดศัตรูพืช จะทำลายศัตรูพืชทีละตัวและขยายพันธุ์ได้มาก เช่น แตนเบียนชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

(3) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผักโดยใช้สารอินทรีย์

ก. การใช้สารสกัดจากพืช เช่น สะเดา ซึ่งเป็นพืชที่มีประโยชน์ทั้งด้านป่าไม้ อุตสาหกรรมการเกษตร มีคุณสมบัติเป็นพืชสมุนไพร ช่วยบำรุงรักษาสุขภาพร่างกายมนุษย์ จึงนิยมนำลูกสะเดาไว้สำหรับเป็นอาหาร นอกจากนี้สะเดายังมีประโยชน์ในการใช้เป็นสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชได้มากมายหลายชนิด

ข. พืชสมุนไพรที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ตัวอย่างพืชสมุนไพรไทยที่สามารถนำมาใช้ป้องกันและกำจัดแมลงได้ เช่น สับปะรดเทศ น้อยหน่า สะเดา อินเดีย ดินเบ็ดทราย ตะไคร้หอม โลชั่น เป็นต้น

(4) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชผักโดยใช้สารเคมี การใช้สารเคมีจะใช้ในกรณีเมื่อการใช้เชื้อจุลินทรีย์หรือสารสกัดจากพืชธรรมชาติแล้ว ยังไม่สามารถยับยั้งการระบาดของศัตรูพืชได้ จึงใช้สารเคมี การใช้สารเคมีควรใช้ให้ถูกกับชนิดของศัตรูพืช ตามอัตราการใช้ และให้ทิ้งระยะการเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อให้สารเคมีสลายตัวก่อนการเก็บเกี่ยว

ก. การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่าง

ก) เลือกใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้ถูกกับชนิดของศัตรูพืช

ข) ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องพ่นอย่าให้มีรอยรั่ว เพราะจะทำให้สารพิษเปื้อกเปื้อนเสื้อผ้าและร่างกายของผู้พ่น

ค) ต้องสวมเสื้อผ้าและรองเท้าให้มิดชิด รวมทั้งสวมหน้ากากหรือผ้าปิดจมูกและศีรษะเพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ

ง) อ่านฉลากคำแนะนำและคุณสมบัติการใช้ก่อนใช้ทุกครั้ง

จ) ควรพ่นในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นเวลาแดดจัดหรือลมแรง และผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา

ฉ) เตรียมสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชให้ใช้หมดในคราวเดียว
ไม่ควรเหลือติดค้างในถังพ่น

ช) หลังการพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้อง
อาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่เปื้อนสารเคมีต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง

ซ) ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ใช้จะ
สลายตัวถึงระดับปลอดภัย โดยดูจากตารางคำแนะนำการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ณ) ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้ว อย่างทิ้งตามร่องสวน
หรือทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง

ข. การใช้เครื่องพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสม
เครื่องพ่นที่นิยมใช้มี 2 แบบ ได้แก่

ก) แบบสูบ โยกสะพายหลัง

ข) แบบเครื่องยนต์ใช้แรงดันน้ำ

6) วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

(1) การเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวผลผลิตควรเก็บในระยะที่พืชผักมีอายุ
เหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของพืชผัก เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณค่าทางอาหาร รสชาติ และลักษณะ
รูปร่าง สี สัน ความสุกเหมาะสมและดีที่สุดเมื่อถึงมือผู้บริโภค การเก็บเกี่ยวควรทำด้วยความ
ระมัดระวัง อย่าให้เกิดรอยช้ำรอยขีดข่วน เพื่อรักษาคุณภาพให้ดีที่สุด

(2) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

ก. การล้างทำความสะอาดพืชผัก ผักกินใบ ผักกินรากและหัวบางชนิด
ควรล้างผลผลิตก่อนนำส่งตลาด เพื่อล้างเอาส่วนของดินที่ติดมากับรากและใบออก ทำให้ดูสะอาด
ได้ราคาดีขึ้น และช่วยทำให้ผักอยู่ในสภาพสดและขึ้น เพราะผักกินใบจะเหี่ยวอย่างรวดเร็วหลังจาก
ถูกแสงแดดแม้เพียงเล็กน้อยหลังเก็บเกี่ยว น้ำที่ใช้ควรเป็นน้ำสะอาด น้ำไหล หรือมิฉะนั้นควร
เปลี่ยนน้ำบ่อย ๆ ขณะล้าง เพื่อป้องกันการติดเชื้อจุลินทรีย์ทำลายคุณภาพของผัก ลักษณะการล้างทำ
ความสะอาดทำได้ 3 วิธี คือ

ก) การแช่ คือ การนำผลผลิตไปแช่ในน้ำหรือน้ำที่มีสารประกอบอื่น
ที่ช่วยในการทำความสะอาดหรือช่วยฆ่าเชื้อ การแช่เฉย ๆ ประสิทธิภาพของการทำความสะอาดต่ำ
การแช่ในน้ำไหลจะช่วยชะล้างให้สะอาดได้ดียิ่งขึ้น การแช่เป็นการทำให้เศษดินและสิ่งสกปรกที่
ติดในผลิตผลพองตัวออกและหลุดไปในที่สุด

ข) การแกว่ง คือ การล้างโดยมีการเคลื่อนไหวของผลิตผลในน้ำหรือ
มีการไหลของน้ำ สำหรับการเคลื่อนไหวของผลิตผลอาจทำได้หลายรูปแบบ อย่างเช่น ผลิตผลวาง

อยู่บนสายพานเลื่อนผ่านลงไปใต้น้ำ รวมทั้งมีการไหลของผลิตผลหรืออาจมีการบรรจุผลิตผลลงไป ในตะแกรงที่มีรอบหมุนลงไปใต้น้ำเหล่านี้ เป็นต้น การแกว่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการชำระล้างสิ่งสกปรกให้หลุดออกไป

ค) การฉีด หรือพ่นด้วยน้ำที่มีความแรงลงไปบนผลิตผล ความแรงที่ใช้ขึ้นอยู่กับชนิดของผลิตผล

ข. การตัดแต่ง ผักบางชนิด เช่น ต้นหอม กะหล่ำปลี ผักกินรากต่าง ๆ เป็นต้น ควรได้รับการตัดแต่งส่วนที่เน่าเสีย ส่วนที่ผิดปกติในขณะที่เก็บเกี่ยว เพื่อให้ผลิตผลที่ได้มีลักษณะน่าดูขึ้น และเป็นการตรวจสอบคุณภาพก่อนการบรรจุ

ค. การคัดขนาดคุณภาพหรือคัดเกรด ผักทุกชนิดได้รับการเลือกขนาดและคุณภาพทันทีขณะเก็บเกี่ยวหรือหลังเก็บเกี่ยว ผักที่อยู่ในเกรดคุณภาพที่ดีย่อมได้ราคาสูง ส่วนคุณภาพรองลงมาแม้จะได้ราคาต่ำกว่าก็ตาม แต่จะดูน่าซื้อ ถ้าได้แยกขนาดไว้เป็นพวก ๆ เพราะผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อตามจุดมุ่งหมายในการปรุงอาหารของตนได้

คุณภาพที่ต้งขึ้นมักถือตามลักษณะ ขนาดและคุณภาพ เช่น สี รูปร่าง ความสม่ำเสมอ ความสุกแก่ของผักและส่วนที่เป็นรอย โดยปกติผักแต่ละชนิดจะแบ่งคุณภาพไว้ประมาณ 3-5 เกรด

ง. การบรรจุ โดยทั่วไปนิยมใช้ข่งแบบต่าง ๆ บรรจุขนย้ายผัก เพราะสะดวก ง่าย ราคาถูก แต่จะมีข้อเสียที่ทำให้ผักบอบช้ำ ง่ายได้ง่าย ปัจจุบันเริ่มมีการใช้กล่องกระดาษ ลังพลาสติก เพื่อบรรจุขนย้ายผักที่ได้รับคัดเลือกขนาดและคุณภาพอย่างดี เพื่อการส่งออกและส่งตามซูเปอร์มาร์เก็ต

จ. การขนย้ายและการเก็บรักษา สินค้าผักสดควรขนย้ายและเก็บรักษาด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกต้อง เพื่อรักษาคุณภาพไว้ให้ดีที่สุด การขนย้ายต้องกระทำด้วยความระมัดระวังทุกระยะ ทั้งช่วงขนย้ายผักออกจากแปลงสู่บริเวณคัดบรรจุผัก และจากโรงงานคัดบรรจุผักสู่ตลาด เพราะการเกิดรอยช้ำ นึกขาดจะเพิ่มอัตราการหายใจและเชื้อโรคเข้าทำลายได้ง่ายขึ้น โดยหลักการแล้วการขนย้ายและเก็บรักษา ควรทำในห้องเย็นเสมอ แต่เนื่องจากต้องลงทุนสูง จึงเป็นไปได้ยากหรือเป็นไปได้เลยสำหรับผักหลายชนิด เพราะไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ดังนั้น การขนย้ายและการเก็บรักษาควรพิจารณาตามความเหมาะสมของผักแต่ละชนิด

(3) การเก็บรักษาผักสด จุดประสงค์หลักของการเก็บรักษาผักสด คือ พยายามให้ผลิตผลยังคงอยู่ในสภาพสดอยู่ การเสื่อมสภาพภายหลังเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ๆ หลายประการ แต่สาเหตุหลัก ๆ ได้แก่ การสูญเสียน้ำและการหายใจของพืชผัก ซึ่งอัตราที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ดังนั้นการเก็บรักษาในสภาพเย็นจึงเป็น

หลักการใหญ่ของวิธีการเก็บรักษา การพิจารณาคัดเลือกเก็บรักษาแต่ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง ปลอดจากโรคแมลงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำให้อายุเก็บรักษายาวนานขึ้น

(4) การบันทึกข้อมูล เกษตรกรควรจดบันทึกข้อมูลการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ให้มีการตรวจสอบได้ หากเกิดการผิดพลาดหรือปัญหาในการผลิตหรือคุณภาพผลผลิต จะสามารถแก้ไขหรือปรับปรุงการปฏิบัติได้ทันที่

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจวรรณกรรมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมหรือเทคโนโลยีเรื่องอื่น ๆ ที่มีการศึกษาไว้ พบว่ามีตัวแปรที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมหรือเทคโนโลยีของเกษตรกร ดังนี้

ประสงค์ บุญเจริญ (2545 : 111-112) ศึกษา การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดชุมพร จากการศึกษาพบว่า การนำเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมไปปฏิบัติ พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายเทคโนโลยีการผลิตสับปะรด พบว่ากลุ่มตัวอย่างยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม เรียงตามลำดับ คือการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม การปลูก วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว การเตรียมการก่อนการเก็บเกี่ยว การดูแลบำรุงรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูสับปะรด และการบันทึกข้อมูล

สมยนต์ บุญดี (2550 : 112-114) ศึกษา การยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ จากการศึกษาพบว่า ระดับการยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับพริก พบว่า โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีการยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงระดับการยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกแต่ละด้าน พบว่ามีระดับการยอมรับเรียงลำดับได้ดังนี้

แหล่งปลูก/พื้นที่ปลูกพริก กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมากเรียงลำดับ ได้ดังนี้ ไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่มีวัตถุอันตราย มีน้ำเพียงพอตลอดฤดูกาลผลิต ไม่มีน้ำท่วมขัง ไม่เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงของจุลินทรีย์ค้ำค้ำหรือปนเปื้อนผลผลิต มีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวก ดินร่วนหรือระบายน้ำได้ดี และความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) ระหว่าง 5.5-6.5

พันธุ์พริกที่ใช้ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้
คัดเลือกพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ใช้พันธุ์ที่ตลาดต้องการ เช่น หัวเรือ จินดา จินดายอดสน และ
ซูปเปอร์ฮอท(ลูกผสม)

การเก็บเกี่ยวผลผลิตพริก กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการรับมากเรียงลำดับได้
ดังนี้ ใช้มือปลิดเมล็ดพริกตามอายุเก็บเกี่ยวขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์และผลผลิตที่เก็บเกี่ยวไม่
นำมาองสุ่มกัน

การดูแลรักษาพริกที่ปลูก : การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับ
การยอมรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ รดน้ำทันทีหลังจากใส่ปุ๋ย มีการคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นของ
ดินและลดการระเหยของน้ำ ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 40-50 กิโลกรัม/ไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 หลัง
ย้ายกล้าปลูกประมาณ 30 วัน ใส่ปุ๋ยครั้งแรกหลังย้ายกล้าปลูกประมาณ 30 วัน และหลังจากใส่ปุ๋ยได้
กลบปุ๋ยทันที

การควบคุมศัตรูพริก กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมากเรียงลำดับได้
ดังนี้ ตรวจสอบอุปกรณ์ และเครื่องมือให้มีความพร้อมในการใช้งาน เก็บภาชนะที่บรรจุสารพิษให้
มิดชิดและปลอดภัย ปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้สารเคมีอย่างเคร่งครัด ไม่ใช้สารเคมีที่ทำลาย
สิ่งแวดล้อม และมีข้อห้ามใช้ทางการเกษตร และไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารเคมีตกค้างจะสลายตัว
อยู่ในระดับความปลอดภัย

สุขลักษณะความสะอาด กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก
เรียงลำดับได้ดังนี้ กำจัดวัชพืชในขณะที่วัชพืชยังเล็ก ทำความสะอาดดูแลเครื่องมือและอุปกรณ์เก็บไว้
อย่างเป็นระเบียบ วิถีเขตกรรมในการกำจัด และภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วนำไปทำลายได้
อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น ฟังดินกลบให้เรียบร้อย

การปลูกพริก กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้
ไถตากดินไว้ประมาณ 7 วัน ต้นกล้ามีลักษณะแข็งแรงปราศจากโรค ไถพรวนดินอีก 1-2 วัน ปลูก
ด้วยต้นกล้าที่มีอายุ 25-30 วัน (สูง 10-15 เซนติเมตร) ใส่ปุ๋ยคอก 20 กิโลกรัม ต่อพื้นที่แปลงปลูก
1 ไร่ เตรียมแปลงเพาะต้นกล้ากว้าง 1 เมตร ยาว 10 เมตร ระยะปลูกแถวเดี่ยว 50x100 เซนติเมตร
แถวคู่ 50x80x120 เซนติเมตร แปลงปลูกนำร่องระบายน้ำทุก 15 แถว และโรยเมล็ดเป็นแถวห่างกัน
10 เซนติเมตร แล้วกลบดินบาง ๆ

การบันทึกข้อมูล กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับปานกลาง เรียงลำดับ
ได้ดังนี้ วันปลูก วันถอนแยก พันธุ์พริกที่ปลูก วันใส่ปุ๋ย ปริมาณผลผลิต รายได้ วันฉีดพ่นสารเคมี
วันฉีดพ่นสารชีวอินทรีย์ ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตพริก อื่น ๆ เช่น (ตลาดจำหน่าย ผู้รับซื้อ
พริก) วันที่ศัตรูพืชระบาดและบันทึกสภาวะแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน

วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับการยอมรับเรียงลำดับ
ได้ดังนี้ พริกตากแห้งที่เข้ามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีความชื้น 7.2-7.9 เปอร์เซ็นต์ และการ
ทำพริกแห้งก่อนตากแดดทำนใช้น้ำร้อนลวกนานก่อน 15 นาที

เรวัช ทวีวงศ์ (2552 : 88-89) ศึกษา การส่งเสริมรายได้ครัวเรือนตาม โครงการ
ปลูกผักเหียงปลอดสารพิษขององค์การบริหารส่วนตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
พบว่า การคัดเลือกพันธุ์ผักเหียง คือ พันธุ์ผักที่ใช้ปลูกจะเป็นพันธุ์พื้นเมืองของตำบลละอุ่นเหนือ
ซึ่งมีลักษณะดีกว่าที่อื่น ๆ คือ มีลำต้น และกิ่งสีน้ำตาล ใบจะมีรสหวาน และไม่ขม ซึ่งพันธุ์ผักเหียง
ที่นำมาปลูกนั้นได้มาจากการตอนกิ่ง การจัดการระหว่างการปลูกผักเหียง คือ การปลูกจะแซมกับ
พืชสวนอื่น ๆ เช่น สวนยางพารา สวนกาแฟ สวนไม้ผลต่าง ๆ รวมทั้งพื้นที่ว่างใกล้เคียงที่อยู่อาศัย
และการบำรุงรักษา จะมีการใส่ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมักและการรดน้ำร่วมด้วยในช่วงฤดูแล้ง ระยะเวลา
การปลูกผักเหียงก่อนจะเก็บเกี่ยวได้อยู่ระหว่าง 8-12 เดือน และการบำรุงรักษาโดยการใส่ปุ๋ย อยู่
ระหว่าง 2-5 ครั้งต่อปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ใช้ในการเพาะปลูก

การตลาดและการจัดจำหน่าย จะมีแผนการจัดจำหน่าย ดังนี้

1. ทางกลุ่มจะนัดเก็บเกี่ยวขุดผักเหียงพร้อมกันเป็นกลุ่มเพื่อจัดจำหน่ายรวมกัน
ต่อไป

2. จัดหาตลาดเข้ามารับซื้อผักเหียงของเกษตรกรในหมู่บ้าน และมีการรับติดตาม
ข้อมูลข่าวสารทางการตลาดของผักเหียง ดังนี้

- 1) การประชุมกลุ่มสมาชิก
- 2) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลละอุ่นเหนือ
- 3) พ่อค้า แม่ค้าในตลาด

พิณประภา บุษราคัม (2549 : 65-66) ศึกษา การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการ
ผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี พบว่า การใช้เกษตรกร
ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของสมาชิกกลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด อำเภอขลุ้ง จังหวัด
จันทบุรี ดังนี้

1) แหล่งน้ำ สมาชิกทั้งหมดมีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่สภาพแวดล้อมไม่ก่อให้เกิด
การปนเปื้อนของวัตถุอันตราย จุลินทรีย์ และสารอินทรีย์ที่มีพิษ สมาชิกส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำ
เพียงพอสำหรับใช้ตลอดปีหรือตลอดฤดูกาล สมาชิกเกือบสามในห้ามีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำ
ธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ คลอง บึง และมีสมาชิกส่วนน้อยที่นำน้ำไปตรวจวิเคราะห์หาสารพิษตกค้าง

2) พื้นที่ สมาชิกทั้งหมดมีการผลิตมังคุดในพื้นที่ที่สภาพแวดล้อมไม่ก่อให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนวัตถุอันตราย และจุลินทรีย์ในผลผลิต พื้นที่ผลิตมังคุดไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง ดินมีการระบายน้ำดี และอากาศถ่ายเทดี สมาชิกเกือบทั้งหมดมีการผลิตมังคุดในพื้นที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ สมาชิกสามในสี่มีการผลิตมังคุดในพื้นที่ราบสม่ำเสมอ ใกล้เคียงแหล่งน้ำสะอาด และมีสมาชิกส่วนน้อยที่มีการนำดินที่ผลิตมังคุดไปตรวจหาสารพิษตกค้าง

3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร สมาชิกทั้งหมดมีการใช้สารเคมีในการผลิตมังคุดในกระบวนการผลิตตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรสอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าให้ใช้ และไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้

4) การรักษาคุณภาพภายนอกผล สมาชิกทั้งหมดมีการป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟ และสมาชิกสามในสี่มีการสำรวจการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟ

5) การผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช สมาชิกทั้งหมดมีการสำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพืช และสมาชิกสามในสี่ที่มีการป้องกันกำจัด เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจ ผลผลิตของสมาชิกเกือบทั้งหมด ไม่มีศัตรูพืชติดอยู่และหากพบศัตรูพืชติดอยู่จะคัดแยกไว้ต่างหาก

6) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว สมาชิกทั้งหมดมีการเก็บเกี่ยวมังคุดในระยะเวลาที่เหมาะสม (สายเลือด) โดยใช้วิธีที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผล ใช้วิธีการที่ไม่มีสิ่งปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค สมาชิกมากกว่าครึ่งหนึ่งมีการคัดแยกผลมังคุดที่มีรอยเพลี้ยไฟทำลาย ผลที่มีอายุอ่อนกว่าระยะสายเลือด ผลที่มีก้านผลไม่สมบูรณ์ ผลที่มีรอยช้ำ ผลที่มีสีม่วงดำ และผลที่แตกร้าว สมาชิกเกือบครึ่งหนึ่งมีการคัดแยกผลที่มีร่องรอยถูกเพลี้ยไฟทำลายไม่เกิน 25 เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ผิว และสมาชิกมากกว่าสองในห้ามีการคัดแยกมังคุดที่มีอาการเนื้อแก้วเบื้องต้นโดยดูผลที่มีรูปทรงผิดปกติ ไม่เป็นทรงกลมเป็น

7) การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิตในแปลง สมาชิกทั้งหมดมีการขนย้ายผลผลิตโดยใช้อุปกรณ์และพาหนะที่สะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยโดยมีการขนย้ายอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดรอยช้ำ และสมาชิกเกือบทั้งหมดมีการทำความสะอาดภาชนะบรรจุผลผลิตอย่างสม่ำเสมอ และมีสถานที่เก็บรักษาผลผลิตที่สะอาด มีอากาศถ่ายเท สามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค

8) การบันทึกข้อมูล สมาชิกเกือบทั้งหมดมีการบันทึกการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรและการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิต สมาชิกสามในสี่มีการบันทึก การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการสำรวจศัตรูพืช

นิตยา ส่อไทยสงค์ (2551: 144-145) ศึกษา การยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรตำบลสองพี่น้อง อำเภอบางบาล จังหวัดจันทบุรี พบว่า การยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรด้านการนำไปปฏิบัติ เกษตรกรมีการยอมรับและนำไปปฏิบัติทั้ง 9 ประเด็นหลัก ทั้ง 2 กลุ่ม ยอมรับและนำไปปฏิบัติ ดังนี้

(1) ด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูกมังคุดเป็นอันดับ

หนึ่ง มี 2 ประเด็น เท่ากัน คือ แหล่งน้ำมีเพียงพอในการผลิตตลอดปี เป็นแหล่งน้ำสะอาดปราศจากสารที่มีพิษปนเปื้อน ส่วนประเด็นที่กลุ่มไม่เข้าร่วมโครงการมีการยอมรับและนำไปปฏิบัติเป็นอันดับแรก คือ เป็นแหล่งน้ำสะอาดปราศจากสารที่มีพิษปนเปื้อน

(2) ด้านการปลูก เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีการยอมรับและนำไป

ปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่งในประเด็นเดียวกัน คือ เลือกต้นพันธุ์ที่สมบูรณ์แข็งแรงอายุไม่น้อยกว่า 2 ปี มีระบบรากสมบูรณ์ไม่ขาดหรืองอ

(3) ด้านการดูแลรักษา เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีการยอมรับและ

นำไปปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่งในประเด็นเดียวกัน คือ การให้น้ำระบบการให้น้ำเหมาะสมใช้ระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก

(4) ด้านศัตรูของมังคุด เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีการยอมรับและ

นำไปปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่งในประเด็นเดียวกัน คือ เพลี้ยไฟระบาดช่วงระยะแตกใบอ่อน ดอก/ผลอ่อน การป้องกันกำจัดพ่นด้วยสารเคมีเพื่อควบคุมและกำจัด

(5) ด้านการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม กลุ่ม

เข้าร่วมโครงการมีการยอมรับ และนำไปปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่ง มี 5 ประเด็น เท่ากัน คือ ก่อนการพ่นสารต้องตรวจสอบรอยร้าวตามข้อต่าง ๆ ของเครื่องพ่นและซ่อมแซมให้เรียบร้อยก่อนนำไปใช้อ่านสลาก และวิธีใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทุกครั้งก่อนนำไปใช้ปิดฝาทันชนะบรรจุสารให้สนิทเมื่อเลิกใช้เก็บไว้ในที่มิดชิดและต้องใส่ถุงยางมือทุกครั้ง ผู้พ่นสารต้องอาบน้ำสระผม เปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังการพ่นสารทุกครั้ง และเสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง หยุดใช้สารเคมีป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรูมังคุดอย่างน้อย 15 วัน และสารป้องกันกำจัดวัชพืชบริเวณโคนต้นอย่างน้อย 30 วัน ก่อนเก็บเกี่ยว ส่วนประเด็นที่กลุ่มไม่เข้าร่วมโครงการมีการยอมรับและนำไปปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่งมี 5 ประเด็นเท่ากัน คือ ก่อนการพ่นสารต้องตรวจสอบรอยร้าวตามข้อต่าง ๆ ของเครื่องพ่นและสาร อ่านสลากและวิธีใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทุกครั้งก่อนนำไปใช้ ผู้พ่นสารต้องอาบน้ำสระผมเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังการพ่นสารทุกครั้ง และเสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง หยุดใช้สารเคมีป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรูมังคุดอย่างน้อย 30 วัน ก่อนเก็บเกี่ยว

(6) ด้านการเก็บเกี่ยว เกษตรกรทั้งหมดของ 2 กลุ่มมีการยอมรับและนำไปปฏิบัติในทั้ง 2 ประเด็น คือ ยึดหลักให้มังคุดช้ำน้อยที่สุด เลือกเครื่องมือที่ใช้เก็บมังคุดให้เหมาะสมกับสถานะ เช่น ใช้จ่าปาสอยหรือเครื่องมือเก็บเกี่ยวที่กรมวิชาการเกษตร ทำขึ้นหรือใช้ถุงผ้าตะกร้าขึ้นเก็บหรือใช้เครื่องเก็บเกี่ยวชนิดใหม่ของเกษตรกรตำบลคลองนารายณ์ (ตระกร้อ)

(7) ด้านวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีการยอมรับและนำไปปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่งในประเด็นเดียวกัน คือ คัดเลือกขนาดและบรรจุลงภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย

(8) ด้านสุขลักษณะและความสะอาด เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีการยอมรับและนำไปปฏิบัติเป็นอันดับหนึ่งในประเด็นเดียวกัน คือ หลังการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ควรทำความสะอาด คูแกลและซ่อมบำรุงแล้วนำไปเก็บให้เป็นที่ไม่ทิ้งเกะกะในสวน

(9) ด้านการบันทึกข้อมูล เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีการยอมรับและนำไปปฏิบัติในประเด็นบันทึก วัน เดือน ปี และวิธีการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการผลิตที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบวิธีการผลิตติดตามประวัติของผลิตผลที่นำออกจำหน่ายได้

ชาริรัตน์ ราชคม (2549: 75) ศึกษาเรื่อง การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับกล้วยไม้ของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันการกำจัดโรคและแมลงตามระบบ GAP เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีคะแนนความรู้เฉลี่ย 28.78 คะแนนจากคะแนนเต็ม 38 คะแนนซึ่งหมายถึง โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก

เชิด ดีเกิด (2549: 89) ศึกษาเรื่อง การผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9 ด้าน พบว่า ด้านแหล่งน้ำและคุณภาพ ส่วนใหญ่มีปฏิบัติ พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่มีปฏิบัติ การใช้วัตถุอันตราย ส่วนใหญ่มีปฏิบัติการผลิตให้ได้ข้าวเปลือกคุณภาพตรงตามพันธุ์ ส่วนใหญ่มีปฏิบัติ การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีส่วนใหญ่มียุทธศาสตร์ดี มีการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว มีการปฏิบัติใน การบันทึกข้อมูลเกินครึ่งมีการปฏิบัติ ผลการดำเนินงานและการตรวจประเมินจากหน่วยงานยังไม่ทราบผล สำหรับเกษตรกรทั่วไปไม่ปฏิบัติ 2 ด้าน ได้แก่ แหล่งน้ำและคุณภาพพื้นที่เพาะปลูกอีก 7 ด้าน ได้แก่ การใช้วัตถุอันตราย การผลิตข้าวเปลือกให้ได้คุณภาพตรงตามพันธุ์ การจัดการให้ได้ข้าวเปลือกมีคุณภาพดี การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การบันทึกข้อมูล อยู่ในระดับปฏิบัติน้อย ส่วนผลการตรวจประเมินเกษตรกรทั่วไปไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

จินตนาพร สันโคต (2551: 78) ศึกษาเรื่อง การจัดการการผลิตทุเรียนของ เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเกษตรดีที่เหมาะสมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประเด็น ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการผลิตทุเรียนจากการกำหนดข้อคำถาม 15 ข้อ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับทุเรียน โดยส่วนใหญ่ตอบถูก 13 ข้อ เมื่อพิจารณาในทุกประเด็นคำถามทั้ง 15 ข้อ จะเห็นได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในประเด็นที่ 11 โดยเกษตรกรมีความเข้าใจว่า โรครากเน่าเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียทำลายทุกส่วนของต้นทุเรียน ประเด็นการจัดการการผลิตทุเรียนตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม จากการกำหนดวิธีการปฏิบัติ 41 ประเด็น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามประเด็นที่กำหนดระหว่าง 39-41 ประเด็น อยู่ในระดับมาก

ประโชติ นิลรัตน์ (2547: 52-53) ศึกษาเรื่อง การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผักของเกษตรกรในอำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง พบว่า ระดับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร เกษตรกรมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 70.08) มีการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผักในระดับมาก (40-52 คะแนน) รองลงมา เกษตรกรมากกว่าหนึ่งในห้า (ร้อยละ 21.26) มีการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในระดับปานกลาง (27-39 คะแนน) และเกษตรกรส่วนที่เหลือ ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก (ร้อยละ 0.79 เท่ากัน และ 0.08) มีการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพืชผักในระดับน้อยที่สุดและมากที่สุดเท่ากัน และใช้ในระดับน้อย ตามลำดับ

ปิยะธิดา มานะสถิตพงศ์ (2551: 53-54) ศึกษาเรื่อง การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไยของเกษตรกรอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรได้ใช้ตามขั้นตอนของเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไย มีเพียงบางประเด็นเท่านั้นที่ใช้เป็นส่วนใหญ่ คือ การปลูกพืชบังลม เกษตรกรอาจใช้การตัดแต่งกิ่งแทน เพื่อให้ต้นลำไยสามารถพวงตัวอยู่ได้ เพราะเกษตรกรเกือบทั้งหมด มีการตัดแต่งกิ่งตามอายุ ที่เหมาะสม ส่วนการทำแนวกันไปในช่วงหน้าแล้ง ที่มีการปฏิบัติน้อย อาจเนื่องมาจากเกษตรกรยังไม่เข้าใจถึงความสูญเสียจากการเกิดไปป่า เจ้าหน้าที่จึงควรให้ข้อมูลแก่เกษตรกรในจุดนี้ การบันทึกข้อมูล เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เกษตรกรมีการปฏิบัติในระดับที่น้อย อาจเนื่องมาจากเกษตรกร ยังไม่มีความเข้าใจ ถึงความสำคัญของการบันทึกข้อมูล ประกอบกับพื้นฐานทางด้านการศึกษาของเกษตรกร ที่ประมาณครึ่งหนึ่งจบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้ ประเด็นของการเก็บผลผลิตลำไย มีเกษตรกรประมาณหนึ่งในสามที่ใช้มือหักกิ่งลำไย ซึ่งทำให้ต้นลำไยบอบช้ำได้, อายุการให้ผลผลิตอาจสั้นลง อาจเนื่องจากเกษตรกรมีความชำนาญในการเก็บผลผลิต จึงคิดว่าไม่จำเป็นต้องใช้กรรไกร หรืออุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยว แต่คำบำรุงรักษาหลังการเก็บเกี่ยวอาจสูงขึ้นมาก เนื่องจากต้นลำไยได้รับความบอบช้ำ ประเด็นอื่น ๆ มีการปฏิบัติในระดับที่สูง เนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตลำไยมาเป็นเวลานาน และเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรอยู่แล้ว

สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมหรือเทคโนโลยีอื่น ๆ ของเกษตรกร เกี่ยวข้องกับแหล่งปลูก/พื้นที่ปลูก พันธุ์ที่ใช้ การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษา การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช สุขลักษณะความสะอาด วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และการบันทึกข้อมูล การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมโดยหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชจะมีรายละเอียดในแต่ละชนิดพืชแตกต่างกัน ส่วนใหญ่เกษตรกรจะปฏิบัติตามหลักการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม ครอบคลุมประเด็นหลัก ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยประเด็นที่พบว่าเกษตรกรยังมีการปฏิบัติน้อย ได้แก่ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการบันทึกข้อมูล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรใน ตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง มีวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเรื่องนี้ คือ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกผักเหียงในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่ปฏิบัติตามหลักการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ที่ได้จดทะเบียนตามโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร GAP พืชปี 2555 โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด จำนวน 105 ราย ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

2.1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน

2.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม และขอคำแนะนำข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมประเด็นเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐาน

2.1.4 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปทดสอบ

2.1.5 การทดสอบเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับเกษตรกรผู้ปลูกผักเหียง

ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย เพื่อพิจารณาความยากง่ายเหมาะสมของภาษา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้สัมภาษณ์ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์

2.1.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมที่สุดก่อนนำไปใช้งานจริง

2.2 รายละเอียดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของ

เกษตรกร

สภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับ

การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สถานภาพการเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ประสบการณ์ในการเพาะปลูกผักเห็ดขี้เหล็ก แหล่งและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้การเกษตร ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง พื้นที่ถือครองทำ การเกษตร พื้นที่ปลูกผักเห็ดขี้เหล็ก รายได้จากการจำหน่ายผักเห็ดขี้เหล็ก รายจ่ายในครัวเรือน แหล่งเงินทุนในการผลิตผักเห็ดขี้เหล็ก ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ตอนที่ 2 สภาพการผลิต และการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกผักเห็ดขี้เหล็ก

สภาพการผลิต ได้แก่ การเตรียมดิน การปลูก การบำรุงรักษา การ เก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

สภาพการตลาด ได้แก่ รูปแบบการจำหน่าย ปริมาณที่จำหน่าย ราคาที่จำหน่าย จำนวนวันที่เก็บผลผลิตจำหน่าย สถานที่จำหน่าย

ตอนที่ 3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเห็ดขี้เหล็กของเกษตรกร

ระดับการนำหลักการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมไปปฏิบัติมี 2 ระดับ ได้แก่

0 คะแนน มีค่าเท่ากับ ไม่ปฏิบัติ

1 คะแนน มีค่าเท่ากับ ปฏิบัติ

ระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมมี 5 ระดับ ได้แก่

5 คะแนน มีค่าเท่ากับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 คะแนน มีค่าเท่ากับ เห็นด้วยมาก

3 คะแนน มีค่าเท่ากับ ไม่แน่ใจ

2 คะแนน มีค่าเท่ากับ ไม่เห็นด้วย

1 คะแนน มีค่าเท่ากับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

ความเห็นของเกษตรกรต่อปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมด้านต่าง ๆ ใน 8 ประเด็น หลัก ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่ ด้านการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการก่อนการเก็บเกี่ยว ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการพักผลผลิต การขนย้าย การเก็บรักษาผลผลิต ด้านสุขลักษณะและความสะอาดในการผลิต และด้านการบันทึกข้อมูลในการผลิต โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list) และคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้โดยเสรี (free response)

ระดับความรุนแรงของปัญหามี 5 ระดับ ได้แก่

5 คะแนน มีค่าเท่ากับ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4 คะแนน มีค่าเท่ากับ	เห็นด้วยมาก
3 คะแนน มีค่าเท่ากับ	ไม่แน่ใจ
2 คะแนน มีค่าเท่ากับ	ไม่เห็นด้วย
1 คะแนน มีค่าเท่ากับ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.3 การทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) เพื่อตรวจสอบว่า แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสามารถวัดได้ตรงตามที่ต้องการ และครอบคลุม ขอบเขตของเนื้อหาหรือไม่ โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเรื่อง การใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม ตรวจสอบ และขอคำแนะนำ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นหรือข้อความที่ควรเพิ่มเติมแก้ไข หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ ก่อนที่จะนำไปทดสอบต่อไป

2.3.2 การทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบ แก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปทดลอง (Pretest) กับเกษตรกรในพื้นที่ตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่ปลูกผักเหียงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย แล้วนำผลที่ได้ในส่วนของคำถามที่เกี่ยวกับการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงมาหาความน่าเชื่อถือ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวัดความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยค่า Cronbach's Alpha ซึ่งมีค่าความน่าเชื่อถือของแหล่งและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ เท่ากับ 0.862 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง เท่ากับ 0.867 และระดับความรุนแรงของปัญหาในการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร เท่ากับ 0.835 ซึ่งค่าดังกล่าวอยู่ในระดับสูง จึงมีความ

นำเชื้อถื้อของแบบสัมภาษณ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องสำนวนและภาษา ภายใต้อำนาจแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดทำแผนการออกเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากเกษตรจังหวัดระนอง เกษตรอำเภอเมืองระนอง ในการประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.3 ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบในระดับตำบลที่เกี่ยวข้องเพื่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่างให้ผู้วิจัยออกสัมภาษณ์ตามแผน

3.4 ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้นัดหมายด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำมาตรวจให้คะแนน จัดทำรหัสข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ข้อมูลสภาพการผลิตและการตลาดของเกษตรกร การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร และปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (frequency) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

เกณฑ์ประเมินระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม มีดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 – 4.20	เห็นด้วยมาก
2.61 – 3.40	ไม่แน่ใจ
1.81 – 2.60	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การปฏิบัติการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร วิเคราะห์โดยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการจัดอันดับ

เกณฑ์การประเมินค่าขนาดเกษตรกรนำหลักการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมไปปฏิบัติ มีดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
มากกว่าหรือเท่ากับ 90	มากที่สุด
80-89	มาก
70-79	ปานกลาง
60-69	น้อย
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 59	น้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

เกณฑ์การประเมินระดับความรุนแรงของปัญหา มีดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	ความรุนแรงของปัญหาระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	ความรุนแรงของปัญหาระดับมาก
2.61 – 3.40	ความรุนแรงของปัญหาระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	ความรุนแรงของปัญหาระดับน้อย
1.00 – 1.80	ความรุนแรงของปัญหาระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีบรรยายประกอบตารางตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักเหียง

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดผักเหียงของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักเหียง

1.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ภูมิฐานะ ประสบการณ์ในการผลิตผักเหียง และแหล่งและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยมีรายละเอียดในตาราง 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

N=105						
สภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
1. เพศ						
ชาย	37	35.2				
หญิง	68	64.8				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

		N=105					
สภาพทางสังคม		จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
		(ราย)					
2.อายุ (ปี)				42	83	60.79	10.129
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50	19	18.10				
	51-60	39	37.14				
	61-70	29	27.62				
	มากกว่าหรือเท่ากับ 71	18	17.14				
3. สถานภาพ							
	โสด	3	2.8				
	สมรส	87	82.9				
	หม้าย/หย่าร้าง	15	14.3				
4.ระดับการศึกษา							
	ไม่ได้รับการศึกษา	3	2.9				
	ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4						
	หรือ 6	35	33.3				
	ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6	45	42.9				
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	12	11.4				
	มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช.	7	6.7				
	ปริญญาตรี	3	2.8				
5.จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)				1	11	4.04	1.709
	1-2	18	17.1				
	3-4	50	47.7				
	มากกว่าหรือเท่ากับ 4	37	35.2				
6.สถานภาพการเป็นผู้นำ							
	ไม่เป็น	98	93.3				
	เป็น	7	6.7				
	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3	2.9				
	สมาชิก อบต.	1	1.0				
	คณะกรรมการกลุ่มสหกรณ์	2	1.9				
	อื่น ๆ คือ อาสาสมัครเกษตร	1	1.0				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N=105

สภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
7.การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร						
ไม่เป็น	17	16.2				
เป็น	88	83.8				
สมาชิกสหกรณ์การเกษตร	1	1.0				
สมาชิกกลุ่มเกษตรกร	34	32.4				
สมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	68	64.8				
สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	18	17.1				
8.ภูมิลำเนาเดิม						
ตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ	88	83.8				
ย้ายมาจากที่อื่น (ปี)	17	16.2	8	30	19.0	7.616
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 8	89	84.8				
9 - 20	10	9.5				
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	6	5.7				
9.ประสบการณ์ในการผลิตผักเหียง (ปี)						
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	23	21.9	2	40	17.97	8.506
11-20	52	49.5				
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	30	28.6				

จากตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร ปรากฏผล ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มากกว่าครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 64.80 เป็นเพศหญิง ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 35.2 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 37.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 27.6 มีอายุระหว่าง 61.70 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 42 ปี สูงสุด 83 ปี และมีอายุเฉลี่ย 60.79 ปี

สถานภาพ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.9 มีสถานภาพสมรส รองลงมา ร้อยละ 14.3 มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง และร้อยละ 2.9 มีสถานภาพโสด

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.9 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 รองลงมา ร้อยละ 33.3 จบการศึกษาค่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 และ ร้อยละ 11.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 47.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมา ร้อยละ 35.2 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน มากกว่าหรือเท่ากับ 4 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 11 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.04 คน

สถานภาพการเป็นผู้นำ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 93.3 ไม่มีสถานภาพการเป็นผู้นำ และร้อยละ 6.7 มีสถานภาพการเป็นผู้นำ ในจำนวนที่มีสถานภาพการเป็นผู้นำ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 2.9 มีสถานภาพเป็น กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รองลงมา ร้อยละ 1.9 มีสถานภาพเป็นคณะกรรมการกลุ่มสหกรณ์ และร้อยละ 1.0 มีสถานภาพเป็นอาสาสมัครเกษตร

การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 16.2 ไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร และร้อยละ 83.8 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ในจำนวนที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 64.8 เป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ รองลงมา ร้อยละ 32.4 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และร้อยละ 17.1 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ภูมิลำเนาเดิม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 83.8 ตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ร้อยละ 16.2 ย้ายมาจากที่อื่น ในจำนวนปีที่ย้ายมาจากที่อื่น พบว่า ร้อยละ 84.8 ย้ายมาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 8 ปี รองลงมา ร้อยละ 9.5 ย้ายมา 9-20 ปี และร้อยละ 5.7 ย้ายมามากกว่าหรือเท่ากับ 21 ปี โดยย้ายภูมิลำเนาจากที่อื่นสูงสุด 30 ปี ต่ำสุด 8 ปี เฉลี่ย 19.0 ปี

ประสบการณ์ในการผลิตผักเหลียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 41.9 มีประสบการณ์ในการผลิตผักเหลียง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี รองลงมา ร้อยละ 28.6 มีประสบการณ์ในการผลิตผัก เหลียง มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ปี และร้อยละ 21.9 มีประสบการณ์ในการผลิตผักเหลียง 23 ปี โดยมีประสบการณ์ในการผลิตผักเหลียงต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 40 ปี และมีประสบการณ์ในการผลิตผักเหลียง เฉลี่ย 17.97 ปี

ตารางที่ 4.2 แหล่งและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร

โดย 1 = รับรู้น้อยที่สุด 2 = รับรู้น้อย 3 = รับรู้ปานกลาง 4 = รับรู้มาก 5 = รับรู้มากที่สุด

N=105

ประเด็น	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. สื่อบุคคล						3.10 (0.953)	รับรู้ ปานกลาง	2
เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (2.9)	30 (28.6)	72 (68.6)	4.66 (0.534)	มากที่สุด	1
ร้านขายยา/ปุ๋ย	84 (80.0)	17 (16.2)	1 (1.0)	3 (2.9)	0 (0.0)	1.27 (0.624)	น้อยที่สุด	6
เพื่อนบ้าน	47 (44.8)	1 (1.0)	18 (17.1)	39 (37.1)	0 (0.0)	2.47 (1.380)	น้อย	4
เกษตรกรผู้นำ	0 (0.0)	49 (46.7)	14 (13.3)	42 (40.0)	0 (0.0)	2.93 (0.933)	ปานกลาง	2
ญาติพี่น้อง	0 (0.0)	49 (46.7)	39 (37.1)	17 (16.2)	0 (0.0)	2.70 (0.735)	ปานกลาง	3
อื่น ๆ คือ พ่อค้า รับซื้อผลผลิต	57 (54.3)	45 (42.9)	3 (2.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.49 (0.557)	น้อยที่สุด	5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N=105

ประเด็น	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
2.สื่อมวลชน						2.19 (0.608)	รับรู้น้อย	3
วิทยุ	53 (50.5)	42 (40.0)	7 (6.7)	3 (2.9)	0 (0.0)	1.62 (0.739)	น้อยที่สุด	4
โทรทัศน์	7 (6.7)	94 (89.5)	4 (3.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.97 (0.324)	น้อย	3
หอกระจายข่าว	6 (5.7)	94 (89.5)	5 (4.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.99 (0.325)	น้อย	2
หนังสือพิมพ์	52 (49.5)	50 (47.6)	3 (2.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.53 (0.556)	น้อยที่สุด	5
ตำราหรือเอกสาร	3 (2.9)	57 (54.3)	43 (41.0)	2 (1.9)	0 (0.0)	2.42 (0.585)	น้อย	1
อื่น ๆ (อินเทอร์เน็ต)	63 (60.0)	41 (39.0)	1 (1.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.41 (0.513)	น้อยที่สุด	6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N=105

ประเด็น	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3. สื่อกิจกรรม						3.40 (0.658)	ปานกลาง	1
การประชุม	0 (0.0)	1 (1.0)	8 (7.6)	96 (91.4)	0 (0.0)	4.90 (0.390)	มากที่สุด	1
การอบรม	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.9)	23 (21.9)	80 (76.2)	4.74 (0.481)	มากที่สุด	2
การสัมมนา	0 (0.0)	47 (44.8)	7 (6.7)	50 (47.6)	1 (1.0)	3.05 (0.984)	ปานกลาง	3
การรณรงค์	0 (0.0)	50 (47.6)	43 (41.0)	11 (10.5)	1 (1.0)	2.65 (0.707)	ปานกลาง	4
งานวันเกษตรกร	50 (47.6)	39 (37.1)	16 (15.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.68 (0.727)	น้อยที่สุด	5
เฉลี่ยรวม						2.90	ปานกลาง	

เกณฑ์การประเมินค่า ช่วงคะแนนเฉลี่ย

4.21 – 5.00 = รับรู้มากที่สุด

3.41 – 4.20 = รับรู้มาก

2.61 – 3.40 = รับรู้ปานกลาง

1.81 – 2.60 = รับรู้น้อย

1.00 – 1.80 = รับรู้น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.2 แหล่งและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรในภาพรวม ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) เมื่อแยกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน และ สื่อกิจกรรม พบว่า

ด้านสื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารในด้านสื่อบุคคลในภาพรวม ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.10) โดยได้รับจากสื่อบุคคล ระดับมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

(ค่าเฉลี่ย 4.66) ได้รับจากสื่อบุคคล ระดับปานกลาง คือ เกษตรกรผู้นำ (ค่าเฉลี่ย 2.93) รองลงมา ญาติพี่น้อง (ค่าเฉลี่ย 2.70) ได้รับจากสื่อบุคคลในระดับน้อย คือ เพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 2.47) และ ได้รับจากสื่อบุคคล ระดับน้อยที่สุด คือ พ่อค้ารับซื้อผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 1.49) รองลงมา ร้านขายยา/ปฎิย (ค่าเฉลี่ย 1.27) ตามลำดับ

ด้านสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารในด้านสื่อมวลชนในภาพรวม ระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.19) โดยได้รับจากสื่อมวลชน ระดับน้อย คือ ตำราหรือเอกสาร(ค่าเฉลี่ย 2.42) รองลงมา หอกระจายข่าว (ค่าเฉลี่ย 1.99) และ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 1.97) ตามลำดับ ระดับน้อยที่สุด คือ วิทยุ (ค่าเฉลี่ย 1.62) รองลงมาหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 1.53) และอินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 1.41) ตามลำดับ

ด้านสื่อกิจกรรม พบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารในด้านสื่อกิจกรรมในภาพรวม ระดับ ปาน กลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) โดยได้รับจากสื่อกิจกรรม ระดับมากที่สุด คือ การประชุม (ค่าเฉลี่ย 4.90) รองลงมา การอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.74) ตามลำดับ ได้รับจากสื่อกิจกรรม ระดับ ปานกลาง คือ การ สัมมนา (ค่าเฉลี่ย 3.05) รองลงมา การรณรงค์ (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ และได้รับจากสื่อกิจกรรม ระดับ น้อยที่สุด คือ งานวันเกษตร (ค่าเฉลี่ย 1.68)

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

N=105						
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
(ราย)						
1.อาชีพหลัก						
ปลูกผักเหลียง	1	1.0				
ทำสวนยางพารา	5	4.8				
ทำสวนปาล์มน้ำมัน	79	75.2				
ทำสวนไม้ผล	19	18.1				
ค้าขาย	1	1.0				
2.อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1)ข้อ)						
ปลูกผักเหลียง	104	99.0				
ทำสวนยางพารา	4	3.8				
ทำสวนปาล์มน้ำมัน	5	4.8				
ทำสวนไม้ผล	1	1.0				
อื่น ๆ (รับจ้างทั่วไป)	1	1.0				

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=105						
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
3.ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด ปี 2555 (ไร่)			2	80	11.30	9.052
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	72	68.6				
11-20	27	25.7				
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	6	5.7				
ขนาดพื้นที่ที่มีเอกสารการถือครอง (N=102) (ไร่) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	102	97.1	2	80	11.30	9.167
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 6	16	15.2				
7 - 10	57	54.3				
มากกว่าหรือเท่ากับ 11	32	30.5				
ขนาดพื้นที่ที่ไม่มีหลักฐานการถือครอง (N=4) (ไร่) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	4	3.8	6	10	8.50	1.915
6	1	1.0				
8	1	1.0				
10	2	1.8				
4. ขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียงทั้งหมด ปี 2555 (ไร่)	105	100	1	18	2.07	1.799
1	27	25.7				
2	69	65.7				
มากกว่าหรือเท่ากับ 3	9	8.6				
ขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง (N=77) (ไร่)						
1	77	73.3	1	13	1.34	1.492
2	68	64.8				
มากกว่าหรือเท่ากับ 3	5	4.7				
	4	3.8				
ขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง GAP (N=105) (ไร่)	105	100	1	5	1.09	0.441
1	99	94.2				
2	5	4.8				
มากกว่าหรือเท่ากับ 3	1	1.0				

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=105						
สภาพทางเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
5. จำนวนแรงงานในการผลิตผักเหียง (คน)						
แรงงานในครัวเรือน	105	100.0	1	4	2.21	0.600
1-2	77	73.3				
3-4	28	26.7				
แรงงานรับจ้าง	5	4.8	1	2	1.80	0.477
1	1	1.0				
2	4	3.8				
6. รายได้จากภาคการเกษตรในรอบปี 2555 (บาท)						
รายได้จากผักเหียง	105	100.0	4,000	35,000	9,237.40	3,711.501
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000	9	8.6				
5,001 - 10,000	82	78.1				
มากกว่าหรือเท่ากับ 10,001	14	13.3				
รายได้จากสวนยางพารา	6	5.7	20,000	146,000	75,066.67	49,883.331
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30,000	1	1.0				
30,001 - 50,000	1	1.0				
มากกว่าหรือเท่ากับ 50,001	4	3.7				
รายได้จากสวนปาล์มน้ำมัน	84	80.0	40,000	1,500,000	136,904.76	198,151.981
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60,000	14	16.7				
60,001 - 150,000	54	64.3				
มากกว่าหรือเท่ากับ 150,001	16	19.0				
รายได้จากสวนไม้ผล	18	17.1	4,500	350,000	98,416.67	76,590.633
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	4	22.2				
50,001 - 130,000	9	50.0				
มากกว่าหรือเท่ากับ 130,001	5	27.8				

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N=105

สภาพทางเศรษฐกิจของ เกษตรกร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
7.รวมรายจ่ายภาคการเกษตรปี2555 (บาท)			1,000	320,000	24,364.10	35,922.390
ค่าใช้จ่ายในการผลิตผักเหียง	37	35.2	600	12,000	1,294.59	1,832.757
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 850	8	21.6				
851 - 1,000	21	56.8				
มากกว่าหรือเท่ากับ 1,001	8	21.6				
ค่าใช้จ่ายในการประกอบ อาชีพภาคการเกษตรอื่น						
ยกเว้นผักเหียง	105	100.0	1,000	150,000	19,708.38	14,816.333
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 12,000	18	17.1				
12,001 – 22,000	65	61.9				
มากกว่าหรือเท่ากับ 22,001	22	21.0				
8. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตผักเหียง						
ทุนของตนเอง	103	98.1				
ทุนกู้ยืม	2	1.9				
กลุ่มเกษตรกร/ออมทรัพย์	2	1.9				

จากตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ปรากฏผล ดังนี้

อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.2 ประกอบอาชีพทำสวนปาล์ม น้ำมัน รองลงมา ร้อยละ 18.1 ประกอบอาชีพทำสวนไม้ผล ร้อยละ 4.8 ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และร้อยละ 1.0 ประกอบอาชีพปลูกผักเหียง

อาชีพรอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.0 ประกอบอาชีพปลูกผักเหียง รองลงมา ร้อยละ 4.8 ประกอบอาชีพปลูกปาล์ม น้ำมัน ร้อยละ 3.8 ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา และร้อยละ 1.0 เท่ากัน ประกอบอาชีพทำสวนไม้ผล และอาชีพอื่น ๆ คือ รับจ้างทั่วไป

ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด ปี 2555 พบว่าเกษตรกรร้อยละ 68.6 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ รองลง ร้อยละ 25.7 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ระหว่าง 11-20 ไร่ และร้อยละ 5.7 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ไร่ โดยมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 11.30 ไร่ สูงสุด 80 ไร่ ต่ำสุด 2 ไร่ เมื่อแยกตามลักษณะ

การถือครองที่ดินเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่มีเอกสารสิทธิ์ และพื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ พบว่า

พื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่มีเอกสารการถือครอง พบว่า ร้อยละ 97.1 โดยแบ่งเป็น ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ร้อยละ 1.0 มีขนาด 6 ไร่ ร้อยละ 15.2 มีขนาดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 6 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 54.3 มีขนาดระหว่าง 7-10 ไร่ และร้อยละ 30.5 มีขนาดมากกว่าหรือเท่ากับ 11 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 8.50 ไร่ สูงสุด 10 ไร่ ต่ำสุด 6 ไร่

พื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่ไม่มีหลักฐานการถือครอง พบว่า ร้อยละ 3.8 โดยแบ่งเป็น ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ร้อยละ 1.0 มีขนาด 6 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 1.0 มีขนาด 8 ไร่ และร้อยละ 1.8 มีขนาด 10 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 11.30 ไร่ สูงสุด 80 ไร่ ต่ำสุด 2 ไร่

ขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียงทั้งหมด ปี 2555 พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 65.7 มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง 2 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 25.7 ไร่ มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง 1 ไร่ และร้อยละ 8.6 มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียงมากกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่ โดยมีพื้นที่ผลิตผักเหียงทั้งหมด เฉลี่ย 2.07 ไร่ สูงสุด 18 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ เมื่อแยกตามลักษณะผลิตเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง และขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง GAP พบว่า

ขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง พบว่า ร้อยละ 73.3 โดยแบ่งเป็น ร้อยละ 64.8 มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง 1 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 4.7 มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง 2 ไร่ และร้อยละ 8.6 มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง มากกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง เฉลี่ย 1.34 ไร่ สูงสุด 13 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่

ขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง GAP พบว่า ร้อยละ 100.0 โดยแบ่งเป็น ร้อยละ 94.2 มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง GAP 1 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 4.8 มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง GAP 2 ไร่ และร้อยละ 1.0 มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง GAP มากกว่าหรือเท่ากับ 3 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง GAP เฉลี่ย 1.09 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 5 ไร่

จำนวนแรงงานในการผลิตผักเหียง โดยแยกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ แรงงานในครัวเรือน และแรงงานรับจ้าง พบว่า

แรงงานในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 100.0 โดยแบ่งเป็น ร้อยละ 73.3 เป็นแรงงานระหว่าง 1-2 คน และร้อยละ 26.7 เป็นแรงงานในครัวเรือน 3-4 คน โดยมีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.21 คน สูงสุด 4 คน ต่ำสุด 1 คน

แรงงานรับจ้าง พบว่า ร้อยละ 4.8 โดยแบ่งเป็น ร้อยละ 1.0 เป็นแรงงานรับจ้างระหว่าง 1 คน และร้อยละ 3.8 เป็นแรงงานรับจ้าง 2 คน โดยมีแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 1.80 คน สูงสุด 2 คน ต่ำสุด 1 คน

รายได้จากภาคการเกษตรในรอบปี 2555 โดยมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 143,628.57 บาท สูงสุด 1,503,500 บาท ต่ำสุด 46,500 บาท แบ่งตามรายได้แต่ละอาชีพ ได้ดังนี้

รายได้จากอาชีพปลูกผักเหียง ร้อยละ 100.0 โดยแบ่งเป็น ร้อยละ 78.1 มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 8.6 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท และร้อยละ 13.3 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 10,001 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ย 9,237.4 บาท สูงสุด 35,000 บาท ต่ำสุด 4,000 บาท

รายได้จากอาชีพทำสวนยาง ร้อยละ 5.7 โดยแบ่งเป็นร้อยละ 13.3 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 50,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 1.0 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท และร้อยละ 1.0 มีรายได้ 30,001-50,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ย 75,066.67 บาท สูงสุด 1,500,000 บาท ต่ำสุด 40,000 บาท

รายได้จากอาชีพทำสวนปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 80.0 โดยแบ่งเป็น ร้อยละ 64.3 มีรายได้ ระหว่าง 60,001-150,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 16.7 มีรายได้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท และร้อยละ 19.0 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 150,001 บาท

รายได้จากอาชีพทำสวนไม้ผล ร้อยละ 17.1 โดยแบ่งเป็น ร้อยละ 50.0 มีรายได้ระหว่าง 50,001-130,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 27.8 มีรายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 130,001 บาท และร้อยละ 22.2 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท โดยมีรายได้จากสวนไม้ผล เฉลี่ย 98,416.67 บาท สูงสุด 350,000 บาท ต่ำสุด 4,500 บาท

รวมรายจ่ายภาคการเกษตรปี 2555 โดยมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 24,364.10 บาท สูงสุด 320,000 บาท ต่ำสุด 1,000 บาท โดยแยกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ ค่าใช้จ่ายในการผลิตผักเหียง และค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพภาคการเกษตรอื่นยกเว้นผักเหียง โดยแบ่งได้ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการผลิตผักเหียง ร้อยละ 35.2 โดยแบ่งเป็นร้อยละ 56.8 มีค่าใช้จ่ายระหว่าง 851-1,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 21.6 เท่ากัน คือ มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับ 850 บาท และค่าใช้จ่ายในมากกว่าหรือเท่ากับ 1,001 บาท โดยมีค่าเฉลี่ย 1,294.59 บาท สูงสุด 12,000 บาท ต่ำสุด 600 บาท

ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอื่น ยกเว้นผักเหียง ร้อยละ 100 .0 โดยแบ่งเป็น ร้อยละ 61.9 มีค่าใช้จ่ายระหว่าง 12,001-22,000 บาท รองลง ร้อยละ 21.0 มีค่าใช้จ่าย มากกว่าหรือ

เท่ากับ 22,001 บาท และร้อยละ 17.1 มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับ 12,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ย 19,708.38 บาท สูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 1,000 บาท

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 98.1 ใช้ทุนของตนเอง ในการประกอบอาชีพ และร้อยละ 1.9 ใช้ทุนกู้ยืม โดยเกษตรกร ร้อยละ 1.9 มีการกู้ยืมทุนจากกลุ่ม เกษตรกร/กลุ่มออมทรัพย์

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตและการตลาดผักเหียงของเกษตรกร

2.1 สภาพการผลิตผักเหียงของเกษตรกร ได้แก่ พันธุ์ผักเหียงที่ใช้ปลูก การได้มา ของพันธุ์ผักเหียง ลักษณะพื้นที่ปลูกผักเหียง ชนิดดินที่ปลูกผักเหียง การเตรียมดินก่อนปลูกผัก เหียง ระยะปลูกผักเหียง การใส่ปุ๋ย การให้น้ำผักเหียง วิธีป้องกันกำจัดโรคพืช วิธีการป้องกัน กำจัดแมลงศัตรูพืช วิธีการกำจัดวัชพืช การตัดแต่งกิ่งผักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว โดยมีรายละเอียด ในตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 สภาพการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

		N=105				
สภาพการผลิตผักเหียง	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
		(ราย)				
1. พันธุ์ผักเหียงที่ใช้ปลูก						
พันธุ์ยอดนิ่ม						
ชนิดใบกว้าง/ใบใหญ่	105	100.0				
2. การได้มาของพันธุ์ผักเหียง						
การใช้ดินอ่อนที่งอกจากกราก	104	99.0				
การปักชำ	1	1.0				
3. ลักษณะพื้นที่ปลูกผักเหียง						
พื้นที่ราบ	59	56.2				
พื้นที่ลุ่ม	21	20.0				
พื้นที่ดอน	25	23.8				
4. ชนิดดินที่ปลูกผักเหียง						
ดินร่วน	105	100.0				

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N=105

สภาพการผลิตผักเหียง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
5. การเตรียมดินก่อนปลูกผักเหียง						
ตากดิน	1	1.0				
ใส่ปุ๋ยอินทรีย์	2	1.9				
ใส่สารปรับสภาพดิน	16	15.2				
กำจัดวัชพืช	104	99.0				
6. ระยะปลูกผักเหียง (เมตร)						
3 x 3	98	93.3				
อื่น ๆ คือ 4 x 4	7	6.7				
7. การใส่ปุ๋ย						
ไม่ได้ให้ปุ๋ยสูตรต่าง ๆ	105	100.0				
8. ปริมาณปุ๋ยที่ใส่						
ไม่ใส่	105	100.0				
9. การให้น้ำผักเหียง						
ไม่ได้ให้น้ำ	105	100.0				
10. วิธีการป้องกันกำจัดโรคพืช						
ใช้แรงงานคน	105	100.0				
11. วิธีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช						
ใช้วิธีกล เช่น กัดดัก	100	95.2				
พ่นสารสกัดชีวภาพ	5	4.8				
12. วิธีการกำจัดวัชพืช						
ใช้แรงงานคน	98	93.3				
พ่นสารเคมี	2	1.9				
อื่น ๆ ได้แก่...	11	10.5				
13. การตัดแต่งกิ่งผักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว						
ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง	81	77.1				
มี	24	22.9				

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N=105

สภาพการผลิตผักเหียง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
14. ปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ต่อไร่ (กิโลกรัม)			30	120	57.76	15.048
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	19	18.1				
41-60	57	54.3				
61-80	24	22.9				
มากกว่าหรือเท่ากับ 81	5	4.8				
15. วิธีการเก็บเกี่ยวผักเหียง						
ใช้มือเด็ดชดข้อ	105	100.0				
16. ความถี่ในการเก็บเกี่ยวผักเหียงจำหน่าย						
ทุกวัน	1	1.0				
ทุก 7 วัน	53	50.5				
ทุก 15 วัน	51	48.6				

จากตาราง ที่ 4.4 สภาพการผลิตผักเหียงของเกษตรกร ปรากฏว่า พันธุ์ผักเหียงที่เกษตรกรใช้ปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 เป็นพันธุ์ยอดนิยม ชนิดใบกว้าง/ใบใหญ่

การได้มาของพันธุ์ผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 99.0 ใช้ต้นอ่อนที่งอกจากราก และร้อยละ 1.0 ใช้การปักชำ

ลักษณะพื้นที่ปลูกผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 56.2 มีพื้นที่ปลูกผักเหียงเป็นที่ราบ รองลงมา ร้อยละ 23.8 เป็นที่ดอน และร้อยละ 20.0 เป็นที่ลุ่ม

ชนิดดินที่ปลูกผักเหียง พบว่า ดินที่ใช้ปลูกผักเหียง ร้อยละ 100.0 เป็นดินร่วน

การเตรียมดินก่อนปลูกผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 99.0 มีการกำจัดวัชพืชก่อนปลูกผักเหียง รองลงมา ร้อยละ 15.2 มีการใส่สารปรับสภาพดิน และร้อยละ 1.9 มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์

ระยะปลูกผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 93.3 มีระยะปลูกผักเหียง 3x3 เมตร และร้อยละ 6.7 มีระยะปลูกผักเหียง 4x4 เมตร

การให้น้ำผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 ไม่ได้ให้น้ำผักเหียง

วิธีการป้องกันกำจัดโรคพืช พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 มีการใช้แรงงานคนในการป้องกันกำจัดโรคพืช

วิธีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 95.2 มีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช โดยการใช้วิธีกล เช่น กัดดัก และร้อยละ 4.8 ใช้วิธีพ่นสารสกัดชีวภาพ

วิธีการป้องกันกำจัดวัชพืช พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 93.3 ใช้แรงงานคนในการกำจัดวัชพืช รองลงมา ร้อยละ 10.5 มีการใช้วิธีอื่น ๆ เช่น การใช้เครื่องตัดหญ้า และร้อยละ 1.9 มีการพ่นสารเคมีในการกำจัดวัชพืช

การตัดแต่งกิ่งผักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 77.1 ไม่มีการตัดแต่งกิ่งผักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว และร้อยละ 22.9 มีการแต่งกิ่งผักเหียง

ปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ต่อไร่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 54.3 มีปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ ระหว่าง 41-60 กิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 22.9 มีปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ ระหว่าง 61-80 กิโลกรัม ร้อยละ 18.1 มีปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 กิโลกรัม และร้อยละ 4.8 มีปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ มากกว่าหรือเท่ากับ 81 กิโลกรัม โดยมีปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ต่ำสุด 30 กิโลกรัม สูงสุด 120 กิโลกรัม เฉลี่ย 57.76 กิโลกรัม

วิธีการเก็บเกี่ยวผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 ใช้วิธีการเก็บเกี่ยวผักเหียง โดยการใช้มือเด็ดชดข้อ

ความถี่ในการเก็บเกี่ยวผักเหียงจำหน่าย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 50.5 เก็บผักเหียงทุก 7 วัน รองลงมา ร้อยละ 48.6 เก็บผักเหียงทุก 15 วัน และร้อยละ 1.0 เก็บผักเหียงทุกวัน

2.2 สภาพการตลาดผักเหียงของเกษตรกร ได้แก่ ปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ต่อไร่ วิธีการเก็บเกี่ยวผักเหียง ความถี่ในการเก็บผักเหียงจำหน่าย ลักษณะการจำหน่ายผักเหียง ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตผักเหียง แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกผักเหียง ผู้กำหนดราคาซื้อขายผลผลิตผักเหียง โดยมีรายละเอียดในตาราง 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 สภาพการผลิตที่เกี่ยวข้องกับตลาดผักเหียงของเกษตรกร

N=105

สภาพการตลาดผักเหียง	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	S.D.
(ราย)						
1. ลักษณะการจำหน่ายผักเหียง						
มีพ่อค้ามารับซื้อที่สวน	67	63.8				
นำไปจำหน่ายด้วยตัวเอง						
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ขายปลีก	64	61.0				
ขายส่ง	59	56.2				
2. ประเภทพ่อค้าที่มีมารับซื้อผลผลิตผักเหียง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ท้องถิ่น	104	99.0				
ต่างจังหวัด	6	5.7				
3. สถานที่จำหน่ายผลผลิตผักเหียง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
ท้องถิ่น	105	100.0				
ต่างจังหวัด	4	3.8				
4. แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกผักเหียง						
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)						
วิทยุ	2	1.9				
โทรทัศน์	1	1.0				
วารสารการเกษตร	2	1.9				
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	91	86.7				
อื่นๆ ได้แก่...	64	61.0				
5. ผู้กำหนดราคาซื้อขายผลผลิตผักเหียง						
เกษตรกร	2	1.9				
พ่อค้าคนกลาง	103	98.1				

จากตารางที่ 4.5 สภาพการตลาดผักเหียงของเกษตรกร ปรากฏว่า

ลักษณะการจำหน่ายผักเหียง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.8 มีพ่อค้ามารับซื้อผลผลิตที่สวน และร้อยละ 61.0 นำผลผลิตไปจำหน่ายด้วยตัวเอง รองลงมา ร้อยละ 56.2 นำไปขายส่ง

ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตผักเหียง พบว่า พ่อค้า ร้อยละ 99.0 เป็นพ่อค้าภายในท้องถิ่น รองลงมา ร้อยละ 5.7 เป็นพ่อค้าจากต่างจังหวัด

สถานที่จำหน่ายผลผลิตผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 นำผลผลิตไปจำหน่ายภายในท้องถิ่น และร้อยละ 3.8 นำไปจำหน่ายต่างจังหวัด

แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 86.7 ทราบราคาขายส่ง/ขายปลีกผักเหียง จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 61.0 ทราบราคาขายปลีก/ขายส่งผักเหียงจากพ่อค้า และร้อยละ 1.9 ทราบราคาขายปลีก/ขายส่งผักเหียงจากวารสาร

ผู้กำหนดราคาซื้อขายผลผลิตผักเหียง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 98.1 ให้พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายผลผลิตผักเหียง และร้อยละ 1.9 เกษตรกรเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายผลผลิตผักเหียง

ตอนที่ 3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

3.1 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็น ได้แก่ คัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม คัดเลือกพันธุ์ การจัดการดินและปุ๋ย การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบันทึกข้อมูล โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นต่อการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร โดย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ 4 = เห็นด้วยมาก 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. คัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม						3.45 (0.716)	เห็นด้วยมาก
แหล่งปลูก						3.27 (0.789)	ไม่แน่ใจ
ไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง	39 (37.1)	4 (3.8)	13 (12.4)	47 (44.8)	2 (1.9)	2.70 (1.407)	ไม่แน่ใจ
ระบายน้ำดี	0 (0.0)	2 (1.9)	53 (50.5)	48 (45.7)	2 (1.9)	3.48 (0.573)	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=105

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
ใกล้แหล่งน้ำใส	0	2	54	47	2	3.47	เห็นด้วย
สะอาด	(0.0)	(1.9)	(51.4)	(44.8)	(1.9)	(0.573)	มาก
การคมนาคมสะดวก	1	2	55	46	1	3.42	เห็นด้วย
	(1.0)	(1.9)	(52.4)	(43.8)	(1.0)	(0.601)	มาก
ลักษณะดิน						3.51	เห็นด้วย
						(0.629)	มาก
มีความอุดมสมบูรณ์	0	1	49	50	5	3.56	เห็นด้วย
	(0.0)	(1.0)	(46.7)	(47.6)	(4.8)	(0.603)	มาก
ระบายน้ำและอากาศ	0	1	51	48	5	3.54	เห็นด้วย
ถ่ายเทดี	(0.0)	(1.0)	(48.6)	(45.7)	(4.8)	(0.605)	มาก
ค่า pH ประมาณ 6.0-	1	3	55	41	5	3.44	เห็นด้วย
6.5	(1.0)	(2.9)	(52.4)	(39.0)	(4.8)	(0.678)	มาก
แหล่งน้ำ						3.72	เห็นด้วย
						(0.706)	มาก
ปราศจากการปนเปื้อน	2	2	5	86	10	3.95	เห็นด้วย
ของสารอินทรีย์มีพิษ	(1.9)	(1.9)	(4.8)	(81.9)	(9.5)	(0.626)	มาก
ปริมาณน้ำเพียงพอ	1	6	47	41	10	3.50	เห็นด้วย
สำหรับใช้ตลอดปี	(1.0)	(5.7)	(44.8)	(39.0)	(9.5)	(0.786)	มาก
2. การคัดเลือกพันธุ์						3.90	เห็นด้วย
						(0.590)	มาก
เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ						4.11	เห็นด้วย
						(0.498)	มาก
เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ	0	0	8	79	18	4.10	เห็นด้วย
ตรงตามที่ตลาดต้องการ	(0.0)	(0.0)	(7.6)	(75.2)	(17.1)	(0.491)	มาก
เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ	0	0	8	77	20	4.11	เห็นด้วย
เหมาะสมกับสภาพดินฟ้า	(0.0)	(0.0)	(7.6)	(73.3)	(19.0)	(0.506)	มาก
อากาศ							

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N=105

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
เพิ่มจำนวนต้น ผลิตการ แก่งแก่งแย่งของวัชพืช	0 (0.0)	6 (5.7)	53 (50.5)	34 (32.4)	12 (11.4)	3.50 (0.774)	เห็นด้วย มาก
3. การจัดการดินและปุ๋ย						3.01 (0.955)	ไม่แน่ใจ
ตากดิน 7-10 วัน หลัง การไถพรวน เพื่อกำจัด วัชพืชและ โรคแมลง	0 (0.0)	45 (42.9)	18 (17.1)	40 (38.1)	2 (1.9)	2.99 (0.946)	ไม่แน่ใจ
ปรับสภาพดินโดยการ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์	0 (0.0)	45 (42.9)	15 (14.3)	44 (41.9)	1 (1.0)	3.01 (0.946)	ไม่แน่ใจ
ปรับสภาพความเป็น กรด-ด่าง ของดินโดยการ ใช้ปูนต่าง ๆ	0 (0.0)	50 (47.6)	11 (10.5)	43 (41.0)	1 (1.0)	2.95 (0.965)	ไม่แน่ใจ
การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับ ปุ๋ยอินทรีย์	0 (0.0)	42 (40.0)	14 (13.3)	47 (44.8)	2 (1.9)	3.50 (0.774)	เห็นด้วย มาก
4. การเก็บเกี่ยว						4.39 (0.541)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
การเก็บเกี่ยวควรเก็บใบ อ่อน และควรเก็บ สม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ เป็นใบแก่	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (7.6)	84 (80.0)	13 (12.4)	4.05 (0.447)	เห็นด้วย มาก
การเก็บควรตัดให้ชิด ข้อ	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (4.8)	36 (34.3)	64 (61.0)	4.56 (0.578)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
เมื่อเก็บแล้วควรเก็บไว้ ในที่ร่ม อย่าให้ถูกแสง แดดและลมโกรก	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (4.8)	37 (35.2)	63 (60.0)	4.55 (0.588)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					เฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย
	1	2	3	4	5		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว						3.99	เห็นด้วย
						(0.371)	มาก
ทำความสะอาดภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย	0	0	7	95	3	3.96	เห็นด้วย
	(0.0)	(0.0)	(6.7)	(90.5)	(2.9)	(0.308)	มาก
คัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียงและบรรจุลงภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย	0	0	5	90	10	4.05	เห็นด้วย
	(0.0)	(0.0)	(4.8)	(85.7)	(9.5)	(0.377)	มาก
มีการขนย้ายผลผลิตอย่างเหมาะสม	0	0	6	86	13	4.07	เห็นด้วย
	(0.0)	(0.0)	(5.7)	(81.9)	(12.4)	(0.422)	มาก
มีการตัดแต่งกิ่ง หากมีกิ่งก้านมากเกินไป	0	0	5	91	9	4.04	เห็นด้วย
	(0.0)	(0.0)	(4.8)	(86.7)	(8.6)	(0.365)	มาก
มีการกำจัดวัชพืช หากมีวัชพืชขึ้นมากเกินไป	0	0	10	90	5	3.95	เห็นด้วย
	(0.0)	(0.0)	(9.5)	(85.7)	(4.8)	(0.377)	มาก
ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม	0	1	8	93	3	3.93	เห็นด้วย
	(0.0)	(1.0)	(7.6)	(88.6)	(2.9)	(0.374)	มาก
หากมีการใช้สารเคมี ควรเก็บผักเหียงในระยะปลอดภัย	0	0	10	90	5	3.95	เห็นด้วย
	(0.0)	(0.0)	(9.5)	(85.7)	(4.8)	(0.377)	มาก
6. การบันทึกข้อมูล						4.22	เห็นด้วย
						(0.553)	อย่างยิ่ง
การบันทึกการใช้วัตถุดิบตรงทาง	1	0	2	14	88	4.79	เห็นด้วย
	(1.0)	(0.0)	(1.9)	(13.3)	(83.8)	(0.567)	อย่างยิ่ง
การบันทึกการสำรวจศัตรูพืช	1	0	2	59	43	4.36	เห็นด้วย
	(1.0)	(0.0)	(1.9)	(56.2)	(41.0)	(0.622)	อย่างยิ่ง
การบันทึกการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	1	-	4	99	1	3.94	เห็นด้วย
	(1.0)	(0.0)	(3.8)	(94.3)	(1.0)	(0.362)	มาก
การบันทึกการจัดการเพื่อให้ผลผลิตคุณภาพ	2	2	18	77	6	3.79	เห็นด้วย
	(1.9)	(1.9)	(17.1)	(73.3)	(5.6)	(0.661)	มาก
เฉลี่ยรวม						3.82	เห็นด้วย
						(0.621)	อย่างยิ่ง

เกณฑ์การประเมินค่า ช่วงคะแนนเฉลี่ย

4.21 – 5.00 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.41 – 4.20 = เห็นด้วยมาก

2.61 – 3.40 = ไม่แน่ใจ

1.81 – 2.60 = ไม่เห็นด้วย

1.00 – 1.80 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.6 เกษตรกรมีความคิดเห็นการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงในภาพรวมระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (เฉลี่ย 3.82) และเมื่อพิจารณาใน 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม การคัดเลือกพันธุ์ การจัดการดินและปุ๋ยการเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และการบันทึกข้อมูล พบว่า

การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) เมื่อพิจารณาประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ ด้านแหล่งปลูก ลักษณะดิน และแหล่งน้ำ พบว่า

แหล่งปลูก ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง อยู่ในระดับไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.27) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า แหล่งปลูกระบายน้ำดี แหล่งปลูกใกล้แหล่งน้ำใสสะอาด และแหล่งปลูกมีการคมนาคมสะดวก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48 3.47 และ 3.42 ตามลำดับ) และแหล่งปลูกไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 2.70)

ลักษณะดิน ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงด้านลักษณะดินอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า ลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์ ลักษณะดินมีการระบายน้ำและถ่ายเทอากาศดี และลักษณะดินมีค่า pH ประมาณ 6.0-6.5 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.56 3.54 และ 3.44 ตามลำดับ)

แหล่งน้ำ ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า แหล่งน้ำปราศจากการปนเปื้อนของสารอินทรีย์มีพิษ และแหล่งน้ำมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับใช้ตลอดปี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95 และ 3.50 ตามลำดับ) การ

คัดเลือกพันธุ์ ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นหลัก 2 ประเด็น คือ การคัดเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ และการเพิ่มจำนวนต้นเพื่อลดการแก่งแย่งของวัชพืช พบว่า

การเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.11) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า การคัดเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ และการคัดเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพดินอากาศ มีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10 และ 4.11 ตามลำดับ)

การเพิ่มจำนวนต้น ลดการแก่งแย่งของวัชพืช มีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50)

การจัดการดินและปุ๋ย ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.01) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้วพบว่า การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ มีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.09) การปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ การตากดิน 7-10 วัน หลังการไถพรวน เพื่อกำจัดวัชพืชและโรคแมลง การปรับสภาพความเป็นกรด - ด่างของดิน โดยการใช้น้ำปูนต่าง ๆ มีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ (ค่าเฉลี่ย 3.01 2.99 และ 2.95 ตามลำดับ)

การเก็บเกี่ยว ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.39) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า การเก็บควรตัดให้ชิดกับข้อ เมื่อเก็บแล้วควรเก็บไว้ในที่ร่ม อย่าให้ถูกแสงแดด และลมโกรก มีระดับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.56 และ 4.55 ตามลำดับ) การเก็บเกี่ยวควรเก็บใบอ่อน และควรเก็บสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ใบแก่ มีระดับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05)

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า มีการขนย้ายผลผลิตอย่างเหมาะสม การคัดเลือก/ตัดแต่งใบผักเหียงและบรรจุลงในภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย มีการตัดแต่งกิ่ง หากมีกิ่งก้านมากเกินไป การทำความสะอาดโดยการล้างน้ำ ผึ่งให้แห้ง มีการกำจัดวัชพืช หากมีวัชพืชขึ้นมากเกินไป หากมีการใช้สารเคมี ควรเก็บผักเหียงในระยะปลอดภัย และการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม มีระดับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07 4.05 4.04 3.96 3.95 เท่ากัน และ 3.93 ตามลำดับ)

การบันทึกข้อมูล ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.22) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้วพบว่า การบันทึกการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร และการบันทึกการสำรวจศัตรูพืช อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.79 และ 4.36 ตามลำดับ) ส่วนการบันทึกการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการบันทึกการ

จัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ มีระดับความคิดเห็นการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36 และ 3.79 ตามลำดับ)

3.2 การนำเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกร ได้แก่ การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม คัดเลือกพันธุ์ การจัดการดินและปุ๋ย การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบันทึกข้อมูล โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 การนำเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกร ด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม

N=105

ประเด็น ด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม	เกษตรกรที่ปฏิบัติ		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. แหล่งปลูก			
ไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง	66	62.9	3
ระบายน้ำดี	104	99.0	2
ใกล้แหล่งน้ำสะอาด	105	100.0	1
การคมนาคมสะดวก	103	98.1	4
2. ลักษณะดิน			
มีความอุดมสมบูรณ์	105	100.0	1
ระบายน้ำ และถ่ายเทอากาศดี	105	100.0	1
ค่า pH ประมาณ 6.0-6.5	64	61.0	3
3. แหล่งน้ำ			
ปราศจากการปนเปื้อนของสารอินทรีย์มีพิษ	101	96.2	2
ปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับใช้ตลอดปี	104	99.0	1

จากตารางที่ 4.7 การนำเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ แหล่งปลูก ลักษณะดิน และแหล่งน้ำ มีดังนี้

แหล่งปลูก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100.0 ปฏิบัติในประเด็นแหล่งปลูกอยู่ใกล้แหล่งน้ำสะอาด รองลงมาเกษตรกรระหว่างร้อยละ 91-99 ปฏิบัติในประเด็นแหล่งปลูกมีการระบายน้ำดี (ร้อยละ 99.0) และแหล่งปลูกมีการคมนาคมสะดวก

(ร้อยละ 98.1) และเกษตรกรระหว่างร้อยละ 61-70 ปฏิบัติในประเด็นแหล่งปลูกไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง (ร้อยละ 62.9)

ลักษณะดิน เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100.0 เท่ากัน ปฏิบัติในประเด็นดินมีความอุดมสมบูรณ์ และดินมีการระบายน้ำและถ่ายเทอากาศดี และเกษตรกรระหว่างร้อยละ 61-70 ปฏิบัติในประเด็นดินมีค่า pH ประมาณ 6.0-6.5 (ร้อยละ 61.0)

แหล่งน้ำ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91-99 ปฏิบัติในประเด็นแหล่งน้ำมีปริมาณน้ำใช้เพียงพอตลอดทั้งปี (ร้อยละ 99.0) และแหล่งน้ำปราศจากการปนเปื้อนของสารอินทรีย์มีพิษ (ร้อยละ 96.2)

ตารางที่ 4.8 การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการคัดเลือกพันธุ์

ประเด็น ด้านการคัดเลือกพันธุ์	เกษตรกรที่ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
N=105			
1. เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ			
เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่ตลาดต้องการ	103	98.1	2
เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ	104	99.0	1
2. เพิ่มจำนวนต้น ลดการแก่งแย่งของวัชพืช			
	98	93.3	1

จากตารางที่ 4.8 การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงด้านการคัดเลือกพันธุ์ไปปฏิบัติของเกษตรกร 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ การเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ และการเพิ่มจำนวนต้น ลดการแก่งแย่งของวัชพืช เกษตรกรนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง มีดังนี้

เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยแล้ว พบว่า เกษตรกรระหว่างร้อยละ 91-99 ปฏิบัติในประเด็นการเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ (ร้อยละ 99.0) และด้านการเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่ตลาดต้องการ (ร้อยละ 98.1)

การเพิ่มจำนวนต้น ลดการแก่งแย่งของวัชพืช พบว่า มีเกษตรกรปฏิบัติในประเด็นนี้ (ร้อยละ 93.3)

ตารางที่ 4.9 การนำเกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการจัดการดินและปุ๋ย

N=105

ประเด็น ด้านการจัดการดินและปุ๋ย	เกษตรกรที่ปฏิบัติ		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. ตากดิน 7-10 วัน หลังการไถพรวน เพื่อกำจัดวัชพืชและโรคแมลง	72	68.6	2
2. ปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์	76	72.4	1
3. ปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดิน โดยการใช้ปูนต่าง ๆ	63	60.0	4
4. การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์	71	67.6	3

จากตารางที่ 4.9 การนำเกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการจัดการดินและปุ๋ย 4 ประเด็นย่อย มีดังนี้

การจัดการดินและปุ๋ย พบว่า เกษตรกรระหว่างร้อยละ 60-80 ปฏิบัติในประเด็นปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (ร้อยละ 72.4) ตากดิน 7-10 วัน หลังการไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืชและโรคแมลง (ร้อยละ 68.6) การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ (ร้อยละ 67.6) และปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดิน โดยการใช้ปูนต่าง ๆ (ร้อยละ 60.0)

ตารางที่ 4.10 การนำเกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการเก็บเกี่ยว

N=105

ประเด็น ด้านการเก็บเกี่ยว	เกษตรกรที่ปฏิบัติ		
	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1. การเก็บเกี่ยวควรเก็บใบอ่อน และควรเก็บสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ ให้เป็นใบแก่	105	100.0	1
2. การเก็บควรตัดให้ชิดข้อ	105	100.0	1
3. เมื่อเก็บแล้วควรเก็บไว้ในที่ร่ม อย่าให้ถูกแสงแดดและลมโกรก	105	100.0	1

จากตารางที่ 4.10 การนำเกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการเก็บเกี่ยว 3 ประเด็นย่อย มีดังนี้

การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 100.0 เท่ากัน ปฏิบัติในประเด็นการเก็บเกี่ยวควรเก็บใบอ่อนและควรเก็บสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ เป็นใบแก่ การเก็บควรตัดให้ชิดข้อ และเมื่อเก็บแล้วควรเก็บไว้ในที่ร่ม อย่าให้ถูกแสงแดดและลมโกรก (ร้อยละ 100.0 เท่ากัน)

ตารางที่ 4.11 การนำเกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
ไปปฏิบัติของเกษตรกร

N=105

ประเด็น ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	เกษตรกรที่ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. ทำความสะอาดภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย	105	100.0	1
2. คัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียง และบรรจุลงภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย	105	100.0	1
3. มีการขนย้ายผลผลิตอย่างเหมาะสม	105	100.0	1
4. มีการตัดแต่งกิ่ง หากมีกิ่งก้านมากเกินไป	103	98.1	4
5. มีการกำจัดวัชพืช หากมีวัชพืชขึ้นมากเกินไป	100	95.2	5
6. ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม	96	91.4	6
7. หากมีการใช้สารเคมี ควรเก็บผักเหียงในระยะปลอดภัย	96	91.4	6

จากตารางที่ 4.11 การนำเกณฑ์ที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 7 ประเด็นย่อย มีดังนี้

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรระหว่างร้อยละ 90-100 ปฏิบัติในประเด็นทำความสะอาดภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย คัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียง และบรรจุลงภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย มีการขนย้ายผลผลิตอย่างเหมาะสม (ร้อยละ 100.0 เท่ากัน) มีการตัดแต่งกิ่ง หากมีกิ่งก้านมากเกินไป (ร้อยละ 98.1) มีการกำจัดวัชพืช หากมีวัชพืชขึ้นมากเกินไป (ร้อยละ 95.2) ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม (ร้อยละ 91.4) และหากมีการใช้สารเคมี ควรเก็บผักเหียงในระยะปลอดภัย (ร้อยละ 91.4)

ตารางที่ 4.12 การนำเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง ไปปฏิบัติของเกษตรกรด้านการ
บันทึกข้อมูล

N=105

ประเด็น ด้านการจัดการบันทึกข้อมูล	เกษตรกรที่ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. การบันทึกการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	65	61.9	2
2. การบันทึกการสำรวจศัตรูพืช	63	60.0	3
3. การบันทึกการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	63	60.0	3
4. การบันทึกการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ	86	81.9	1

จากตารางที่ 4.12 การนำเกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง ไปปฏิบัติของเกษตรกร
ด้านการบันทึกข้อมูล 4 ประเด็นย่อย มีดังนี้

ด้านการบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรระหว่างร้อยละ 80-90 ปฏิบัติในประเด็นการ
บันทึกการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ (ร้อยละ 81.9) และเกษตรกรร้อยละ 60-70 มีการบันทึก
การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ร้อยละ 61.9) การบันทึกการสำรวจศัตรูพืช การบันทึกการป้องกัน
กำจัดศัตรูพืช (ร้อยละ 60.0 เท่ากัน)

3.3 เปรียบเทียบการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความ
คิดเห็นและการนำไปปฏิบัติ ในประเด็นด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม โดยเปรียบเทียบการ
นำเกษตรดีที่เหมาะสมไปปฏิบัติและเชิงความคิดเห็น โดยมีรายละเอียดในตารางที่ 4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม

N=105

การคัดเลือกพื้นที่ปลูกให้เหมาะสม	การนำเกษตรกรที่เหมาะสม ไปปฏิบัติ		ความเห็นต่อการใช้เกษตรกร ที่เหมาะสม	
	ร้อยละ	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. แหล่งปลูกไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง	62.9	น้อย	2.70	ไม่แน่ใจ
2. แหล่งปลูกระบายน้ำดี	99.0	มากที่สุด	3.48	เห็นด้วยมาก
3. แหล่งปลูกอยู่ใกล้แหล่งน้ำใสสะอาด	100.0	มากที่สุด	3.47	เห็นด้วยมาก
4. แหล่งปลูกมีการคมนาคมสะดวก	98.1	มากที่สุด	3.42	เห็นด้วยมาก
5. ดินมีความอุดมสมบูรณ์	100.0	มากที่สุด	3.56	เห็นด้วยมาก
6. ดินมีการระบายน้ำ และถ่ายเทอากาศดี	100.0	มากที่สุด	3.54	เห็นด้วยมาก
7. ดินมีค่า pH ประมาณ 6.0-6.5	61.0	น้อย	3.44	เห็นด้วยมาก
8. แหล่งน้ำปราศจากการปนเปื้อนของสารอินทรีย์มีพิษ	96.2	มากที่สุด	3.95	เห็นด้วยมาก
9. แหล่งน้ำมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับใช้ตลอดปี	99.0	มากที่สุด	3.50	เห็นด้วยมาก

การคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม

จากตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการนำไปปฏิบัติด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม 9 ประเด็นย่อย พบว่า

1. เกษตรกรจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 100) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยมากใน 3 ประเด็น ได้แก่ ลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์ ลักษณะดินมีการระบายน้ำ และถ่ายเทอากาศดี และแหล่งปลูกอยู่ใกล้แหล่งน้ำใสสะอาด
2. เกษตรกรจำนวนมากที่สุด (มากกว่าหรือเท่ากับ 90) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยมาก ใน 4 ประเด็น ได้แก่ แหล่งน้ำปราศจากการปนเปื้อนของสารอินทรีย์มีพิษ แหล่งน้ำมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับใช้ตลอดปี แหล่งปลูกระบายน้ำดี และแหล่งปลูกมีการคมนาคมสะดวก
3. เกษตรกรจำนวนน้อย (ระหว่าง 60-69) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยมากในประเด็นดินมีค่า pH ประมาณ 6.0-6.5
4. เกษตรกรจำนวนน้อย (ระหว่าง 60-69) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรไม่แน่ใจในประเด็นแหล่งปลูกไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ

N=105

การเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ	การนำเกษตรกรที่เหมาะสม ไปปฏิบัติ		ความเห็นต่อการใช้เกษตรกร ที่เหมาะสม	
	ร้อยละ	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามตลาดต้องการ	98.1	มากที่สุด	4.10	เห็นด้วยมาก
2. เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ	99.0	มากที่สุด	4.11	เห็นด้วยมาก
3. เพิ่มจำนวนต้น ลดการแก่งแย่งของวัชพืช	93.3	มากที่สุด	3.50	เห็นด้วยมาก

การคัดเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ

จากตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ 3 ประเด็นย่อย พบว่าเกษตรกรจำนวนมากที่สุด (มากกว่าหรือเท่ากับ 90) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยมากใน 3 ประเด็น ได้แก่ เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามตลาดต้องการ และเพิ่มจำนวนต้นลดการแก่งแย่งของวัชพืช

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการจัดการดินและปุ๋ย

N=105

การจัดการดินและปุ๋ย	การนำเกษตรกรที่เหมาะสม ไปปฏิบัติ		ความเห็นต่อการใช้เกษตรกร ที่เหมาะสม	
	ร้อยละ	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ตากดิน 7-10 วัน หลังการไถพรวนเพื่อ กำจัดวัชพืชและโรคแมลง	68.6	น้อย	2.99	ไม่แน่ใจ
2. ปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์	72.4	ปานกลาง	3.01	ไม่แน่ใจ
3. ปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดินโดยการ ใช้ปูนต่าง ๆ	60.0	น้อย	2.95	ไม่แน่ใจ
4. การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์	67.6	น้อย	3.09	เห็นด้วยมาก

การจัดการดินและปุ๋ย

จากตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการจัดการดินและปุ๋ย 4 ประเด็นย่อย พบว่า

1. เกษตรกรจำนวนปานกลาง (ระหว่างร้อยละ 70-79) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรไม่แน่ใจ ในประเด็นการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
2. เกษตรกรจำนวนน้อย (ระหว่างร้อยละ 60-69) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยมาก ในประเด็นปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์
3. เกษตรกรจำนวนน้อย (ระหว่างร้อยละ 60-69) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรไม่แน่ใจ ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ตากดิน 7-10 วัน หลังการไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืชและโรคแมลง และปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดิน โดยการใช้ปูนต่าง ๆ

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการเก็บเกี่ยว

N=105

การเก็บเกี่ยว	การนำเกษตรกรที่		ความเห็นต่อการใช้	
	เหมาะสม		เกษตรกร	
	ร้อยละ	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. การเก็บเกี่ยวควรเก็บใบอ่อน และควรเก็บสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ใบแก่	100.0	มากที่สุด	4.05	เห็นด้วยมาก
2. การเก็บควรเด็ดให้ชิดข้อ	100.0	มากที่สุด	4.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. เมื่อเก็บแล้วควรเก็บไว้ในที่ร่มอย่าให้ถูกแสงแดด	100.0	มากที่สุด	4.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ด้านการเก็บเกี่ยว

จากตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการเก็บเกี่ยว 3 ประเด็นย่อย พบว่า

1. เกษตรกรจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 100) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในประเด็น 2 ประเด็น ได้แก่ การเก็บควรเด็ดให้ชิดข้อ และเมื่อเก็บแล้วควรเก็บไว้ในที่ร่มอย่าให้ถูกแสงแดด

2. เกษตรกรจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 100) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยมาก
ในประเด็นการเก็บเกี่ยวควรเก็บใบอ่อน และควรเก็บสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ใบแก่

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความ
คิดเห็นและการปฏิบัติด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

N=105

การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	การนำเกษตรกรที่		ความเห็นต่อการใช้	
	เหมาะสม		เกษตรกร	
	ไปปฏิบัติ		ที่เหมาะสม	
	ร้อยละ	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ทำความสะอาดภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย	100.0	มากที่สุด	3.96	เห็นด้วยมาก
2. คัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียง และบรรจุลง ภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย	100.0	มากที่สุด	4.05	เห็นด้วยมาก
3. มีการขนย้ายผลผลิตอย่างเหมาะสม	100.0	มากที่สุด	4.07	เห็นด้วยมาก
4. มีการตัดแต่งกิ่ง หากมีกิ่งก้านมากเกินไป	98.1	มากที่สุด	4.04	เห็นด้วยมาก
5. มีการกำจัดวัชพืช หากมีวัชพืชขึ้นมากเกินไป	95.2	มากที่สุด	3.95	เห็นด้วยมาก
6. ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม	91.4	มากที่สุด	3.93	เห็นด้วยมาก
7. การมีการใช้สารเคมี ควรเก็บผักเหียงในระยะ ปลอดภัย	91.4	มากที่สุด	3.93	เห็นด้วยมาก

ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

จากตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของ
เกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 7 ประเด็นย่อย พบว่า

1. เกษตรกรจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 100) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยมาก ใน
3 ประเด็น ได้แก่ มีการขนย้ายผลผลิตอย่างสม่ำเสมอ คัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียง และบรรจุลง
ภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย

2. เกษตรกรจำนวนมากที่สุด (มากกว่าหรือเท่ากับ 90) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็น
ด้วยมาก ใน 4 ประเด็น ได้แก่ มีการตัดแต่งกิ่งหากมีกิ่งก้านมากเกินไป มีการกำจัดวัชพืชหากมี
วัชพืชมากเกินไป ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม และหากมีการใช้สารเคมีควรเก็บ
ผักเหียงในระยะปลอดภัย

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการบันทึกข้อมูล

N=105

การบันทึกข้อมูล	การนำเกษตรกรที่เหมาะสม ไปปฏิบัติ		ความเห็นต่อการใช้เกษตรกร ที่เหมาะสม	
	ร้อยละ	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. การบันทึกการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร	61.9	น้อย	4.79	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. การบันทึกการสำรวจศัตรูพืช	60.0	น้อย	4.36	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. การบันทึกการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	60.0	น้อย	3.94	เห็นด้วยมาก
4. การบันทึกการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิต คุณภาพ	81.9	มาก	3.79	เห็นด้วยมาก

ด้านการบันทึกข้อมูล

จากตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเชิงความคิดเห็นและการปฏิบัติด้านการบันทึกข้อมูล 4 ประเด็นย่อย พบว่า

1. เกษตรกรจำนวนมาก (ระหว่างร้อยละ 80-89) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยระดับเห็นด้วยมาก ในประเด็นการบันทึกการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ
2. เกษตรกรจำนวนน้อย (ระหว่างร้อยละ 60-69) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยอย่างยิ่ง ใน 2 ประเด็น ได้แก่ การบันทึกการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร และการบันทึกการสำรวจศัตรูพืช
3. เกษตรกรจำนวนน้อย (ระหว่างร้อยละ 60-69) นำไปปฏิบัติ และเกษตรกรเห็นด้วยมาก ในประเด็นการบันทึกการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

เกณฑ์การประเมินค่าขนาดเกษตรกรนำหลักการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมไปปฏิบัติ

ช่วงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ มากกว่าหรือเท่ากับ 90 = มากที่สุด

80 – 89 = มาก

70 – 79 = ปานกลาง

60 – 69 = น้อย

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 59 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของ เกษตรกร

ตารางที่ 4.19 ปัญหาในการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

N=105

ประเด็น	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. การคัดเลือกพื้นที่ปลูกผักเหียงให้เหมาะสม						3.02 (0.427)	ปานกลาง	
พื้นที่ปลูกผักเหียงกลุ่ม ๆ ค่อนข้าง	0	6	92	7	0	3.01	ปานกลาง	4
ไม่เหมาะสมต่อการผลิต	(0.0)	(5.7)	(87.6)	(6.7)	(0.0)	(0.353)		
ปริมาณแหล่งน้ำไม่เพียงพอใช้ตลอดทั้งปี	0	9	89	7	0	2.98	ปานกลาง	6
	(0.0)	(8.6)	(84.8)	(6.7)	(0.0)	(0.392)		
การคมนาคมไม่สะดวก	-	9	91	5	0	2.96	ปานกลาง	7
	(0.0)	(8.6)	(86.7)	(4.8)	(0.0)	(0.365)		
ดิน ไม่อุดมสมบูรณ์ ดินแน่น และขาดอินทรีย์วัตถุ	0	6	89	10	0	3.04	ปานกลาง	3
	(0.0)	(5.7)	(84.8)	(9.5)	(0.0)	(0.390)		
มีน้ำท่วมขัง ระบายน้ำไม่ดี	0	10	86	9	0	2.99	ปานกลาง	5
	(0.0)	(9.5)	(81.9)	(8.6)	(0.0)	(0.427)		
สภาพดินขาดการบำรุง เช่น ดินเป็นกรดจัด	0	8	82	15	0	3.07	ปานกลาง	2
	(0.0)	(7.6)	(78.1)	(14.3)	(0.0)	(0.465)		
ต้นทุนการสร้างแหล่งน้ำมีราคาแพง	0	10	75	17	3	3.12	ปานกลาง	1
	(0.0)	(9.5)	(71.4)	(16.2)	(2.9)	(0.600)		

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

N=105

ประเด็น	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
2. การคัดเลือกพันธุ์ผู้ก่เหลียง						2.68 (0.703)	ปานกลาง	
พันธุ์ผู้ก่เหลียงที่ปลูกไม่ตรงกับความต้องการของตลาด	4 (3.8)	50 (47.6)	39 (37.1)	12 (11.4)	0 (0.0)	2.56 (0.746)	น้อย	2
พันธุ์ผู้ก่เหลียงที่ปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพดิน และอากาศ	3 (2.9)	52 (49.5)	38 (36.2)	12 (11.4)	0 (0.0)	2.56 (0.733)	น้อย	2
พันธุ์ผู้ก่เหลียงที่ปลูกไม่มีความต้านทานต่อโรคแมลง	4 (3.8)	13 (12.4)	75 (71.4)	13 (12.4)	0 (0.0)	2.92 (0.631)	ปานกลาง	1
3. การจัดการดินและปุ๋ย						3.98 (0.747)	มาก	
ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง	1 (1.0)	4 (3.8)	11 (10.5)	54 (51.4)	35 (33.3)	4.12 (0.817)	มาก	1
การใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีไม่เพียงพอ	0 (0.0)	5 (4.8)	14 (13.3)	61 (58.1)	25 (23.8)	4.01 (0.753)	มาก	2
วัชพืชในแปลงผู้ก่เหลียงมีมาก	1 (1.0)	3 (2.9)	21 (20.0)	71 (67.6)	9 (8.6)	3.80 (0.671)	มาก	3

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

N=105

ประเด็น	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4. การเก็บเกี่ยว						3.67	มาก	
						(0.795)		
การเก็บเกี่ยวมักเก็บใบแก่ และ เก็บไม่สม่ำเสมอ	0 (0.0)	5 (4.8)	49 (46.7)	46 (43.8)	5 (4.8)	3.49 (0.667)	มาก	3
เมื่อเก็บแล้วไม่นำไปไว้ในที่ร่ม และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก	2 (1.9)	47 (44.8)	10 (9.5)	42 (40.0)	4 (3.8)	2.99 (1.042)	ปานกลาง	4
ฝนตกชุก ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ	2 (1.9)	2 (1.9)	5 (4.8)	58 (55.2)	38 (36.2)	4.22 (0.784)	มากที่สุด	1
ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยว ผลผลิตฝักเหียง	2 (1.9)	2 (1.9)	8 (7.6)	78 (74.3)	15 (14.3)	3.97 (0.686)	มาก	2
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ผลผลิตฝักเหียง						2.67	ปานกลาง	
						(0.712)		
ขาดการทำความสะอาด ฝักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว	0 (0.0)	48 (45.7)	46 (43.8)	11 (10.5)	0 (0.0)	2.65 (0.665)	ปานกลาง	2
ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวฝัก เหียงที่ถูกต้อง	0 (0.0)	49 (46.7)	47 (44.8)	9 (8.6)	0 (0.0)	2.62 (0.641)	ปานกลาง	3
ขาดอุปกรณ์บรรจุผลผลิต	0 (0.0)	51 (48.6)	30 (28.6)	23 (21.9)	1 (1.0)	2.75 (0.830)	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

N=105

ประเด็น	ระดับความรุนแรงของปัญหา					เฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
6. การบันทึกข้อมูลการผลิตผักเหียง						3.08 (1.048)	ปานกลาง	
เขียนหนังสือไม่เป็น/ไม่คล่อง	45 (42.9)	0 (0.0)	9 (8.6)	46 (43.8)	5 (4.8)	2.68 (1.503)	ปานกลาง	3
การบันทึกข้อมูลไม่ทำอย่าง สม่ำเสมอ	0 (0.0)	0 (0.0)	53 (50.5)	42 (40.0)	10 (9.5)	3.59 (0.661)	มาก	1
ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การบันทึกข้อมูล	0 (0.0)	47 (44.8)	20 (19.0)	33 (31.4)	5 (4.8)	2.96 (0.980)	ปานกลาง	2

เกณฑ์การประเมินค่า ช่วงคะแนนเฉลี่ย

4.21 – 5.00 = มีปัญหามากที่สุด

3.41 – 4.20 = มีปัญหามาก

2.61 – 3.40 = มีปัญหาปานกลาง

1.81 – 2.60 = มีปัญหาน้อย

1.00 – 1.80 = มีปัญหาน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.19 ปัญหาการใช้เกษตรกรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรเมื่อแยกตามประเด็นปัญหาเป็น 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ การคัดเลือกพื้นที่ปลูกผักเหียงให้เหมาะสม การคัดเลือกพันธุ์ผักเหียง การจัดการดินและปุ๋ย การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักเหียง และการบันทึกข้อมูลการผลิตผักเหียง ปรากฏปัญหา ดังนี้

ด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกผักเหียงที่เหมาะสม เกษตรกรมีปัญหาระดับปานกลางในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย 3.02) และใน 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ ต้นทุนการสร้างแหล่งน้ำมีราคาแพง (ค่าเฉลี่ย 3.12) รองลงมาสภาพดินขาดการบำรุง เช่น ดินเป็นกรดจัด (ค่าเฉลี่ย 3.07) ดินไม่อุดมสมบูรณ์ดินแน่น และขาดอินทรีย์วัตถุ (ค่าเฉลี่ย 3.04) พื้นที่ปลูกผักเหียงลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่เหมาะสมต่อการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.01) มีน้ำท่วมขัง ระบายน้ำไม่ดี (ค่าเฉลี่ย 2.99) ปริมาณแหล่งน้ำไม่เพียงพอใช้ตลอดทั้งปี (ค่าเฉลี่ย 2.98) และการคมนาคมไม่สะดวก (ค่าเฉลี่ย 2.96)

ด้านการคัดเลือกพันธุ์ผักเหียง เกษตรกรมีปัญหาระดับปานกลางในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย 2.68) และในประเด็นย่อย คือ พันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่มีความต้านทานต่อ โรคแมลง (ค่าเฉลี่ย 2.92) รองลงมาปัญหาในระดับน้อย ใน 3 ประเด็น ได้แก่ พันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่ตรงกับความต้องการของตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.56) รองลงมาพันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่ตรงกับความต้องการของตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.56) และพันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพดิน และอากาศ (ค่าเฉลี่ย 2.56 เท่ากัน)

ด้านการจัดการดินและปุ๋ย เกษตรกรมีปัญหาระดับมากในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย 3.98) และในประเด็นย่อย คือ ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง (ค่าเฉลี่ย 4.12) รองลงมา การใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 4.01) และวัชพืชในแปลงผักเหียงมีมาก ขาดแรงงานในการกำจัด (ค่าเฉลี่ย 3.80)

ด้านการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีปัญหาระดับมากในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย 3.67) โดยประเด็นปัญหาในระดับ มากที่สุด คือ ฝนตกชุก ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.22) รองลงมา ระดับมาก คือ ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักเหียง (ค่าเฉลี่ย 3.97) การเก็บเกี่ยวมักเก็บใบแก่และเก็บไม่สม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.49) และระดับปานกลาง คือ เมื่อเก็บแล้วไม่นำไปไว้ในที่ร่ม และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก (ค่าเฉลี่ย 2.99)

ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีปัญหาระดับปานกลางในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย 2.67) โดยประเด็นปัญหาในระดับ ปานกลาง คือ ขาดอุปกรณ์บรรจุผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.75) รองลงมา ขาดการทำความสะอาดผักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.65) และขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวผักเหียงที่ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 2.62)

ด้านการบันทึกข้อมูลการผลิตผักเหียง เกษตรกรมีปัญหาระดับปานกลางในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย 3.08) โดยประเด็นปัญหาในระดับมาก คือ การบันทึกข้อมูลไม่ทำอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.59) ระดับปานกลาง คือ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 2.96) รองลงมา การเขียนหนังสือไม่เป็น/ไม่คล่อง (ค่าเฉลี่ย 2.68)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ จำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัยมีดังนี้

- 1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
- 1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิต และการตลาดผักเหียงของเกษตรกร
- 1.1.3 เพื่อศึกษาการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร
- 1.1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกผักเหียงในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่ปฏิบัติตามหลักการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ที่ได้จดทะเบียนตามโครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร GAP พืช ปี 2555 โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด จำนวน 105 ราย และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีทั้งคำถามปลายปิด และปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 สภาพการผลิต และการตลาดของเกษตรกร
- ตอนที่ 3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

แบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เก็บ

รวบรวมได้ทั้งหมด 105 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.0 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.3.1 สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพทางสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 60.79 ปี เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีสถานภาพสมรส และเกือบครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.04 คน เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่มีสถานภาพการเป็นผู้นำ แต่มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ สองในสามตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มีประสบการณ์ในการผลิตผักเหียง เฉลี่ย 17.97 ปี เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ในภาพรวมระดับปานกลาง และได้รับระดับมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โทรทัศน์ และการประชุม ตามลำดับ

2) สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรสองในสามมีอาชีพหลักทำสวนปาล์ม น้ำมัน และเกือบทั้งหมดมีอาชีพรองปลูกผักเหียง มีขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่มีเอกสารสิทธิ์เฉลี่ย 11.30 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.07 ไร่ มีขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียงเฉลี่ย 1.40 ไร่ พื้นที่ผลิตผักเหียง GAP เฉลี่ย 1.21 ไร่ มีแรงงานในครัวเรือนและแรงงานจ้างในการผลิตผักเหียงเฉลี่ย 2.21 และ 1.80 คน ตามลำดับ รายได้จากภาคการเกษตรและผักเหียงเฉลี่ย 143,628.57 และ 9,237.40 บาท ตามลำดับ รายจ่ายภาคการเกษตรและผักเหียงเฉลี่ย 24,364.10 และ 1,294.50 บาท ตามลำดับ และเกษตรกรสามในสี่ใช้ทุนของตนเองในการผลิตผักเหียง

1.3.2 สภาพการผลิตและการตลาดผักเหียงของเกษตรกร

1) สภาพการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

เกษตรกรทั้งหมด ปลูกผักเหียงพันธุ์ยอดนิมชนิดใบกว้าง/ใบใหญ่ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ดินอ่อนที่เอกรากมาเป็นต้นพันธุ์ มีพื้นที่ปลูกผักเหียงเป็นที่ราบและเป็นดินร่วน กำจัดวัชพืชก่อนปลูกผักเหียง ระยะปลูก 3x3 เมตร เกษตรกรทั้งหมดไม่มีการให้ปุ๋ยและน้ำ รวมทั้งไม่มีการตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยว และส่วนใหญ่มีการใช้แรงงานคนในการป้องกันกำจัดโรคพืชและวัชพืช และใช้วิธีการ เช่น กาบดัก ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ เฉลี่ย 57.76 กิโลกรัม ต่อไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเกี่ยวโดยใช้มือเด็ดชดข้อ เพื่อจำหน่ายทุก 7 วัน

2) สภาพการตลาดผักเหียงของเกษตรกร

ลักษณะการจำหน่ายมีทั้งจำหน่ายให้พ่อค้าที่มารับซื้อที่สวน และนำไปจำหน่ายด้วยตนเองทั้งขายปลีกและขายส่ง พ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิต เกือบทั้งหมดเป็นพ่อค้าภายในท้องถิ่น เกษตรกรทั้งหมดนำผลผลิตไปจำหน่ายในท้องถิ่น และจำหน่ายต่างจังหวัดเพียงส่วนน้อย โดยทราบราคาขายส่ง/ปลีกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แต่ผู้กำหนดราคาซื้อขายเป็นพ่อค้าคนกลาง

1.3.3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

1) **ความคิดเห็นต่อการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร**

ด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยมาก ในภาพรวม โดยมีความคิดเห็นไม่แน่ใจในแหล่งปลูก โดยเฉพาะในเรื่องการไม่เป็นแหล่งน้ำท่วมขัง นอกจากนี้เกษตรกรเห็นด้วยในลักษณะดิน และแหล่งน้ำ

ด้านการคัดเลือกพันธุ์ พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยในภาพรวม และในการเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ และการเพิ่มจำนวนต้นลดการแก่งแย่งของวัชพืช

ด้านการจัดการดินและปุ๋ย พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นไม่แน่ใจในภาพรวม โดยเฉพาะในเรื่องการตากดินเพื่อกำจัดวัชพืช โรค และแมลง การปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ การปรับสภาพความเป็นกรด-ด่างของดินโดยใช้ปูน และ การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยอย่างยิ่งในภาพรวม โดยเฉพาะในเรื่องการตัดให้ชิดข้อ และการเก็บในที่ร่ม อย่าให้ถูกแสงแดดและลมโกรก

ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยในภาพรวม โดยเฉพาะในเรื่อง การทำความสะอาดภาชนะที่ส่งไปจำหน่าย การคัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียง และบรรจุภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย การขนย้ายผลผลิตอย่างเหมาะสม การตัดแต่งกิ่งหากมีกิ่งก้านมากเกินไป การกำจัดวัชพืช หากมีวัชพืชขึ้นมากเกินไป ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม และหากมีการใช้สารเคมี ควรเก็บผักเหียงในระยะปลอดภัย

ด้านการบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยอย่างยิ่งในภาพรวม โดยเฉพาะในเรื่อง การบันทึกการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ และเห็นด้วยมากในเรื่อง การบันทึกการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การบันทึกการสำรวจศัตรูพืช การบันทึกการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

2) การนำเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติของเกษตรกร

ด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเกือบทั้งหมด ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีการปฏิบัติตามหลักการ โดยเกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติใน 3 ประเด็น ได้แก่ แหล่งปลูกใกล้แหล่งน้ำใสสะอาด ลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์ และลักษณะดินระบายน้ำ และอากาศดี เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 60-80 ปฏิบัติใน 2 ประเด็น ได้แก่ แหล่งปลูกไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง และลักษณะดินมีค่า pH ประมาณ 6.0-6.5

ด้านการคัดเลือกพันธุ์ พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเกือบทั้งหมด ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีการปฏิบัติตามหลักการ โดยเกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติใน 2 ประเด็น ได้แก่ เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ และเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ ส่วนเกษตรกรมากที่สุดเกือบทั้งหมดร้อยละ 90 ขึ้นไป ปฏิบัติในประเด็นเพิ่มจำนวนต้น ลดการแก่งแย่งของวัชพืช

ด้านการจัดการดินและปุ๋ย พบว่า เกษตรกรมากร้อยละ 60-80 มีการปฏิบัติตามหลักการ โดยเกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติใน 4 ประเด็น ได้แก่ การปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ การตากดิน 7-10 วัน หลังการไถพรวน เพื่อกำจัดวัชพืชและโรคแมลง การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ และการปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดินโดยการใช้ปูนต่าง ๆ

ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมากที่สุดทั้งหมดทุกราย มีการปฏิบัติตามหลักการ โดยเกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติใน 3 ประเด็น ได้แก่ การเก็บเกี่ยวควรเก็บใบอ่อน และควรเก็บสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ใบแก่ การเก็บควรตัดให้ชิดข้อ เมื่อเก็บแล้วควรเก็บไว้ในที่ร่มอย่าให้ถูกแสงแดดและลมโกรก

ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมากที่สุดเกือบทั้งหมด ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีการปฏิบัติตามหลักการ โดยเกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติใน 7 ประเด็น ได้แก่ การทำความสะอาดภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย การคัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียง และบรรจุลงภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย มีการขนย้ายผลผลิตอย่างเหมาะสม มีการตัดแต่งกิ่ง หากมีกิ่งก้านมากเกินไป มีการกำจัดวัชพืช หากมีวัชพืชขึ้นมากเกินไป การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม และหากมีการใช้สารเคมี ควรเก็บผักเหียงในระยะปลอดภัย

ด้านการบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรมากร้อยละ 60-80 มีการปฏิบัติตามหลักการ โดยเกษตรกรทั้งหมดปฏิบัติใน 4 ประเด็น ได้แก่ การบันทึกการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ การบันทึกการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การบันทึกการสำรวจศัตรูพืช และบันทึกการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง

ของเกษตรกร

1) ด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกผักเหียงที่เหมาะสม พบว่า เกษตรกรมีปัญหา ระดับปานกลาง ประเด็นปัญหาที่พบเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ พื้นที่ปลูกผักเหียงลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่เหมาะสมต่อการผลิต ต้นทุนการสร้างแหล่งน้ำมีราคาแพง สภาพดินขาดการบำรุงเป็นกรดจัด ดินไม่อุดมสมบูรณ์ แน่น และขาดอินทรีย์วัตถุ มีน้ำท่วมขังและระบายน้ำไม่ดี ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ใช้ตลอดปี และการคมนาคมไม่สะดวก

2) ด้านการคัดเลือกพันธุ์ผักเหียง พบว่า เกษตรกรมีปัญหา ระดับปานกลาง โดยประเด็นปัญหาที่พบเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ พันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่มีความต้านทานต่อโรคแมลง พันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่เหมาะกับสภาพดินอากาศ และพันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่ตรงกับความต้องการของตลาด

3) ด้านการจัดการดินปุ๋ย พบว่า เกษตรกรมีปัญหา ระดับมาก โดยประเด็นปัญหาที่พบเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง การใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีไม่เพียงพอ และวัชพืชในแปลงผักเหียงมีมากขาดแรงงานในการกำจัด

4) ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีปัญหา ระดับมาก โดยประเด็นปัญหาที่พบเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ฝนตกชุกผลผลิตไม่สม่ำเสมอ ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยว ผลผลิตผักเหียง การเก็บเกี่ยวมักเก็บใบแก่และเก็บไม่สม่ำเสมอ และเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วไม่นำไปไว้ในร่มและอากาศถ่ายเทไม่สะดวก

5) ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีปัญหา ระดับปานกลาง โดยประเด็นปัญหาที่พบเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ขาดอุปกรณ์บรรจุผลผลิต ขาดการทำ ความสะอาดผักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว และขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวผักเหียงที่ถูกต้อง

6) ด้านการบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรมีปัญหา ระดับปานกลาง โดยประเด็นปัญหาที่พบเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การบันทึกข้อมูลไม่ทำอย่างสม่ำเสมอ ขาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล และเขียนหนังสือไม่เป็น/ไม่คล่อง

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัย สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการผลิตและการตลาด การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรตำบลราชครู อำเภอมือง จังหวัดระนอง นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผัก เหลียง

2.1.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 60.79 ปี ซึ่งจัดว่าเป็นวัยผู้สูงอายุ ไม่เหมาะสมต่อการใช้แรงงานเกษตร และมีศักยภาพน้อยในการพัฒนาการผลิตผักเหลียงให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นได้หรือในรูปธุรกิจ จึงจำเป็นต้องมีการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ๆ เพื่อสานต่อการทำอาชีพปลูกผักเหลียง

สถานภาพการสมรส ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมด มีสถานภาพสมรส ซึ่งมีผลทำให้มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.04 คน และมีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2.21 คน แต่ยังไม่เพียงพอในการผลิตผักเหลียง จะเห็นได้จากการจ้างแรงงานเฉลี่ยถึง 1.80 คน จึงจำเป็นต้องสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่อีกด้วยเพื่อให้มีแรงงานพอเพียง

สภาพการเป็นผู้นำ พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่มีสถานภาพการเป็นผู้นำ จึงทำให้เกษตรกรมีเวลาในการประกอบอาชีพอย่างเต็มที่

การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เกษตรกรรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์การประกอบอาชีพร่วมกัน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการรวมตัวกันเองและดำเนินงานในรูปแบบกลุ่มธรรมชาติ จึงน่าจะง่ายต่อการส่งเสริมการผลิตผักเหลียงแก่เกษตรกรต่อไป

ภูมิถิ่นกำเนิด พบว่า เกษตรกรสองในสามตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ส่วนเกษตรกรที่ย้ายมาอาศัยทำกินอยู่ในพื้นที่นานเฉลี่ย 19.00 ปี เนื่องจากเกษตรกรอาศัยอยู่ในพื้นที่มานาน จึงทำให้เข้าใจสภาพการผลิต และการตลาดผักเหลียงเป็นอย่างดี จึงง่ายต่อการส่งเสริมการผลิตและการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร

ประสบการณ์ในการผลิตผักเหลียง พบว่า เกษตรกรเกินครึ่งหนึ่ง มีประสบการณ์ในการผลิตผักเหลียงเฉลี่ย 17.97 ปี เนื่องจากเกษตรกรต้องการลดต้นทุนในการผลิต และประกอบกับเป็นอาชีพที่ทำมานาน และตัวเกษตรกรเองมีความชำนาญอยู่แล้ว พิจารณาจากประสบการณ์เฉลี่ย 17.97 ปี แต่อาจมีการจ้างแรงงานในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น ก็เป็นโอกาสดีที่จะได้พัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการผลิตผักเหลียงของเกษตรกร โดยรวมให้มีความปลอดภัยจากสารพิษ ให้สามารถสนองตอบนโยบายการผลิตอาหารปลอดภัยของรัฐบาล และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระนอง ในประเด็นยุทธศาสตร์การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้

การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตผักเหลียงจากแหล่งต่าง ๆ โดยผ่านช่องทางสื่อสารด้านสื่อบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ในภาพรวมระดับปานกลาง และระดับมากที่สุดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รองลงมาในระดับปานกลางจากเกษตรกรผู้นำ ด้านสื่อมวลชนระดับน้อยในภาพรวมและสื่อประเภทตำราและเอกสาร หอกระจายข่าว และโทรทัศน์ ส่วนสื่อมวลชนที่ได้รับทราบน้อยที่สุด ได้แก่ สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ด้านสื่อกิจกรรม ในภาพรวมระดับปานกลาง และระดับมากที่สุดจากการประชุมและการอบรม ทั้งนี้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดไว้ ให้มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ ทั้งจากสำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัดคอยให้การสนับสนุน เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการและการดำเนินงานให้ความรู้ทุก ๆ ด้านแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยการจัดประชุมและการอบรมเป็นหลัก สำหรับสื่อจะเป็นการให้ทราบข่าวสารโดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงทางการผลิตและการตลาดผักเหลียง

2.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรสองในสามประกอบอาชีพหลักทำสวนปาล์ม น้ำมัน รองลงมา ประกอบอาชีพทำสวนไม้ผล เช่น มังคุด ทุเรียน เงาะ ลองกอง และเกษตรกรเกือบทั้งหมด ประกอบอาชีพรอง คือ ปลูกผักเหลียง เพื่อให้มีรายได้เสริมจากการทำสวนปาล์ม น้ำมัน และไม้ผล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วีรเกียรติ เสถียรานนท์ (2541: 20) กล่าวว่า เจ้าของสวนยางหรือเจ้าของสวน ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ที่มีสภาพสวนเป็นร่มเงา สามารถนำต้นผักเหลียงไปปลูกระหว่างแถวยางหรือระหว่างแถวสวนไม้ผลได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมเกื้อกูลต่อการเจริญเติบโตของผักเหลียง เพราะเป็นพืชที่ปลูกง่าย ไม่มีแมลงศัตรูรบกวน ยอดอ่อนที่นำมาบริโภคจึงไร้จากสารพิษ มีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายในปริมาณสูง ส่วนที่เหลือจากการบริโภคยังนำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ดังจะเห็นได้จากเกษตรกรสองในสามมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ย 11.30 ไร่ และใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อการผลิตผักเหลียงไม่มากนักเฉลี่ย 2.07 ไร่ เท่านั้น จากการสัมภาษณ์เกษตรกรต่างยืนยันว่า การปลูกผักเหลียงของเกษตรกรเป็นเพียงอาชีพรอง เพื่อให้มีรายได้เสริมจากการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ปาล์ม น้ำมัน ไม้ผล และยางพารา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องตามรายงานการผลิตพืชในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ตามแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลราชกรูด (2555: 7) และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรทำให้ทราบว่า สภาพภูมิอากาศในเขตตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง บางช่วง เช่น ฤดูฝนที่มีฝนตกชุกต่อเนื่องส่งผลให้สภาพการผลิตผักเหลียงของเกษตรกรไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งปรากฏสอดคล้องตามผลการวิจัยในประเด็นดังกล่าวด้วยเช่นกัน และข้อมูลการวิจัยระบุว่า เกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือนสำหรับการผลิตผักเหลียงเฉลี่ยเพียง 2.21 ราย และแรงงานรับจ้างเฉลี่ย 1.80

ราย เท่านั้น สอดคล้องกับรายงานแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลราชกรูด (2555: 10) ระบุว่า ในพื้นที่ตำบลราชกรูดมีจำนวนแรงงานเพื่อการเกษตรน้อย อาศัยแรงงานในครัวเรือนเป็นสำคัญ เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่มากก็จ้างแรงงานต่างชาติชาวพม่าเพื่อทำสวนยาง สวนปาล์ม น้ำมัน และทำการเกษตรอื่น ๆ และเนื่องจากการผลิตผักเหียงเป็นอาชีพรอง เงินทุนที่เกษตรกรใช้เพื่อการผลิตผักเหียงก็ใช้ไม่มากนัก เฉลี่ย 1,294.50 บาท เมื่อเทียบรายจ่ายจากการประกอบอาชีพการเกษตรอื่น ซึ่งมีรายจ่ายเฉลี่ย 19,708.38 บาท เงินทุนที่เกษตรกรใช้เพื่อการผลิตผักเหียงก็ใช้ไม่มากนัก ปัจจัยบางอย่างที่ใช้ในการผลิตผักเหียง เช่น ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก เกษตรกรมักจะใช้ปัจจัยการผลิตดังกล่าวร่วมกับพืชกิจกรรมหลัก ซึ่งสอดคล้องตามผลการวิจัยที่ระบุว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดสามารถใช้ทุนของตนเองเพื่อการผลิตผักเหียง และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรจึงทราบอีกว่าหากเกษตรกรเกิดการขาดข้องเรื่องเงินทุนเกษตรกรสามารถใช้บริการทุนกู้ยืมจากกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มออมทรัพย์ได้

2.1.3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรตำบลราชกรูด

อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ผลการวิจัยสรุปว่า เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นต่อการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในภาพรวมอยู่ระดับเห็นด้วยมาก และเกษตรกรจำนวนมากที่สุดนำไปปฏิบัติ หมายความว่า เกษตรกรผู้ปลูกผักเหียงในตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง จำนวนมากที่สุดที่นำการผลิตผักเหียงมีความเห็นด้วยมากต่อเทคโนโลยีเกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง

จากผลการวิจัยและการสังเกตข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถสรุปได้ว่า การคัดเลือกพื้นที่ปลูกให้เหมาะสมในเชิงความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก พิจารณาจากด้านแหล่งปลูก ลักษณะดิน และแหล่งน้ำ สอดคล้องกับเกษตรกรนำไปปฏิบัติ โดยรวมของตำบลราชกรูดยังมีความเหมาะสมพอสมควร เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีโอกาสที่จะเลือกพื้นที่เพื่อการปลูกผักเหียงที่เหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งแหล่งปลูกซึ่งเป็นที่ราบ ที่ไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง ระบายน้ำดี ใกล้เคียงน้ำสะอาด และมีการคมนาคมที่สะดวก ในส่วนของลักษณะดินที่ผลการวิจัยระบุว่า มีความอุดมสมบูรณ์สูง ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพการระบายน้ำ และถ่ายเทอากาศดี ค่าความเป็นกรด-ด่าง (ค่า pH) ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับด้านเทคโนโลยีการผลิต (การใช้ปุ๋ยและสารเคมี) แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลราชกรูด (2555: 12) ระบุถึงลักษณะสภาพดินของตำบลราชกรูด ซึ่งมีค่าความอุดมสมบูรณ์ต่ำ-ปานกลาง สาเหตุจากดินถูกชะล้างจากน้ำและสภาพดินที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว สภาพดินจึงขาดอินทรีย์วัตถุที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชทุกชนิด จึงต้องมีการใส่ปุ๋ยเพื่อการเจริญเติบโตและสร้างผลผลิตให้เพิ่มขึ้น

ด้านการคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์ผักเหียงที่เกษตรกรนิยมปลูก ผลการวิจัยระบุว่า เกษตรกรทั้งหมดนิยมปลูกผักเหียงพันธุ์ยอดนิ่ม ชนิดใบกว้าง/ใบใหญ่ ท่อนพันธุ์ที่ได้มาจาก

ดินอ่อนที่งอกจากราก ซึ่งพันธุ์ที่ได้มีคุณภาพตรงตามที่ตลาดต้องการ และเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของตำบลราชกรูด สอดคล้องกับรายงานของ บำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ (2542: 10) อธิบายว่า การใช้ดินอ่อนที่งอกจากราก เพราะต้นผักเหลียงเป็นพืชที่ระบบรากเจริญเติบโตตามแนวพื้นดิน สามารถเจริญเป็นต้นใหม่ได้ง่าย และปริมาณมาก ส่วนต้นผักเหลียงที่เจริญเติบโตเต็มที่เกษตรกรนิยมนำดินอ่อนมาใช้ในการปลูกขยายพันธุ์ การขุดดินอ่อนจากรากไปปลูกจะมีโอกาสรอดตาย ร้อยละ 50-80 และเนื่องจากพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกได้ผลผลิตมาก ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ดูแลรักษาง่าย รสชาติอร่อย และเป็นพันธุ์ที่ปลูกมาดั้งเดิม และมีการเพิ่มจำนวนต้นผักเหลียงในการเพาะปลูกเพื่อลดพื้นที่ที่วัชพืชจะแย่งขึ้นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก จากความเข้าใจและการปฏิบัติของเกษตรกรดังกล่าว ก็สามารถแนะนำให้เกษตรกรใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อต้นพันธุ์ผักเหลียง เพื่อให้ได้พันธุ์ผักเหลียงที่เหมาะสม และมีคุณภาพตรงตามที่ตลาดต้องการ

ด้านการจัดการดินและปุ๋ยสำหรับการปลูกผักเหลียง ผลการวิจัยระบุว่าเกษตรกรสองในสาม มีการจัดการดินและปุ๋ย ไม่ว่าจะเป็นการตากดิน 7-10 วัน หลังการไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืชและ โรคแมลง การปรับสภาพดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ในเชิงความคิดเห็น อยู่ในระดับไม่แน่ใจ เนื่องจากผักเหลียงเป็นพืชที่ปลูกง่าย มีความต้านทานต่อสภาพภูมิอากาศ ทนทานต่อโรค แมลง และจากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรไม่นิยมให้น้ำ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศของจังหวัดระนอง คือ มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี จึงไม่จำเป็นต้องมีการให้น้ำผักเหลียง ส่วนในเรื่องการใส่ปุ๋ยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดไม่มีการใส่ปุ๋ยแก่ผักเหลียง เพราะผักเหลียงที่ปลูกนั้นปลูกเพื่อเป็นพืชแซมกับพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล ยางพารา เป็นต้น ซึ่งผักเหลียงที่ปลูกได้รับปุ๋ยและสารอาหารจากพืชเศรษฐกิจหลักอยู่แล้ว จึงทำให้เกษตรกรไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยให้แก่ผักเหลียงอีก

ด้านการเก็บเกี่ยว ผลการวิจัยในระดับความคิดเห็นของเกษตรกร อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สัมพันธ์กับการปฏิบัติการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม ซึ่งอยู่ในระดับปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสม จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการเก็บเกี่ยวผักเหลียง โดยการเก็บชิดข้อซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่ถูกต้อง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเก็บชิดข้อ สอดคล้องกับรายงาน บำเพ็ญ เขียวหวาน และคณะ (2552: 13) อธิบายว่า การเก็บเกี่ยวผักเหลียงควรเก็บใบอ่อน และการเก็บเกี่ยวควรเก็บสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ใบแก่ เพราะจะทำให้ยอดอ่อนไม่แตกหรือแตกช้า ควรเด็ดให้ชิดข้อ ไม่ควรตัดหรือเด็ดกลางข้อ เพราะการแตกใบอ่อนรุ่นใหม่จะช้าเช่นเดียวกัน จึงเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปส่งเสริม และถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต ตลอดจนการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องวิธีให้แก่เกษตรกรต่อไป

ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ผลการวิจัยระบุว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การทำความสะอาดภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย การคัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียง และบรรจุลงภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย การขนย้าย ผลผลิตอย่างสม่ำเสมอ การตัดแต่งกิ่ง การกำจัดวัชพืช การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและเหมาะสม และการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอย่างเหมาะสม แต่จากการสัมภาษณ์ พบว่าด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรทยอยเก็บเกี่ยว และสามารถจำหน่ายได้หมดในแต่ละวัน โดยเกษตรกรสามารถจัดการเก็บในสภาพอุณหภูมิปกติได้ โดยผลผลิตผักเหียงไม่มีการเสียหาย ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตได้อีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมควรแนะนำให้เกษตรกรปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกษตรดีที่เหมาะสม คือ เน้นการรักษาความสะอาดบริเวณที่จัดเก็บรักษาผลผลิตเพื่อรอการจำหน่าย ไม่ให้ปนเปื้อนสิ่งสกปรก หรือสารพิษ หรือเชื้อโรคต่าง ๆ ได้

สำหรับการจัดบันทึกข้อมูล เช่น การบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร การบันทึกการสำรวจศัตรูพืช การทำการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการบันทึกการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ ในเชิงความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะเกษตรกรเห็นความสำคัญของการจัดบันทึกข้อมูล ส่วนในการปฏิบัติ พบว่าเกษตรกรส่วนมาก ซึ่งมีเกษตรกรเพียงครั้งหนึ่งที่มีการปฏิบัติอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าเหตุผลที่เกษตรกรมีการปฏิบัติในการจัดบันทึกดังกล่าวไม่เป็นที่แพร่หลาย เป็นเพราะเกษตรกรมีเวลาน้อย เกษตรกรบางส่วนเขียนหนังสือไม่เป็น/ไม่คล่อง อีกทั้งการจัดบันทึกต้องทำอย่างสม่ำเสมอ และเกษตรกรไม่เข้าใจการบันทึกข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งการบันทึกข้อมูลเรื่องดังกล่าวมีความสำคัญมากในระบบการผลิตพืชให้มีความปลอดภัยจากสารพิษ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการรณรงค์ให้ความรู้และส่งเสริมให้มีการจัดบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และเกิดประโยชน์จากการบันทึกต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยในเรื่องดังกล่าว ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ควรจัดให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผักเหียง โดยเน้นประเด็นที่เกษตรกรน้อยรายมีการปฏิบัติ ให้เกษตรกรเห็นประโยชน์ การ

ปรับสภาพความเป็นกรดต่างของดิน โดยการใช้ปูนต่าง ๆ การบันทึกการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การสำรวจศัตรูพืช และการบันทึกการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ให้ถูกต้องครบถ้วน และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จนเกิดทักษะประสบการณ์ และมีการใช้หรือปฏิบัติตามหลักเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผักเห็ดอย่างจริงจังต่อไปในอนาคต ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดระนองได้ตรงประเด็นอีกด้วย

2) ควรมีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อบูรณาการแผนการดำเนินงานส่งเสริมการผลิตผักเห็ดให้ปลอดภัยจากสารพิษ โดยอาศัยแนวทางการปฏิบัติการเกษตรดีที่เหมาะสมเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอให้คำแนะนำการควบคุมศัตรูพืชที่ถูกต้องเหมาะสม สถานีพัฒนาที่ดินทำหน้าที่ในเรื่องการจัดการดินและปุ๋ย สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ให้คำแนะนำเรื่องการบันทึกบัญชีฟาร์มเบื้องต้น เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปฏิบัติตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผักเห็ด และขยายผลให้แพร่หลายต่อไป

3) ควรดำเนินการขยายผลในการถ่ายทอดความรู้ตามหลักเกษตรดีที่เหมาะสม และประสานงานเพื่อให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลต่าง ๆ ตลอดจนผู้นำท้องถิ่น ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการผลิตพืชให้ปลอดภัยตามหลักการใช้เกษตรดีที่เหมาะสม เพื่อให้มีส่วนร่วมในการรับรู้และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน และขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อขยายผลทางวิชาการไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลชัดเจนในอนาคต

4) ควรนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อกำหนดเป็นแผนการปฏิบัติงาน โครงการ หรือกิจกรรม ให้เหมาะสมกับเกษตรกรแต่ละพื้นที่และเพื่อพัฒนาการผลิตผักเห็ดซึ่งเป็นพืชที่ปลูกมากในพื้นที่ของจังหวัดระนองให้เป็นที่รู้จัก และส่งเสริมการผลิตให้ปลอดภัยจากสารพิษ และเป็นช่องทางในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรต่อไป

5) ควรมีการขยายผลทางวิชาการ โดยการถ่ายทอดความรู้ตามหลักเกษตรดีที่เหมาะสมโดยเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ด้านสื่อบุคคล ได้แก่ นักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตรทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ด้านสื่อมวลชน ได้แก่ ตำราหรือเอกสาร วิชาการต่าง ๆ และด้านสื่อกิจกรรม ได้แก่ การประชุมและการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทักษะให้แก่เกษตรกรในการประกอบอาชีพปลูกผักเห็ดต่อไป

3.1.2 เกษตรกร

1) ปลุกจิตสำนึกให้ชาวชน เกษตรกรในชุมชน เกษตรกรรุ่นใหม่ ในการพัฒนาการผลิตให้มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวเกษตรกรเอง ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ทั้ง 6 ประเด็น เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาคุณภาพผลผลิตผักเหียงให้มีความปลอดภัยจากสารพิษอย่างแท้จริง ทำให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจ และเกิดความยั่งยืนในการพัฒนาโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อม

2) เกษตรกรควรจำหน่ายผลผลิตผักเหียงด้วยตนเอง และใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ และบ่งบอกถึงคุณภาพการผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ ตามหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิตให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการปลูกพืชอื่น ๆ ในตำบลราชกรูด เพื่อจะได้มีการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร และเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ ให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามประเด็นปัญหาต่อไป

3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตผักเหียงระหว่างการผลิตพืชตามหลักเกษตรดีที่เหมาะสมกับการผลิตผักเหียงแบบเดิม ๆ ของเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา และเพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการผลิตผักเหียงให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3.2.3 ควรศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มการผลิตผักเหียง กับการตอบสนองต่อนโยบายการผลิตพืชอาหารปลอดภัยของรัฐ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระนอง ในประเด็นการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อไป

3.2.4 ควรวิจัยในการเพิ่มมูลค่าทางอาหาร สมุนไพร วิตามิน สินค้าเชื่อมโยงสิ่งแวดล้อม ปลูกผักเหียงเพิ่มรายได้ เพิ่มความยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร (2541) การผลิตทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
- _____ (2553) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการตรวจประเมินแหล่งผลิต GAP พืช โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2549) การผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน และกระบวนการส่งเสริม เอกสารวิชาการ กรุงเทพมหานคร
- _____ (2552) แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (จี เอ พี) ฉบับ เกษตรกร (ปรับปรุงใหม่) พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ (2554) ข้อมูลพื้นฐานการเกษตรจังหวัดระนอง ปี 2554 สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง จังหวัดระนอง
- จินตนาพร สันโดด (2551) “การจัดการการผลิตทุเรียนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรดีที่เหมาะสมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชาวีรัตน์ ราชคม (2549) “การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับกล้วยไม้ของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ในจังหวัดสมุทรสาคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เชิด ดีเกิด (2549) “การผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นิตยา ฮ่อไทยสงค์ (2551) “การยอมรับการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมังคุดของเกษตรกรตำบลสองพี่น้อง อำเภอบางแพะ จังหวัดจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- บำเพ็ญ เขียวหวาน, เกษตรฉัตร รัตนศรี และจินตนา วิสารทพงศ์ (2542) *เหมียง ผักพื้นบ้านปักษ์ใต้*
ศูนย์สารสนเทศเกษตรสัมพันธ์ภาคใต้ สำนักส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา
- ประจักษ์ ประสงค์กุล (2549) “การใช้เทคโนโลยีการผลิตหน่อไม้ฝรั่งอินทรีย์ของเกษตรกรจังหวัด
สระแก้ว” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
และสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประโชติ นิลรัตน์ (2547) “การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตผักของเกษตรกรในอำเภอ
ละอุ่น จังหวัดระนอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประสงค์ บุญเจริญ (2545) “การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรดีที่
เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปิยะธิดา มานะสถิตพงศ์ (2551) “การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตลำไยของเกษตรกรของ
อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ขงยุทธ โอสดสภา (2555) “การผลิตพืชตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP)” ค้นคืนวันที่ 13
กันยายน 2555 จาก http://www.alro.go.th/alro/ess/upload/13/pf13_233_1.pdf
- เรวัช ทวีวงศ์ (2552) “การส่งเสริมรายได้ครัวเรือนตามโครงการปลูกผักเหียงปลอดสารพิษของ
องค์การบริหารส่วนตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง” รายงานการศึกษา
อิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วีรเกียรติ์ เสถียรธรรณ (2541) *เหมียง : ผักพื้นบ้าน (ผักเศรษฐกิจ) ในระบบเกษตรผสมผสาน*
กรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ส่วนพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ
ฝ่ายส่งเสริมการส่งเสริมการค้า สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลราชกรูด (2555) *แผนพัฒนาการเกษตร
ประจำตำบล* โครงการพัฒนาชุมชนตำบลราชกรูด อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
ปี 2556-2558 กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พืชสวน) (ไม่ระบุปีที่พิมพ์) *การปลูกผักพื้นบ้าน (ผักเหมียง)* สำนักส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมการเกษตร
 สมยนต์ บุญดี (2550) “การยอมรับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สำนักงานจังหวัดระนอง แผนพัฒนาจังหวัด (พ.ศ.2555-2557) จังหวัดระนอง

http://www.alro.go.th/alro/ess/upload/13/pf13_233_1.pdf ค้นคืนวันที่ 3 กันยายน 2555

http://www.masci.or.th/training_listsub_th.php?listid=2&sublistid=9 ค้นคืนวันที่ 3 กันยายน 2555

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=210499> ค้นคืนวันที่ 13 กันยายน 2555

<http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=1576.0> ค้นคืนวันที่ 13 กันยายน 2555

<http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=1576.0> ค้นคืนวันที่ 13 กันยายน 2555

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์

เลขที่

--	--	--

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย
เรื่อง การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร
ตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกรตำบลราชกรูด อำเภอเมือง จังหวัดระนอง โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักเหียง

ตอนที่ 2 สภาพการผลิต และการตลาดผักเหียงของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร ซึ่งคำตอบตามแบบสัมภาษณ์นำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตามความเห็น

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักเหียง

1.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความ และเติมข้อความลงในช่องว่างของแต่ละคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง a 1

2. ปัจจุบันอายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี) a 2

3. สถานภาพ () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หม้าย/หย่าร้าง a 3

4. ระดับการศึกษาสูงสุด (ตอบได้เพียงคำตอบเดียว) a 4

() 1. ไม่ได้รับการศึกษา () 2. ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6

() 3. ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 () 4. มัธยมศึกษาปีที่ 3

() 5. มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ปวช. () 6. อนุปริญญา หรือ ปวส.

() 7.ปริญญาตรี () 8. สูงกว่าปริญญาตรี (ระบุ).....

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน (รวมผู้ให้สัมภาษณ์) a 5

6. สถานภาพการเป็นผู้นำ

() 1. ไม่เป็น a 6

() 2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) a 6 1

() 2.1 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน () 2.2 สมาชิก อบต. a 6 2 a 6 3

() 2.3 คณะกรรมการกลุ่มสหกรณ์ () 2.4 อื่น ๆ (ระบุ)..... a 6 4 a 6 5

7. การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

- () 1. ไม่เป็น a 7
- () 2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ) a 7 1
- () 1. สมาชิกสหกรณ์การเกษตร () 2. สมาชิกกลุ่มเกษตรกร a 7 2 a 7 3
- () 3. สมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกร () 4. ลูกค้า ธ.ก.ส a 7 4 a 7 5
- () 5. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน () 6. อื่น ๆ (ระบุ)..... a 7 6 a 7 7

8. ภูมิลำนาคเดิม

- () 1. ตั้งรกรากมาตั้งแต่บรรพบุรุษ a 8 1
- () 2. ย้ายมาจากที่อื่น (ระบุจำนวนปีที่ย้ายมา).....ปี a 8 2

9. ประสบการณ์ในการผลิตผักเหียง (ระบุจำนวนปี)ปี a 9

10. แหล่งและระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แบ่งได้ 5 ระดับ ได้แก่

รับรู้มากที่สุด = 5 คะแนน รับรู้มาก = 4 คะแนน รับรู้ปานกลาง = 3 คะแนน

รับรู้น้อย = 2 คะแนน รับรู้น้อยที่สุด = 1 คะแนน

ประเภท	แหล่งข้อมูล	ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					รหัส
		5	4	3	2	1	
สื่อบุคคล	1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	☐ a 10 1
	2. พนักงานขายปุ๋ย / ยา	☐ a 10 2
	3. เพื่อนบ้าน	☐ a 10 3
	4. เกษตรกรผู้นำ	☐ a 10 4
	5. ญาติพี่น้อง	☐ a 10 5
	6. อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ a 10 6
สื่อมวลชน	1. วิทยุ	☐ a 10 7
	2. โทรทัศน์	☐ a 10 8
	3. ป้ายโฆษณา	☐ a 10 9
	4. หนังสือพิมพ์	☐ a 10 10
	5. ตำรา หรือ เอกสาร	☐ a 10 11
	6. อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ a 10 12
สื่อกิจกรรม	1. การประชุม	☐ a 10 13
	2. การอบรม	☐ a 10 14
	3. การสัมมนา	☐ a 10 15
	4. การรณรงค์	☐ a 10 16
	5. งานวันเกษตรกร	☐ a 10 17

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพหลัก (ตอบได้เพียงคำตอบเดียว) b 1
- () 1. ปลุกผักเหียง () 2. ทำสวนยางพารา () 3. ทำสวนปาล์มน้ำมัน
 () 4. ทำสวนไม้ผล () 5. เลี้ยงสัตว์ () 6. ประมง
 () 7. ค้าขาย () 8. อื่น ๆ (ระบุ).....
2. อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ปลุกผักเหียง () 2. ทำสวนยางพารา b 2 1 b 2 2
 () 3. ทำสวนปาล์มน้ำมัน () 4. ทำสวนไม้ผล b 2 3 b 2 4
 () 5. เลี้ยงสัตว์ () 6. ประมง b 2 5 b 2 6
 () 7. ค้าขาย () 8. อื่น ๆ (ระบุ)..... b 2 7 b 2 8
3. ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด ปี 2555
1. ที่ดินของตนเอง มีหลักฐานการถือครองไร่ b 3 1
 2. ที่ดินของตนเอง ไม่มีหลักฐานการถือครองไร่ b 3 2
 3. ที่ดินเช่า.....ไร่ b 3 3
 4. อื่น ๆ (ระบุ)ไร่ b 3 4
 รวมพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด.....ไร่ b 3 5
4. ขนาดพื้นที่ผลิตผักเหียง
1. พื้นที่ผลิตผักเหียง.....ไร่ b 4 1
 2. พื้นที่ผลิตผักเหียง GAPไร่ b 4 2
 รวมพื้นที่ในการผลิตผักเหียงทั้งหมด.....ไร่ b 4 3
5. จำนวนแรงงานในการผลิตผักเหียง
1. แรงงานในครัวเรือน.....คน (รวมผู้ให้สัมภาษณ์) b 5 1
 2. แรงงานรับจ้าง b 5 2
6. รายได้จากภาคการเกษตร ปี 2555
1. ผลิตผักเหียง.....บาท/ปี 2. ทำสวนยางพาราบาท/ปี b 6 1 b 6 2
 3. ทำสวนปาล์มน้ำมัน.....บาท/ปี 4. ทำสวนไม้ผลบาท/ปี b 6 3 b 6 4
 5. เลี้ยงสัตว์บาท/ปี 6. ประมงบาท/ปี b 6 5 b 6 6
 7. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท/ปี b 6 7
 รวมรายได้จากภาคการเกษตร.....บาท/ปี b 6 9
7. รายจ่ายของครัวเรือนในปี 2555 (ตลอดทั้งปี)
- 7.1 ค่าใช้จ่ายในการผลิตผักเหียง.....บาท /ปี b 7 1
 7.2 ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพภาคการเกษตรอื่น ยกเว้นผักเหียง.....บาท /ปี b 7 2
 รวมรายจ่ายครัวเรือนทั้งหมด.....บาท /ปี b 7 3

8. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการผลิตผักเหลียง

- () 1. ทุนของตนเอง b 8 1
- () 2. ทุนกู้ยืม จากแหล่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 2.1 ธนาคารพาณิชย์ () 2.2 ธ.ก.ส. b 8 21 b 8 22
- () 2.3 ญาติพี่น้อง () 2.4 สหกรณ์การเกษตร b 8 23 b 8 24
- () 2.5 ตัวแทนบริษัท/ปุ๋ย/ยา () 2.6 พ่อค้า b 8 25 b 8 26
- () 2.7 กลุ่มเกษตรกร/ออมทรัพย์ () 2.8 อื่น ๆ (ระบุ)..... b 8 27 b 8 28

ตอนที่ 2 สภาพการผลิต และการตลาดผักเหลียงของเกษตรกร

คำชี้แจง ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตผักเหลียงเป็นอย่างไร ทำเครื่องหมาย ✓

หน้าข้อความที่ถูก

2.1 สภาพการผลิตผักเหลียงของเกษตรกร

1. พันธุ์ผักเหลียงที่ใช้ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. พันธุ์ยอดนิมม c1 11 c1 12 c1 13
- () 1.1 ชนิดใบกว้าง/ใบใหญ่ () 1.2 ชนิดใบแคบ/ใบยาว () 1.3 ชนิดใบเล็ก

- () 2. พันธุ์สูงชะลูด () 3. พันธุ์อิน โคนิเซีย c 1 2 c 1 3

2. แหล่งที่มาของกิ่งพันธุ์ผักเหลียง

- () 1. การใช้ต้นอ่อนที่งอกจากราก () 2. การตอนกิ่ง c 2
- () 3. การเพาะเมล็ด () 4. การปักชำ

3. ลักษณะพื้นที่ปลูกผักเหลียง

- () 1. พื้นที่ราบ () 2. พื้นที่ลุ่ม c 3
- () 3. พื้นที่ดอน () 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

4. ชนิดดินที่ปลูกผักเหลียง

- () 1. ดินเหนียว () 2. ดินร่วน () 3. ดินร่วนปนทราย c 4
- () 4. ดินทราย () 5. ดินลูกรัง () 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

5. การเตรียมดินก่อนปลูกผักเหลียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไถพรวน () 2. ตากดิน c 5 1 c 5 2
- () 3. ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ () 4. ใส่สารปรับสภาพดิน c 5 3 c 5 4
- () 5. กำจัดวัชพืช () 6. อื่น ๆ (ระบุ)..... c 5 5 c 5 6

6. ระยะปลูกผักเหลียง (เมตร x เมตร)

- () 1. 1 x 1 () 2. 2 x 2 () 3. 3 x 3 () 4. อื่น ๆ (ระบุ)..... c 6

7. การใส่ปุ๋ย

สูตรปุ๋ยที่ใช้	ระยะเวลาในการใส่ (ครั้ง/เดือน)	ปริมาณที่ได้ (กิโลกรัม/ครั้ง)	รหัส
15-15-15	☐ c 71 ☐ c 74
46-0-0	☐ c 72 ☐ c 75
อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ c 73 ☐ c 76

8. การให้น้ำผักเหียง

- () 1. ไม่ได้ให้น้ำ (น้ำฝนจากธรรมชาติ) c 8 1
- () 2. ให้น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 2.1 โดยท่อสายยาง () 2.2 ระบบน้ำพ่นฝอย (สปริงเกอร์) c 8 21 c 8 22
- () 2.3 ระบบน้ำหยด () 2.4 อื่น ๆ (ระบุ)..... c 8 23 c 8 24

9. วิธีการป้องกันกำจัดโรคพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ใช้แรงงานคน เช่น ใช้มือทำลาย () 2. พ่นสารสกัดชีวภาพ c 9 1 c 9 2
- () 3. พ่นสารเคมี () 4. อื่น ๆ (ระบุ)..... c 9 3 c 9 4

10. วิธีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ใช้วิธีกล เช่น กับดัก () 2. พ่นสารสกัดชีวภาพ c 10 1 c 10 2
- () 3. พ่นสารเคมี () 4. อื่น ๆ (ระบุ)..... c 10 3 c 10 4

11. วิธีการกำจัดวัชพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ใช้แรงงานคน เช่น การถาง () 2. พ่นสารเคมี c 11 1 c 11 2
- () 3. อื่น ๆ (ระบุ)..... c 11 3

12. การตัดแต่งกิ่งผักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว

- () 1. ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง () 2. มี หลังเก็บเกี่ยว (ระบุ)..... วัน c 12 1 c 12 2

13. ปริมาณผลผลิตผักเหียงที่เก็บได้ (1 ครั้ง / 15 วัน) กิโลกรัม d 114. วิธีการเก็บเกี่ยวผักเหียง d 2

- () 1. ใช้มือเด็ดขีดข้อ () 2. ใช้มือเด็ดกลางข้อ () 3. ใช้กรรไกรตัด () 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

15. ความถี่ในการเก็บผักเหียงจำหน่าย d 3

- () 1. ทุกวัน () 2. วันเว้นวัน () 3. ทุก 3 วัน
- () 4. ทุก 7 วัน () 5. ทุก 15 วัน () 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

2.2 สภาพการตลาดผักเหียงของเกษตรกร

1. ลักษณะการจำหน่ายผักเหียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. นำไปจำหน่ายด้วยตนเอง โดย () 1.1 ขายปลีก () 1.2 ขายส่ง d 4 1 d 4 2
- () 2. มีพ่อค้ามารับซื้อที่สวน d 4 3

2. ประเภทพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตผักเหียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ท้องถิ่น () 2. ต่างจังหวัด () 3. อื่น ๆ (ระบุ) d 5 1 d 5 2 d 5 3

3. สถานที่จำหน่ายผลผลิตผักเหียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ท้องถิ่น () 2. ต่างจังหวัด () 3. อื่น ๆ (ระบุ) d 6 1 d 6 2 d 6 3

4. แหล่งที่ทำให้ทราบราคาขายส่ง /ขายปลีกผักเหียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. วิทยุ () 2. โทรทัศน์ d 7 1 d 7 2
 () 3. หนังสือพิมพ์ () 4. ข่าวสารการเกษตร d 7 3 d 7 4
 () 5. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร () 6. อื่น ๆ (ระบุ)..... d 7 5 d 7 6

5. ผู้กำหนดราคาซื้อขายผลผลิตผักเหียง

- () 1. เกษตรกร () 2. พ่อค้าคนกลาง () 3. อื่น ๆ (ระบุ)..... d 8

ตอนที่ 3 การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

คำชี้แจง ท่านเห็นด้วยต่อหลักการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงในประเด็นต่อไปนี้ ระดับใด

และท่านนำไปปฏิบัติหรือไม่ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความคิดเห็นต่อหลักการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียง และช่องการนำหลักการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในการผลิตผักเหียงไปปฏิบัติ

ความคิดเห็นที่มีต่อหลักการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม 5 ระดับ ได้แก่

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วยมาก 3 = ไม่แน่ใจ 2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การนำหลักการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมไปปฏิบัติ 2 ระดับ ได้แก่

1 = ปฏิบัติ 0 = ไม่ปฏิบัติ

ประเด็น	ความคิดเห็น					ปฏิบัติ		รหัส
	5	4	3	2	1	1	0	
1. ดัดเลือกพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม								
1.1 แหล่งปลูก								
1.1.1 ไม่เป็นแอ่งน้ำท่วมขัง	☐ e 1 1 ☐ E 1 1
1.1.2 ระบายน้ำดี	☐ e 1 2 ☐ E 1 2
1.1.3 ใกล้เคียงแหล่งน้ำสะอาด	☐ e 1 3 ☐ E 1 3
1.1.4 การคมนาคมสะดวก	☐ e 1 4 ☐ E 1 4
1.2 ลักษณะดิน								
1.2.1 มีความอุดมสมบูรณ์	☐ e 1 5 ☐ E 1 5
1.2.2 ระบายน้ำ และถ่ายเทอากาศดี	☐ e 1 6 ☐ E 1 6
1.2.3 ค่า pH ประมาณ 6.0 - 6.5	☐ e 1 7 ☐ E 1 7
1.3 แหล่งน้ำ								
1.3.1 ปราศจากการปนเปื้อนของสารอินทรีย์มีพิษ	☐ e 1 8 ☐ E 1 8 ☐ e 1 9 ☐ E 1 9
1.3.2 ปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับใช้ตลอดปี	☐ e 2 0 ☐ E 2 0

ประเด็น	ความคิดเห็น					ปฏิบัติ		รหัส
	5	4	3	2	1	1	0	
2. การคัดเลือกพันธุ์								
2.1 เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพ								
2.1.1 เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ	☐ e 2 1 ☐ E 2 1
2.1.2 เลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ	☐ e 22 ☐ E 22
2.2 เพิ่มจำนวนต้น ลดการแก่งแย่งของวัชพืช	☐ e 23 ☐ E 24
3. การจัดการดินและปุ๋ย								
3.1 ตากดิน 7-10 วันหลังการไถพรวนเพื่อกำจัดวัชพืชและโรคแมลง	☐ e 3 1 ☐ E 3 1
3.2 ปรับสภาพดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์	☐ e 3 3 ☐ E 3 2
3.3 ปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดินโดยการใส่ปูนต่างๆ	☐ e 3 3 ☐ E 3 3
3.4 การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์	☐ e 3 4 ☐ E 3 4
4. การเก็บเกี่ยว								
4.1 การเก็บควรเก็บใบอ่อน และควรเก็บสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ไว้ให้เป็นใบแก่	☐ e 4 1 ☐ E 4 1
4.2 การเก็บ ควรตัดให้ชิดกับข้อ	☐ e 4 3 ☐ E 4 2
4.3 เมื่อเก็บแล้วควรเก็บไว้ในที่ร่มอย่าให้ถูกแสงแดดและลมโกรก	☐ e 4 3 ☐ E 4 3
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว								
5.1 ทำความสะอาดโดยการล้างน้ำ ผึ่งให้แห้ง	☐ e 5 1 ☐ E 5 1
5.2 คัดเลือกหรือตัดแต่งใบผักเหียงและบรรจุลงภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย	☐ e 5 2 ☐ E 5 2
5.3 มีการขนย้ายผลผลิตอย่างเหมาะสม	☐ e 5 3 ☐ E 5 3
5.4 มีการตัดแต่งกิ่ง หากมีกิ่งก้านมากเกินไป	☐ e 5 4 ☐ E 5 4

ประเด็น	ความคิดเห็น					ปฏิบัติ		รหัส
	5	4	3	2	1	1	0	
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (ต่อ)								
5.5 มีการกำจัดวัชพืช หากมีวัชพืชขึ้นมากเกินไป	☐ e 5 5 ☐ E 5 5
5.6 ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม	☐ e 5 6 ☐ E 5 6
5.7 หากมีการใช้สารเคมี ควรเก็บผักเหลือทิ้งในระยะปลอดภัย	☐ e 5 7 ☐ C 5 7
6. การบันทึกข้อมูล								
6.1 การบันทึกการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร	☐ e 6 1 ☐ E 6 1
6.2 การบันทึกการสำรวจศัตรูพืช	☐ e 6 2 ☐ E 6 2
6.3 การบันทึกการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช	☐ e 6 3 ☐ E 6 3
6.4 การบันทึกการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ	☐ e 6 4 ☐ E 6 4

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตผักเหลือทิ้ง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด และกรอกข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ โดยระดับความรุนแรงของปัญหาแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

4.1 ปัญหาในการผลิตผักเหลือทิ้งของเกษตรกร

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา					รหัส
	5	4	3	2	1	
1. การคัดเลือกพื้นที่ปลูกผักเหลือทิ้งให้เหมาะสม						☐ d1
1.1 พื้นที่ปลูกผักเหลือทิ้งกลุ่ม ๆ ตอน ๆ ไม่เหมาะสมต่อการผลิต	☐ d11
1.2 ปริมาณแหล่งน้ำไม่เพียงพอไว้ใช้ตลอดทั้งปี	☐ d12
1.3 การคมนาคมไม่สะดวก	☐ d13
1.4 ดินไม่อุดมสมบูรณ์ ดินแน่น และขาดอินทรีย์วัตถุ	☐ d14
1.5 มีน้ำท่วมขัง ระบายน้ำไม่ดี	☐ d15
1.6 สภาพดินขาดการบำรุง เช่น ดินเป็นกรดจัด	☐ d16
1.7 ต้นทุนการสร้างแหล่งน้ำมีราคาแพง	☐ d17
1.8 อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ d18

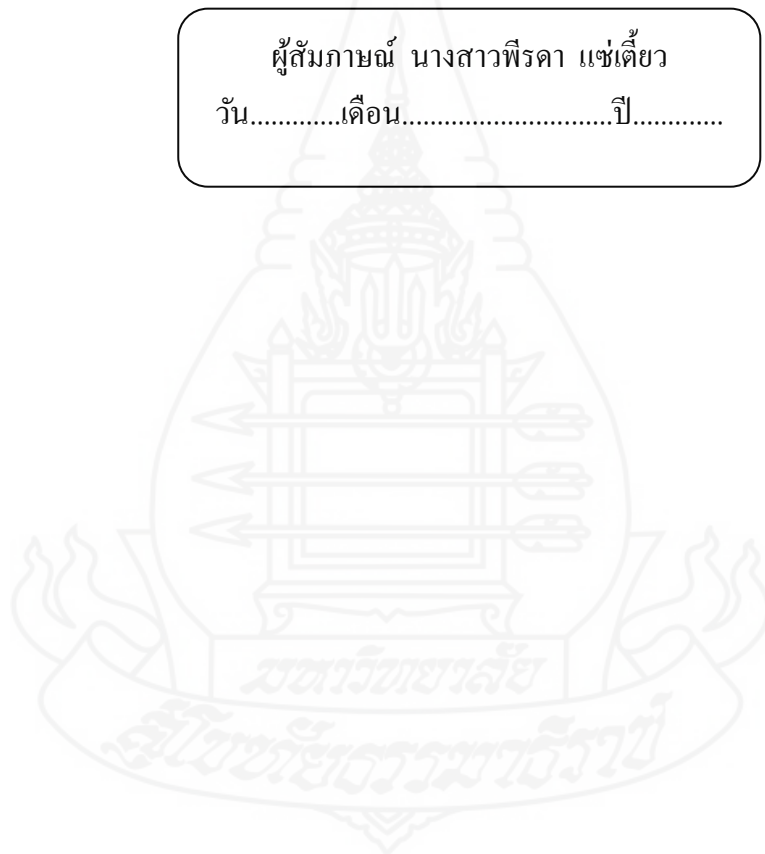
ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา					รหัส
	5	4	3	2	1	
2. การคัดเลือกพันธุ์ผักเหียง						☐ d2
2.1 พันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่ตรงกับความต้องการของตลาด	☐ d21
2.2 พันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพดิน และอากาศ	☐ d22
2.3 พันธุ์ผักเหียงที่ปลูกไม่มีความต้านทานต่อโรค และแมลง	☐ d23
2.4 อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ d24
3. การจัดการดินและปุ๋ยในการผลิตผักเหียง						☐ d3
3.1 ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง	☐ d31
3.2 การใส่ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีไม่เพียงพอ	☐ d32
3.3 วัชพืชในแปลงผักเหียงมีมาก ขาดแรงงาน ในการกำจัด	☐ d33
3.4 อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ d34
4. การเก็บเกี่ยวผลผลิตผักเหียง						☐ d4
4.1 การเก็บเกี่ยวผักเหียงเก็บใบแก่ และเก็บไม่สม่ำเสมอ	☐ d41
4.2 เมื่อเก็บแล้วไม่นำไปไว้ในที่ร่ม และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก	☐ d42
4.3 ฝนตกชุก ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ	☐ d43
4.4 ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักเหียง	☐ d44
4.5 อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ d45
5. การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักเหียง						
5.1 ขาดการทำความสะอาดผักเหียงหลังการเก็บเกี่ยว	☐ d51
5.2 ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวผักเหียงที่ถูกต้อง	☐ d52
5.3 ขาดอุปกรณ์บรรจุผลผลิต	☐ d53
5.4 อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ d54
6. การบันทึกข้อมูลการผลิตผักเหียง						☐ d6
6.1 เขียนหนังสือไม่เป็น/ไม่คล่อง	☐ d61
6.2 การบันทึกข้อมูลไม่ทำอย่างสม่ำเสมอ	☐ d62
6.3 ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล	☐ d63
6.4 อื่น ๆ (ระบุ).....	☐ d64

4.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตผักเหียงของเกษตรกร

1. ด้านการคัดเลือกพื้นที่ปลูกผักเหียงให้เหมาะสม.....
2. ด้านการคัดเลือกพันธุ์ผักเหียง.....
3. ด้านการจัดการดินและปุ๋ยในการผลิตผักเหียง.....
4. ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักเหียง.....
5. ด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักเหียง.....
6. ด้านการบันทึกข้อมูลการผลิตผักเหียง.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ผู้สัมภาษณ์ นางสาวพรีดา แซ่เตี้ยว
วัน.....เดือน.....ปี.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพีรดา แซ่เตี้ยว
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 23 ตุลาคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (พืชศาสตร์) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 2541
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดระนอง อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

